

Latvijas Republikas Satversmes tiesas sēde
2023. gada 1. novembrī

Sēdi vada Latvijas Republikas Satversmes tiesas priekšsēdētājs
Aldis Laviņš.

A. Laviņš.

Labrīt!Lūdzu, sēdieties!

Šodien tiks atsākta lietas Nr. 2022-20-01 „Par likuma „Par pagaidu papildu prasībām Saeimas deputātu un pašvaldības domju deputātu darbam” 2. panta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 96. pantam un 101. panta pirmajai daļai” izskatīšana.

Lietu izskatīs Satversmes tiesa šādā sastāvā:

Tiesneši **Irēna Kucina, Gunārs Kusiņš, Jānis Neimanis, Artūrs Kučs, Anita Rodiņa, Jautrīte Briede.**

Tiesas sēdes priekšsēdētājs tiesnesis **Aldis Laviņš.**

Tiesas sēdi protokolē tiesas sēžu sekretāre **Alise Ziemele.**

Lietas dalībnieki šajā lietā:

Pieteikuma iesniedzēja **Jūlija Stepaņenko**. Stepaņenko kundze... jā, ir ieradusies tiesas sēdē. Stepaņenko kundze ir pilnvarojusi šajā tiesas sēdē viņu pārstāvēt zvērinātu advokātu **Artūru Zvejsalnieku**. Lietas materiālos ir iesniegts zvērināta advokāta orderis ar norādi par pārstāvību šajā tiesas sēdē.

Tiesas sēžu sekretārei vaicāšu, vai personu apliecinoši dokumenti ir pārbaudīti?

A. Ziemele.

Dokumenti ir pārbaudīti.

A. Laviņš.

Paldies.

Lietas dalībnieks pretējā puse ir institūcija, kas izdevusi apstrīdēto aktu, Saeima konkrētajā gadījumā. Saeimu šajā tiesas sēdē pārstāvēs zvērināts advokāts **Toms Krūmiņš**. Ir iesniegta gan pilnvara, gan zvērināta advokāta orderis.

Personas apliecinoši dokumenti ir pārbaudīti?

A. Ziemele.

Dokumenti ir pārbaudīti.

A. Laviņš.

Paldies.

Paldies. Krūmiņa kungs ir ieradies. Lietas dalībnieki noskaidroti.

Vai ir lietas dalībniekiem kādi procesuālie lūgumi, kas sekmētu lietas izskatīšanu?

No pieteikuma iesniedzējas puses?

A. Zvejsalnieks.

Nē, šobrīd nav.

A. Laviņš.

Saeimas pārstāvim?

T. Krūmiņš.

Paldies. Nebūs.

A. Laviņš.

Tā. Lietā ir uzaicinātas vairākas pieaicinātās personas. Tāpēc šajā brīdī mums ir nepieciešams izlemt jautājumu par secību, kādā uzklausīsim pieaicinātās personas.

Tāpat kā pieaicinātā persona ir uzaicināts Juris Rancāns, Veselības ministrija, Slimību profilakses un kontroles centrs, lietpratējs Ainārs Zariņš, kā arī lietpratēja Solvita Olsena.

Vai šādā secībā pieaicinātās personas mēs varam uzklausīt? Satversmes tiesa piedāvā šādā secībā. Ja ir kādi citādi apsvērumi, lietas dalībniekus aicinu par to izteikties. Vienalga, vai jūs to akceptējat, vai arī ir kāda citāda kārtība, jūsu skatījumā optimālāka? Lūdzu!

Pieteikuma iesniedzējas pārstāvis?

A. Zvejsalnieks.

Pēc tiesas ieskatiem. Tādā kārtībā, kā tiesa to piedāvā. Nav iebildumu.

A. Laviņš.

Paldies.

Saeimas pārstāvim?

T. Krūmiņš.

Paldies. Iebildumu nebūs.

A. Laviņš.

Paldies.

Labi. Tad, kolēģi paliekam pie šīs kārtības, kas jau ir ieplānota tiesas sēdē. Tātad visupirms uzklusīsim Rancāna kungu un pēc tam sekos Veselības ministrija, un visticamāk, ka tas ir arī šīs dienas darba plānā iekļauts, lai mēs šodien paspētu arī uzklusīt jau pirmās pieaicinātās personas.

Labi. Ja citu lūgumu nav, pārejām pie lietas izskatīšanas pēc būtības, un vārds tiesnesim ziņotājam, lai sniegtu tiesneša ziņojumu lietā.

Lūdzu, Kuča kungs!

A. Kučs.

Labrīt... vai jau labdien jāsaka...

Satversmes tiesā 2022. gada 13. maijā saņemts pieteikums par lietas ierosināšanu, ko iesniegusi Jūlija Stepaņenko. Pieteikumā lūgts atzīt likumu „Par pagaidu papildu prasībām Saeimas deputātu un pašvaldības domju deputātu darbam” 2. pantu par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 96. pantam, 99. panta pirmajam teikumam un 101. panta pirmajai daļai, kā arī atzīt likuma 5. pantu par neatbilstošu Satversmes 105. panta pirmajam un trešajam teikumam un 107. pantam.

Satversmes tiesas Otrā kolēģija 2022. gada 7. jūnijā pēc minētā pieteikuma ierosināja lietu Nr. 2022-20-01 „Par likuma „Par pagaidu papildu prasībām Saeimas deputātu un pašvaldības domju deputātu darbam” 2. panta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 96. pantam un 101. panta pirmajai daļai”.

Saeimas atbildes raksts saņemts Satversmes tiesā 2022. gada 4. augustā.

Lietas sagatavošanas izskatīšanai laikā par pieaicinātajām personām lietā atzītas: Tieslietu ministrija, Veselības ministrija, tiesībsargs, Slimību profilakses un kontroles centrs, juridisko zinātņu doktors Jānis Pleps, juridisko zinātņu doktore Karina Palkova un juridisko zinātņu maģistrs Edgars Pastars.

Lēmums par lietas nodošanu izskatīšanai pieņemts 2022. gada 1. novembrī. Satversmes tiesa 2023. gada 17. janvāra Rīcības sēdē nolēma izskatīt lietu Nr. 2022-20-01 rakstveida procesā 2023. gada 4. aprīlī.

Lietas dalībniekiem par lietas izskatīšanu rakstveida procesā paziņots 2023. gada 20. janvārī.

Taisot spriedumu lietā Nr. 2022-20-01, tiesa tiesnešu apspriedē konstatēja, ka papildus faktiskajiem apstākļiem un juridiskajiem argumentiem, kas noskaidroti lietas sagatavošanas laikā un pārbaudīti 2023. gada 4. aprīļa tiesas sēdē, ir nepieciešams noskaidrot vēl citus lietas izspriešanai būtiskus jautājumus. Līdz ar to Satversmes tiesa 2023. gada 3. maijā nolēma atsākt lietas izskatīšanu pēc būtības tiesas sēdē ar lietas dalībnieku piedalīšanos 2023. gada 1. novembrī un par pieaicinātajām personām lietā atzīt arī 13. Saeimas Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisijas

vadītāju Juri Rancānu, Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīcas pulmonologu Aināru Zariņu un Latvijas Universitātes Medicīnas fakultātes asociēto profesori Solvitu Olsenu.

Nolemts arī izprasīt informāciju no Valsts kancelejas, Ministru kabineta un Veselības ministrijas.

Paziņojums par lietas izskatīšanu tiesas sēdē ar lietas dalībnieku piedalīšanos publicēts 2023. gada 9. maija oficiālajā izdevumā „Latvijas Vēstnesis” Nr. 87, lietas dalībniekiem par tiesas sēdi rakstveidā paziņots 2023. gada 3. maijā.

Ar lietas materiāliem iepazinusies Saeimas pilnvarotā pārstāve Laura Jambuševa un pieteikuma iesniedzēja Jūlija Stepaņenko.

A. Laviņš.

Paldies, Kuča kungam par tiesneša ziņojumu.

Pārejam pie lietas dalībnieku uzklaušanās.

Pieteikuma iesniedzējas pusei, tā kā jūs esat divi, vaicāšu, vai 30 minūtes būs pietiekamas, lai sniegtu lietas faktisko apstākļu un juridisko pamatojumu.

A. Zvejsalnieks.

Jā. Domāju, ka jā.

A. Laviņš.

Tātad, attiecīgi abām pusēm vienāds laiks, lai sniegtu savus argumentus tiesai.

Lūdzu. Vārds pieteikuma iesniedzējas pusei. Lūdzu!

A. Zvejsalnieks.

Godātā tiesa, es domāju, ka nav nozīmes atreferēt to, kas jau ir minēts pieteikumā, jo pieteikums ir pietiekami garš un izvērst, līdz ar to varbūt tikai tādas galvenās nianses un varbūt pāris tādus faktoloģiskus jautājumus, kas pieteikumā varbūt neparādās tik akcentēti.

Pirmkārt jau par šī te apstrīdētā likuma, apstrīdēto tiesību normu pieņemšanas gaitu.

Kā redzams gan no iesniegtajiem materiāliem, gan no pieteikumā minētā, tad likums ir pieņemts ļoti ātri. Un faktiski sākotnējais teksts likumprojektam, kuru sagatavoja Saeimas Juridiskais birojs, tika mainīts ar deputātu priekšlikumiem, konkrēti tobrīd valdošās koalīcijas partiju frakciju vadītāju kopīgu priekšlikumu, kurš ļoti ievērojami izmainīja sākotnējo likumprojekta redakcijas tekstu un tieši skāra gan apstrīdētās normas, gan pašu šo te likuma būtību, faktiski mainot to situāciju no tā, ka šis te vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāts nepieciešams tikai, lai piedalītos klātienē sēdēs, tātad ļaujot deputātam, kuram nav šāda sertifikāta, piedalīties

neklātienē Saeimas darbā, uz to, ka faktiski deputāts tiek pilnībā izslēgts no Saeimas darba.

Nu un, kā jau arī ir redzams no likumprojekta izskatīšanas gaitas, likums tika pieņemts steidzamības kārtībā ar ļoti īsu iesniegšanas termiņu, ja nemaldos, tur bija stunda, tātad faktiski ļoti ārkārtīgi īsu iesniegšanas termiņu.

Un tagad, protams, ir jautājums par to, vai šis likums ir pieņemts pienācīgā kārtībā un vai to var uzskatīt par labu likumdošanu. Manuprāt, šeit parādās vairākas problēmas, kas liecina par to, ka tā īsti nav.

Pirmkārt, jau šis likums, manuprāt, radīja tiesisko nenoteiktību, jo pēc būtības, jā, deputātam tika liegts pildīt savus pienākumus, un tad apstrīdētais 2. pants saka, ka Saeimas darbā ir tiesīgs piedalīties tikai tāds deputāts, kurš attiecīgi ir uzrādījis sertifikātu.

Tajā pašā laikā šis te likums faktiski nenosaka to, kas tad ar deputātu notiek un vai viņš saglabā deputāta statusu. Un pēc būtības faktiskā situācija pēc šī te 15. novembra izveidojās tāda, ka Saeimas deputāti šo statusu nezaudēja. Tātad faktiski pieteicēja palika Saeimas deputāta statusā, bet viņai bija liegts piedalīties Saeimas darbā. Nu šeit, pirmkārt, var atsaukties uz Saeimas kārtības rullī, uz 4. pantu, kur norādīts, ka tātad deputātam ir Saeimas locekļa tiesības līdz pilnvaru izbeigšanās brīdim un deputāta pilnvaras izbeidzas ar brīdi... tātad ir uzskaitījums... tajā skaitā 18. pantā paredzētajos gadījumos Saeimas kārtības rullī, kuri, protams, neaptver šī te sertifikāta esamību vai neesamību. Un faktiski nekāds izvērtējums no likumprojekta pieņemšanas... no apstrīdēto tiesību normu pieņemšanas, nekāds izvērtējums par šo te normu saskanīgumu ar Saeimas kārtības rullī 4. un 18. pantu, manuprāt, nav atrodams.

Un faktiski arī šī faktiskā situācija izveidojās tāda, ka Saeimas deputāta statuss pieteicējam palika, tajā skaitā uz viņu attiecās visi ierobežojumi, kas attiecas uz Saeimas deputātu, tātad amatu savienošanas ierobežojumi, likums „Par interešu konflikta novēršanu”, deklarācijas pienākums un tamlīdzīgi, tātad visi šie te ierobežojumi uz viņu saglabājās. Faktiski viņa saglabāja Saeimas deputāta statusu. Pie tam arī laika posmā, kurā viņa nevarēja pildīt savus pienākumus, viņus tomēr tā kā daļēji pildīt varēja, jo, piemēram, viņai bija tiesības iesniegt priekšlikumus likumprojektiem, ko viņa arī faktiski vairākas reizes... un pieteikumam ir pievienots šāds te... viņa arī darīja. Lai gan par šiem pašiem priekšlikumiem viņa nevarēja ne izteikties debatēs, ne par viņiem balsot, ne, cik es pareizi saprotu arī apmeklēt Saeimas ēku, piedalīties komisijās un tamlīdzīgi.

Un, runājot par šī likumprojekta pieņemšanu, man absolūti nav skaidrs, kā notika šī izvērtēšana. Kas tad bija nepieciešams, kāds bija tas kritērijs, pēc kura Saeima novilkā šo te robežu, ka deputāta statuss paliek, priekšlikumus iesniegt drīkst, bet uzstāties par viņiem debatēs, atbalstīt, balsot par viņiem un tamlīdzīgi, nedrīkst. Un pie tam, protams... tiesa gan nav pieņēmusi attiecībā uz 107. pantu un, protams, pie tam

saglabājot visus amatu savienošanas ierobežojumus un tamlīdzīgi, darba samaksa netiek izmaksāta. Tātad, faktiski tev ir deputāta statuss, citur strādāt tu... nu izņemot tur atsevišķos gadījumos, kas notiek kā izņēmumi... tu nedrīksti, bet faktiski darba samaksa tev nekādā apmērā netiek maksāta.

Nekādu izvērtējumu šim te neredzu, ka tas būtu jebkādā veidā veikts un pamatots.

Tāpat es arī neredzu tādu jēgpilnu izvērtējumu attiecībā uz atkal šo te atbilstību gan Saeimas kārtības ruļļa 4. pantam, gan arī Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību konvencijas 1. protokola 3. pantam attiecībā uz... un, protams, arī Satversmes 9. pantam, tātad kas nosaka, ka Saeimā var ievēlēt katru pilntiesīgu Latvijas pilsoni. Tajā brīdī gan Eiropas Komisijas 1984. gada spriedumi, gan Satversmes tiesa vairākkārt ir norādījusi, ka šīs te pasīvās vēlēšanu tiesības, tātad vēlēšanu tiesības tikt ievēlētam paredz arī tiesības, protams, pildīt šos te deputāta pienākumus pēc tam, kad persona ir tikusi likumīgā kārtā ievēlēta. Arī šeit skaidrs, ka deputāts pilnvērtīgi pildīt savus pienākumus pēc 15. novembra nevarēja. Tajā pat laikā saglabāja šo te deputāta statusu. Tātad, faktiski arī šeit ir jautājums par to, kā tad tika izvērtēts šis te pamatojums un šī te situācija, ka cilvēks, kurš, neapšaubāmi, ir pilnvērtīgs Latvijas pilsonis, nav šaubu par to, ka pieteicēja tika likumīgi ievēlēta Saeimā, kāds ir tas pamatojums liegt pildīt deputāta pienākumus pēc šīs ievēlēšanas. Arī šādu jēgpilnu izvērtējumu es neredzu.

Šeit pie tam jāsaprot, ka visā likumprojekta pieņemšanas gaitā Saeimas Juridiskais birojs norādīja uz to, ka šīs te normas ir nesamērīgas.

Nu, manuprāt, tik ātrā laikā faktiski neizvērtējot šo te ierobežojumu pamatotību un šīs te tiesiskās sekas, nu tas neliecina pa labu likumdošanu un faktiski neliecina par to, likumprojekts ir pieņemts pienācīgā kārtībā. Pie tam tīri no faktiskajiem apstākļiem, nu, piemēram, kas ir interesanti, ka Saeimas deputātiem ir palīgi un Saeimas deputāta palīgs, piemēram, pieteicējas turpināja darbu, lai gan pati deputāte nevarēja piedalīties Saeimas sastāvā. Nu arī tāda interesanta nianse, kas liecina, ka faktiski tas likumprojekts tika pieņemts ļoti lielā steigā.

Attiecībā uz šo leģitīmo mērķi. Arī, protams, pieteikumā jau ir norādīts, bet faktiski ir jāņem vērā, ka arī jau likumprojekta pieņemšanas gaitā no sākotnējā mērķa, kas bija tīri epidemioloģiskās drošības nodrošināšana, ja tātad un, manuprāt, ir diezgan loģiski un saprotami, ka epidemioloģiskā drošība tātad attiecas uz Saeimas sēdēm klātienē un sākotnējais likumprojekta teksts tātad arī paredzēja tikai šos ierobežojumus klātienē piedalīties sēdēs. Faktiski tika ļoti ievērojami paplašināts šis te likuma mērķis un atspoguļots arī 1. pantā un atkal ar to pašu četru deputātu, tobrīd pozīcijas partiju deputātu priekšlikumiem, un faktiski norādot uz to, ka šī te likumprojekta mērķis ir tātad ne tikai nodrošināt sabiedrības veselības un drošības interesēm atbilstošu rīcību, ar ko varētu saprast tātad šo te saslimšanas risku novēršanu, bet tālāk jau seko mērķis sekmēt uzticēšanos valstī īstenotajai Covid izplatības pārvaldības politikai,

solidarizējoties ar pārējo valsts, pašvaldības institūciju, tajā skaitā kapitālsabiedrību amatpersonām, darbiniekiem nodrošinot taisnīgu attieksmi infekcijas izplatības mazināšanā un vairojot uzticēšanos valsts un pašvaldību institūciju, tajā skaitā Saeimas darbībai.

Nu faktiski, jā... nu nevarētu īsti teikt, ka nelegitīms mērķis vai nav legītīma mērķa šai te epidemioloģiskās drošības prasību ievērošanai, tātad slimības neizplatīšanai tieši Saeimas darbinieku un Saeimas deputātu vidū, par to tā kā nevarētu šaubīties, bet tomēr šie te jau likumprojektā, vēlāk tā izstrādes gaitā, paplašinātie mērķi, nu, manuprāt, ar šo te leģitīmo mērķi tur varētu būt problēmas, jo jautājums par to, vai šādi te sekmētu uzticēšanos konkrēti valsts īstenotajai pārvaldības... infekcijas pārvaldības politikai... vai tas ir leģitīms mērķis? Manuprāt, tas ir stipri apšaubāmi.

Jo, godātā tiesa, uzticēšanās tas ir tāds iekšējas domāšanas process un katrs cilvēks ir tiesīgs izvēlēties, kam viņš uzticas un kam viņš neuzticas. Un arī attiecībā uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas praksi attiecībā uz 1. protokola 3. panta ievērošanu, Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir norādījusi, ka lietā „*Tănase pret Moldova*” 2008. gada lieta, tātad ir norādījusi, ka ir ievērojama atšķirība. Nu, tajā lietā gāja runa par uzticību vai lojalitāti valstij, bet uzticība valstij un uzticība valdībai un tās politikai ir divas dažādas lietas. Ja mēs varam prasīt no deputāta lojalitāti valstij, tātad šim te Satversmē noteiktajām pamatvērtībām valsts neatkarība, demokrātiska iekārta un tamlīdzīgi, tad konkrētai valdības politikai konkrētā jomā, personai nav jābūt lojālai un nav jābūt uzticīgai. Viņa var neuzticēties šai politikai. Personai var būt citāds viedoklis par valsts politiku konkrētā jomā un konkrēti šajā gadījumā runa bija par Covid saslimšanas, infekcijas izplatību, un jā, pieteicēja neatbalstīja valdības un Saeimas vairākuma īstenoto politiku šajā jomā, viņa aktīvi pret to iestājās, viņai bija savs viedoklis, ko viņa arī aktīvi publiski pauda, bet manā ieskatā viņai ir tiesības uz šo viedokli un viņai ir tiesības šo viedokli paust, izplatīt. Tas nav viedoklis, kas ir nu teiksim tā, ietilptu pie aizliegtajiem, ierobežotajiem viedokļiem, tātad tas nav viedoklis, kas vērsts uz Satversmes pamatprincipu graušanu, uz naida kurināšanu uz ko tamlīdzīgu, tas ir viņas viedoklis konkrētajā politikas jomā. Politikas jomā, kas attiecas uz Covid infekcijas apkarošanu. Un protams, ka Saeima kā tautas pārstāvniecības orgāns pārstāv dažādus viedokļus sabiedrībā, kas tajā skaitā ir pretrunā viens otram, kas tajā skaitā var arī būt pretrunā sabiedrības vairākuma viedoklim, sabiedrības vairākumam var šķist nepieņemams, nepareizs, nepatīkams un tamlīdzīgi. Bet kamēr šis viedoklis nepārkāpj pamatprincipus, Satversmes pamatprincipus, nepārkāpj tos ierobežojumus, kas attiecas uz vārda brīvību, nu, šāds viedoklis var pastāvēt, persona ir tiesīga viņu paust un persona ir tiesīga šo savu viedokli aizstāvēt. Un konkrētajā gadījumā personai, manuprāt, nav pienākums nedz veicināt uzticēšanos viedoklim, kuram viņa nepiekrīt, nedz solidarizēties kaut vai ar sabiedrības vairākumu, tātad persona var nepiekrīt sabiedrības vairākuma viedoklim, personai nav pienākums solidarizēties ar sabiedrības

vairākumu, viņai var būt citāds viedoklis, kamēr viņa rīkojas likumīgi, kamēr persona rīkojas tiesību normu ietvaros, nerīkojas pret tiesību pamatprincipiem, viņa drīkst nesolidarizēties ar sabiedrības vairākumu un uzskatīt savādāk.

Tieši tāpat par uzticēšanos valsts un pašvaldību institūciju, tajā skaitā Saeimas darbībai. Manuprāt, personai ir tiesības neuzticēties Saeimas darbībai un tad viņai var būt citāds viedoklis, nekā Saeimas darbība, nekā Saeimas pieņemtie lēmumi, nekā valsts un pašvaldību institūciju pieņemtie lēmumi.

Un, manuprāt, šie te mērķi līdz ar to ir stipri apšaubāmi, vai tas ir legītīms mērķis tieši ierobežojumu noteikšanai attiecībā uz īpaši, ja runā par Saeimas deputātu. Jo, kā jau minēju, tātad Saeimas deputātam, kā jebkuram sabiedrības loceklim ir tiesības uz savu viedokli un arī sabiedrības locekļiem, kuriem ir savādāks viedoklis nekā sabiedrības vairākumam, ir tiesības uz pārstāvību caur likumīgu vēlēšanu procesu Saeimā un tiesības šo savu viedokli aizstāvēt.

Un attiecībā uz pieteicēju nav šaubu par to, ka viņas rīcība, atsakoties vakcinēties, nevakcinējoties, izvēloties nevakcināciju, ir likumīga. Jo vakcinācijas pienākums valstī nevienā normatīvā aktā nebija noteikts obligāts, tātad nebija nekāda atbildība paredzēta par to, ka persona nevakcinējas un līdz ar to neviens normatīvais akts nenoteica viņai pienākumu vakcinēties. Līdz ar to, vakcinēties vai nevakcinēties, tā bija katra sabiedrības locekļa brīva izvēle, brīvas tiesības un, manuprāt, personām, kuras izmanto šīs te likumīgās tiesības, brīvas izvēles tiesības, kuras likums paredzēja tajā skaitā nevakcinēties pret Covid-19, bija tiesības uz arī pārstāvību Saeimā, ko arī faktiski aktīvi... pieteikumam pievienoti materiāli, arī publiski atrodami pietiekami plaši materiāli par pieteicējas darbību, tajā skaitā Saeimas deputāta statusā, nu tātad šo te viedokli izplatot un aizstāvēt. Un, manuprāt, faktiski par šo te viedokli arī tika šie te ierobežojumi noteikti viņai.

Nu un faktiski arī tas, ka skatoties šo te likumprojekta apspriešanas gaitu Juridiskajā komisijā, Saeimā... nu ir redzams, ka lielā mērā šī te likumprojekta pieņemšana zināmā mērā pat bija balstīta tādos emocionālos izteikumos, tajā skaitā vērstos pret pieteicēju personiski. Nu to, diemžēl var redzēt, gan skatoties komisiju ierakstus, gan tamlīdzīgi. Tātad, tādas vairākas situācijas parādās.

Nu un attiecībā uz samērīgumu. Nu, šeit es pilnībā pievienojos lietā jau esošajiem vairākiem viedokļiem, gan sākotnējam Saeimas Juridiskā biroja viedoklim, gan, piemēram, Edgara Pastara vai Karinas Palkovas izteiktajiem viedokļiem par to, ka šie te noteiktie ierobežojumi ir acīmredzami nesamērīgi. Saeimā faktiski klātienes sēdes šajā pārskatāmajā periodā nenotika, pieteikumā ir norādīts, neatceros tagad precīzu datumu, kurā atsākās klātienes sēdes, bet runa ir tikai burtiski par pēdējo brīdi, tas bija marta vidus, ja nemaldos, kad atsākās klātienes sēdes. Bet faktiski visā pārskatāmajā laikā klātienes sēdes nenotika. Nu, manuprāt, būtu muļķīgi diskutēt par to, ka, ja deputāts piedalās sēdē attālināti, ka viņš var radīt kādu epidemioloģisku apdraudējumu,

izplatīt saslimšanu vai kā tamlīdzīgi un skaidrs, ka tas nav fiziski iespējams. Saslimstība... Saslimšana caur TV ekrānu neizplatās.

Līdz ar to skaidrs, ka šo mērķi kā slimības izplatīšanās ierobežošanu Saeimas darbinieku un Saeimas deputātu vidū bija iespējams sasniegt nodrošinot dalību neklātienē, tātad, ar video starpniecību. Pie tam, tas faktiski notika. Tas liecina par to, ka tādas tehniskās iespējas pastāvēja un neprasīja arī pārmērīgus resursus no Saeimas un sabiedrības šādas te piedalīšanās nodrošināšanā attālināti. Tāpat arī komisiju sēdes vismaz notika hibrīdformātā, tātad daļēji atrodoties klātienē, daļēji atrodoties neklātienē, arī tas faktiski notika, faktiski tā bija normāla prakse šajā laikā, pie tam ja nemaldos, tāda arī šobrīd tiek turpināta. Nu, kaut vai kā mēs zinām, lielākā daļā Latvijas tiesu gan *Covid* laikā strādāja attālināti, gan hibrīda režīmos un arī šobrīd vēl strādā dažādos režīmos. Tā kā mēs acīmredzami redzam, ka tehniski tas bija iespējams un neprasīja nekādus īpašus papildus resursus, kas tāpat jau nebūtu bijuši faktiski Saeimas rīcībā. Tātad, cik mums ar pieteicēju ir zināms, pati Saeimas sēde neviena laikam hibrīda režīmā tādā daļējā nenotika, lai gan faktiski pirms e-Saeimas ieviešanas... tur varbūt pieteicēja varēs sīkāk pastāstīt, ja viņai atļausiet. Pirms e-Saeimas ieviešanas faktiski... nu, tādā daļējā hibrīdrežīmā viņa notika, šīs te Saeimas sēdes. Tā kā faktiski arī tas bija iespējams nodrošināt.

Tā kā šos te mērķus, kas attiecas uz slimības izplatīšanas novēršanu tieši attiecībā uz Saeimu... tātad nu skaidrs, ka varēja sasniegt ar mazāk ierobežojošiem līdzekļiem, nekādus īpašus papildus jautājumus nerisinot.

Nu un attiecībā uz šo solidaritātes un trīs pārējiem mērķiem, kas ir minēti apstrīdēto tiesību normu saturošajā normatīvo aktu 1. pantā, manuprāt, šie te mērķi nav leģitīmi mērķi un skaidrs arī, ka vai viens Saeimas deputāts ir vakcinējies vai nav vakcinējies, arī tiesai jau ir snieguši viedokļus pieaicinātās personas... tātad, diez vai tas ievērojami ietekmēja sabiedrības viedokli par Saeimu kā tādu kopumā. Drīzāk, manuprāt, pat otrādi, tūru uzticēšanos Saeimai drīzāk mazina tas, ka kādu Saeimas deputātu, kurš ir likumīgi ievēlēts, par kura ievēlēšanas likumību un tiesībām būt ievēlētam un piedalīties Saeimas darbā nav nekādu šaubu, Saeimas darba laikā viņam, šim deputātam, neizdarot nekādu nelikumīgu rīcību, neparādoties apstākļiem, kas minēti Saeimas kārtības ruļļa 18. pantā, var izslēgt no Saeimas darba. Manuprāt, tieši otrādi, tas pat, teiksim tā, samazina šo te uzticību Saeimai.

Varbūt tad es ar tiesas atļauju došu vārdu pieteicējai, varbūt vairāk par tiem faktiskajiem apstākļiem, kas viņai, protams, ir labāk zināmi.

A. Laviņš.

Jā, lūdzu, atlikušajā laikā to varat izmantot pēc jūsu ieskatiem, protams.

J. Stepaņenko.

Paldies, godātā tiesa.

Es tiku atstādināta no darba Saeimā uz četriem ar pus mēnešiem. Protams, kā jau mans pārstāvis sacīja, nesaglabājot tiesības saņemt atlīdzību par manu darbu, ko es daļēji biju tiesīga veikt attālināti, sniedzot priekšlikumus, parakstot deputātu jautājumus, parakstot vēstules, bet bez tiesībām debatēt, aizstāvot manus priekšlikumus, tāpat kā arī bez tiesībām balsot.

Es vēlos vērst godātās tiesas uzmanību uz to, ka šis likums par obligāto pienākumu deputātiem vakcinēties, tika pieņemts pirms tam, kad 2021. gada vasarā, precīzāk augustā, Saeimas Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisijas vadība jau bija sākusi skatīt likumu par tā saucamo obligāto vakcināciju visiem Latvijas Republikā strādājošajiem darbiniekiem, gan valsts pārvaldē, gan arī privāti. Un šī likuma izskatīšanas gaitā es kā Saeimas deputāts aktīvi izmantoju savas tiesības, lai gan es nebiju šīs komisijas dalībnieks, debatējot, sniedzot priekšlikumus un arī aktīvi parādot visai sabiedrībai to, kas notiek komisijas sēdē, jo sabiedrībai tajā laikā nebija iespēju sekot līdz šī likuma pieņemšanas gaitai. Ņemot vērā to, ka šis likums, tik tiešām, kā mēs pēc tam arī redzam, skāra lielāko sabiedrības daļu, tad mana darbība šajā gadījumā atspoguļo arī manu pārliecību un to, ka es pārstāvēju manus vēlētājus un viņu tiesības.

Vēlētāju interese par šī likuma pieņemšanu 2021. gada vasarā bija ļoti augsta. To varēja saprast arī ar to, ka mani atbalstīja visa opozīcija, piekrītot tam, ka, ja šis likums tiktu pieņemts Saeimā, tad visa opozīcija 34 deputātu skaitā piekritīs apturēt šo likumu, tādā veidā ierosinot tautas nobalsošanu. Šajā gadījumā to arī var redzēt no publiski pieejamās informācijas.

Šajā gadījumā mana darbība tiešā vai netiešā veidā traucēja Saeimas Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisijas politiskās vadības darbam. Līdz ar to es, godātā Satversmes tiesa, tostarp arī uzskatu, ka šāda rīcība, kas sekoja pēc 2021. gada vasaras notikumiem, savā ziņā ir daļēji Saeimas koalīcijas atreibība man kā opozīcijas deputātam par manu pārliecību un tās paušanu ļoti aktīvā veidā.

Papildinot arī mana pārstāvja sacīto par iespēju izvēlēties saudzīgākus līdzekļus manis ierobežošanai. Jā, tik tiešām e-Saeima tika ieviesta, lai cīnītos ar Covid infekciju, lai deputāti varētu pilnvērtīgi pildīt savus pienākumus arī attālināti, tostarp arī balsot. Bet, pirms e-Saeimas ieviešanas bija iespējams arī hibrīdrežīms, kad deputāti atradās dažādās Saeimas telpās un balsojums notika, deputātiem mikrofonā nosaucot savu vārdu un uzvārdu un balsojumu.

Tāpat pēc tam, kad man tomēr tika atgrieztas tiesības atgriezties Saeimā, es arī biju liecinieks tam, ka Saeimā hibrīdrežīmā tiek uzklausītas valsts augstākās amatpersonas. Protams, balsojums hibrīdrežīmā šādā veidā... es nebiju lieciniece tam,

bet mēs zinām, ka gan e-Saeimā bija iespējams balsot, gan arī iepriekš pirms e-Saeimas ieviešanas.

Tāpat, protams, vēlreiz vēršu godātās tiesas uzmanību uz to, ka es tiku atstādināta no darba attālināti tajā dienā, kad stājās spēkā šis minētais likums. Pieslēdzoties e-Saeimai, es pazudu no deputātu saraksta un man nebija iespēju, protams, ne reģistrēties sēdei attālināti, tāpat, kā visi pārējie mani kolēģi to darīja, nedz arī, kā jau jūs zināt, balsot un vēl jo vairāk, arī debatēt.

Jā... un vēl gribēju piebilst to, ka šis konkrētais likums, kā jau minēja mans pārstāvis, tā likuma mērķis un, protams, likuma būtība tika ļoti būtiski mainīta šī likuma pieņemšanas laikā un mani priekšlikumi, kuri bija iesniegti ar aicinājumu tomēr ļaut man piedalīties Saeimas klātienēs sēdēs ar testiem, liecina par to, ka es vēlējos maksimāli piedalīties Saeimas darbā, arī maksimāli mēģinot panākt pretī likumdevējam un piedāvājot dažādus risinājumus, ar kādiem es varētu piedalīties. Taču, ņemot vērā to, ka šis likums tika izskatīts paātrinātā gaitā divos lasījumos, man nebija iespējams ar saviem priekšlikumiem reaģēt uz jauniem priekšlikumiem, kurus iesniedza koalīcijas deputāti.

Tāpēc, godātā tiesa, es droši vien.... Jā, šobrīd esmu jau papildinājusi un paudusi lielāko daļu, ko es vēlējos pateikt.

Vēl piebilde neliela. Šis te konkrētais likumprojekts... šis likums sākotnēji tika pamatots ar bažām tieši par manu kā Saeimas deputāta veselību jeb citu nevakcinēto Saeimas deputātu veselību, un viņu iespēju inficēt savus kolēģus. Tātad, tas ir lasāms arī mūsu pieteikumā. Tāpēc šīs te rūpes par manu veselību šajā gadījumā no likumdevēja puses nekādā veidā neattaisno to, ka es tiku atstāta bez iztikas līdzekļiem uz četriem ar pusi mēnešiem, tostarp arī, jā. Paldies.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Sekos tiesnešu jautājumi. Vispirms vārds tiesnesim Artūram Kučam. Lūdzu!

A. Kučs.

Paldies.

Man būs varbūt vairāki jautājumi, sākot drusciņ par aizskārumu, lai saprastu, kā jūs to izprotat, jo konstitucionālajā sūdzībā ir norādīts, ka apstrīdētā norma vairs nav spēkā, bet pamattiesību aizskārumš – tātad neizmaksātā deputāta alga – tās grūtības, ko tā ir radījusi, joprojām pastāv.

Tāpēc mans jautājums ir tāds: vai bez neizmaksātās algas ir arī kādi citi apsvērumi, kā jūs joprojām redzat to aizskārumu šodien?

A. Zvejsalnieks.

Jā, pirmkārt, tas, protams, ir darba samaksas jautājums, kas būtu risināms, ja Satversmes tiesa atzītu šo normu par spēkā neesošu, tas ir arī, protams, arī reputācijas jautājums, tātad par to, cik pamatota bija šī te rīcība, nu un tas, protams, ir jautājums, lai neatkārtotos atkārtoti šādas situācijas, jo pamattiesību aizskārums tomēr, manuprāt, ir konstatējams, lai no vērstu turpmākus, iespējams, pārkāpumus.

A. Kučs.

Labi. Paldies.

Tad vēl viens jautājums arī tīri par 96. pantu, mums lieta, gan arī par 101. pantu. Tāpēc mans jautājums, vai papildus tam, ka pieteikuma iesniedzēja nevarēja piedalīties Saeimas darbā, apmeklēt Saeimas sēdes, bija arī kaut kāds cits veids, kā viņa izjuta šo te aizskārumu? Jo mums ir gan 101. pants, kas tieši par deputāta darbu, gan arī plašāk privātās dzīves jautājums un tāpēc es gribu saprast, vai šis aizskārums ir arī plašāk ārpus tā 101. panta tvēruma?

J. Stepaņenko.

Jā, godātā tiesa. Pirmkārt, informācija par to... par manu veselības stāvokli... bija attiecīgi publiski izpausta, visa Latvija un pat vēl pāri Latvijas robežām sabiedrība bija informēta par manu izvēli un manu stāvokli, tas ir arī, manuprāt, būtiski, ja mēs runājam arī par privātās dzīves neaizskaramību. Jā, tas ir, manuprāt, šajā gadījumā viens no argumentiem.

Bet varbūt vēl pārstāvis varēs papildināt.

A. Zvejsalnieks.

Nu, pirmām kārtām, godātā tiesa, protams, attiecībā uz 96. pantu. Tātad šeit tas pirmais aizskārums jau faktiski ir... nu tā zināmā mērā ir piespiedu prasība, veikt medicīnisku procedūru, vakcinēties. Un par šīs medicīniskās procedūras neveikšanu iestājas acīmredzamas nelabvēlīgas sekas. Tātad, nu tā jau ir tā pieteikuma būtība. Un arī pieteicējas minētais, neapšaubāmi.

A. Kučs.

Paldies.

Tad tāds varbūt plašāks jautājums tīri attiecībā uz samērīgumu. Jūs esat norādījusi konstitucionālajā sūdzībā, ka likums bija vērsts uz antikonstitucionāla spiediena radīšanu jums, lai piespiestu veikt medicīniskas manipulācijas pretēji iesniedzējas pārliecībai. Tajā pat laikā, atceroties to situāciju... bija... no mediķu puses arī bija ļoti daudzi pārmetumi valdībai par to, ka viņa nerīkojas, lai glābtu cilvēku dzīvības, proti, ka mediķiem būs jāizvēlas, kurus cilvēkus glābt un kuriem viņi vairs

nevar palīdzēt... Un kādēļ jūs šādā situācijā uzskatāt, ka valdībai, šinī gadījumā Saeimai, bija jādod, teiksim, priekšroka jūsu pārliecībai pretēji nepieciešamībai aktīvāk rīkoties, lai glābtu citu personu dzīvības?

J. Stepaņenko.

Jā, godātā tiesa, es vēlos uzsvērt, ka arī mana iepriekšējā runa liecināja par to, ka es cīnījos par visiem, par visu cilvēku tiesībām saglabāt sava ķermeņa integritāti, par to liecina neskaitāmi mani priekšlikumi, neskaitāmas manas debates, tāpēc mēs nevaram šobrīd atdalīt manas konkrētās tiesības arī no manas pārliecības un no mana deputāta darba. Jo es darīju to, ko es uzskatīju par nepieciešamu, šajā gadījumā izrietot no savas pārliecības un izrietot no savu vēlētāju gribas. Paldies.

A. Zvejsalnieks.

Jā, šeit, godātā tiesa, es arī papildināšu.

Nu, pirmām kārtām, ja mēs runājam tieši par vakcināciju, tad, kā jau to minēju, sākotnēji neviens normatīvais akts nenoteica pienākumu vakcinēties obligāti. Un nevakcinēties bija personas tiesiska izvēle. Un ja reiz normatīvie akti neuzliek personai pienākumu vakcinēties, nu tad nevar teikt, ka viņa nevakcinējoties pārkāpj kāda tiesības. Ja likumdevējs uzskatītu, ka tieši vakcinācija ir vitāla nepieciešamība, lai glābtu cilvēku dzīvības un tamlīdzīgi, tad likumdevējs varēja noteikt to kā obligātu pienākumu visiem Latvijas iedzīvotājiem. Kas nenotika. Kā zinām, un arī, piemēram, Eiropas Cilvēktiesību tiesa attiecībā uz bērniem ir noteikusi, ka var tikt noteikts obligāts pienākums vakcinēties, ja tas ir objektīvi pamatots, balstīts atzītās zinātniski pārbaudītās atziņās un tamlīdzīgi, pats vēl zinot šo „Vavrička lietu” tātad...

Bet konkrētajā gadījumā valsts šādu pienākumu nebija noteikusi. Nu, prasīt no katra Latvijas iedzīvotāja, tajā skaitā pieteicējas, izvērtēt un pateikt pie situācijas, ka vakcinācija nav noteikta kā obligāts pienākums un uzskatīt, ka tas, ka viņa nevakcinējas, tur nezina nogalina cilvēkus vai vēl kaut kā... nu īsti, manuprāt, nebūtu korekti. Tad valstij bija jāiet tas ceļš tādā veidā, ka ja ir pierādījumi, ja ir pamatojums, ka vakcinācija patiešām ir tik ļoti nepieciešama, lai noteiktu to kā obligātu, tad tas bija jānosaka kā obligāts pienākums. Un šajā gadījumā objektīvi pierādījumi, kas liecinātu par to, ka pieteicēja, būdama nevakcinēta, es atvainojos, ir rezultējies ar to, ka kāds ir nomiris vai smagi saslimis vai kā tamlīdzīgi, nu, piedodiet, šādu pierādījumu visticamāk nav uz šīs planētas.

Un kaut vai salīdzinājumā ar šo lietu par bērnu vakcināciju, nu tomēr ir ļoti ievērojama atšķirība starp tām saslimšanām pret kurām tiek vakcinēti bērni kā masalas, stinguma krampji un tamlīdzīgi tātad un Covid-19. Gan zinātnisko pētījumu apjomā, gan šo pētījumu daudzumā, kā zināms šīs vakcīnas tajā brīdī bija svaigi izstrādātas un

simtprocentīgas pārlicēbas par to, kāda ir šo vakcīnu efektivitāte, nu nebija. Un tas pat publiski tajā laikā izskanēja.

Līdz ar to, manuprāt, īsti korekti nebūtu teikt, ka pieteicējas izvēle viennozīmīgi būtu radījusi kādas ļoti kaitīgas sekas.

J. Stepaņenko.

Godātā tiesa, ja drīkst vēl papildināt uz jūsu jautājumu par vakcināciju. Es vēlos norādīt, ka vakcinācijai savā ziņā, kā mēs redzam, ir tomēr paliekošs efekts. To mēs redzam no tiem pieteikumiem par kompensācijām cilvēkiem, kuri ir cietuši no vakcinācijas. Un mēs nevaram šobrīd domāt, ka neviens no šīm vakcīnām nav cietis, jo to pierāda arī valsts izmaksātās kompensācijas un attiecīgie lēmumi par to, ka cilvēki ir cietuši no konkrētām vakcīnām, kuras ir bijušas piedāvātas viņiem pret Covid-19 infekciju.

Tāpat es arī vēlos norādīt uz to, ka Covid-19 infekcija šobrīd ir atzīta jau kā nebīstama infekcija, viņa ir izņemta ārā no bīstamo infekciju saraksta, iepretim tam, kā jau tikko norādīju, vakcīnu efekts joprojām paliek un arī atceļot Covid-19 pārbaudes likumu šobrīd arī Saeima nolēma tiesības uz kompensāciju tiem, kuri ir cietuši no vakcīnām joprojām saglabāt. Tas liecina par to, ka pretēji slimības šīs te bīstamības samazināšanās... joprojām tas efekts turpinās.

A. Kučs.

Paldies.

Man būs vēl jautājums saistībā ar steidzamību. Jūs norādījāt, ka uz otro lasījumu bija viena stunda priekšlikumu iesniegšanai. Tajā pat laikā jūs pieteikumā arī norādāt, ka tika iesniegti 24 priekšlikumi. Un tad ir jautājums, vai mēs varam teikt, ka tas laiks nebija pietiekams, ja bija 24 priekšlikumi iesniegti?

A. Zvejsalnieks.

Godātā tiesa, mēs, protams, šeit lieciniekus droši vien nepratināsim, bet nu es domāju, ka ir diezgan skaidrs, ka diez vai stundas laikā, piemēram, četri koalīcijas frakciju vadītāji uzrakstīja tos priekšlikumus, kas tika iesniegti. Es domāju, ka lielākā daļa no viņiem tika gatavoti jau pirms, zinot šo te pirmajā lasījumā paredzamo redakciju.

Un tas arī attiecas uz pieteicēju, ko arī pieteicēja norādīja, ka viņa gatavoja priekšlikumus, rēķinoties ar to redakciju, kāda bija pirmajā lasījumā. Tātad, viņai faktiski nebija iespējas reaģēt un grozīt šos priekšlikumus, papildināt jau pēc tam. Jo nu, protams, tīri objektīvi... Stundas laikā iesniedz ļoti apjomīgu priekšlikumu, un, kā mēs redzam, šī pirmā redakcija no otrās atšķīrās ļoti ievērojami. Un protams, ka pieteicēja šos priekšlikumus gatavoja uz redakciju, kāda bija pirmajā nevis redakciju,

kas tik ievērojami mainījās. Un tur objektīvi nekāda laika vairs kaut kādus priekšlikumus izteikt vairs nebija.

A. Kučs.

Un pēdējais jautājums no manas puses par hibrīda režīmu. Varbūt jūs varētu mazliet paraksturot, vai tas bija Saeimas sēdēs vai komisijas sēdēs? Tas bija tajā laikā, kad jūs bijāt atstādināta, pirms vai pēc tam? Vai tur arī bija arī iespējams balsot, teiksim, hibrīda režīmā?

J. Stepaņenko.

Jā, godātā tiesa. Tātad, reaģējot uz Covid-19 infekcijas izplatību, Latvijas Republikas Saeima izvēlējās iegādāties e-Saeima lietotni ar visiem instrumentiem, ja nemaldos, saņēma par to arī Platīna peli, tātad šis instruments ar nelieliem uzlabojumiem strādāja teicami, un tas attiecīgi tika izmantots arī sākot no tā brīža, un mazliet arī pirms... kad es tiku atstādināta no darba Saeimā līdz pat, ja nemaldos, tas bija 1. marts, kad tomēr Saeimas deputāti sāka nākt uz saeimas klātienē. Tas bija tad, kad tika atcelts arī ārkārtas režīms.

Tātad, par komisiju darbu. Jā. Arī komisiju darbs tā ļoti ērti un vienkārši noritēja hibrīdrežīmā... vai *Zoom* vai *Webex* platformās, ar deputātu balsojumiem attālināti hibrīdrežīmā, nosaucot savu vārdu, uzvārdu un balsojumu. Tieši tāpat arī debatējot, piesakoties debatēm ar pieejamajiem rīkiem, kuri ir pieejami šajā te *Webex* vai *Zoom* platformā.

Un es arī atminos kādu epizodi, kad Saeimas Juridiskā komisija manas atstādināšanas laikā, tas bija 2022. gada janvāris, kad tika skatīti grozījumi Saeimas kārtības rullī, es ik pa brīdīm arī pieslēdzos šīm komisijas sēdēm, lai būtu lietas kursā par to, kas notiek Saeimā, kamēr es neesmu tiesīga strādāt, bet tieši šajā komisijas sēdē tika izskatīti mani priekšlikumi Saeimas kārtības rullī. Un acīmredzot tātad man nebija tiesības ne runāt, ne arī balsot, bet pa maniem priekšlikumiem izteicās mani kolēģi, kuri redzēja, ka esmu klāt, bet centās manā vietā attiecīgi šos priekšlikumus prezentēt.

Paldies.

A. Zvejsalnieks.

Atļausiet vēl papildināt faktoloģiski.

Tātad pieteicēja vienkārši tik precīzi nepateica. Tad e-Saeima sākotnēji Saeima strādāja faktiski hibrīdrežīmā līdz e-Saeimas ieviešanai specifiskā režīmā. Tur ir jāskatās tad precīzi, ir jāpieprasa Saeimai informācija, bet deputāti atradās Saeimas ēkā dažādās telpās. Un tad balsošana tika veikta, kā jau norādīja pieteicēja, tātad mutiski faktiski pasakot „par”, „pret” un tamlīdzīgi. Un šādā formātā strādāja komisijas.

Man personīgi un pieteicējai nav zināms gadījums, jo faktiski Saeima pārgāja pēc tam uz šo e-Saeimas platformu, mums personīgi nav zināms gadījums, kad e-Saeimas platforma būtu tikusi izmantota hibrīdrežīmā. Cik mēs zinām, tas tehniski bija iespējams, un, arī atsākoties Saeimas klātienēs sēdēm, bija situācijas, ja nemaldos, tajā skaitā arī Zeļenskis teica uzrunas.... nu, tur gan nebija balsošanas, bet šādas te uzrunas gan no Latvijas amatpersonām, gan no ārvalstu amatpersonām bija šādā te formā, ka deputāti ir zālē un savukārt tas, kurš uzrunā, ir ārpusē.

Tieši par balsošanu. Nu tad ir droši vien, ja šis jautājums tiesai ir būtisks, tad tas droši vien ir jāizprasa Saeimai, tīri vai e-Saeimas platforma, teiksim, marta otrajā pusē atļautu balsot attālināti, bet vienam atsevišķam deputātam un pārējiem esot klātienē. Bet visiem deputātiem attālināti e-Saeima šo nodrošināja.

Par hibrīdrežīmu, kā tas praksē strādā, mēs nevaram atbildēt, bet pirms e-Saeimas ieviešanas tas faktiski tika darīts šādā formātā, tā kā iespējas bija.

A. Kučs.

Labi. Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Turpinām ar jautājumiem un vārds tiesnesei Jautrītei Briedei.

J. Briede.

Jā. Paldies. Jūs minējāt, ka pieteikuma pieteicējai bija tomēr tiesības iesniegt šos te priekšlikumus. Tās bija tiesības, kas, kā jūs redzat, ka no kaut kā izriet, vai tā bija vienkārši tāda faktiska situācija, ka priekšlikumi tika pieņemti?

J. Stepaņenko.

Godātā tiesa. Tad, kad Saeimas Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisijas deputāti lēma par šī likuma pieņemšanu, arī viens no maniem jautājumiem Saeimas Juridiskajam birojam bija par to, vai man būs tiesības saglabāt savu Saeimas deputāta statusu, vai man nebūs jāpamet Saeimas ēka, visas mantas un viss kabinets... un pilnībā tā kā jānoliek mandāts, vai arī man būs tiesības turpināt savu darbu, cik vien es varu. Jo mans statuss kā Saeimas deputāts... kā mēs redzam no likuma savā ziņā tika saglabāts. Tāpēc es izmantoju savas tiesības, kuras nebija paredzētas konkrēti likumā, bet kuras man tika tātad pieļautas, jo par šiem maniem priekšlikumiem tad attiecīgi balsoja gan Saeima, mani priekšlikumi tika pieņemti arī Saeimas Kancelejā un viņi bija tikpat leģitīmi kā tie priekšlikumi, kurus sniedza mani kolēģi. Mans paraksts netika anulēts.

Tieši tāpat es arī vēlos norādīt, ka es saglabāju valsts amatpersonas statusu visu šo laiku. No KNAB un no Valsts ieņēmumu dienesta viedokļa, tostarp tātad tiesības kaut kādā veidā apvienot amatus, vai iegūt iespēju nopelnīt sev iztiku, kamēr es tiku atstādināta, tātad man nebija.

A. Zvejsalnieks.

Nu, šeit varbūt arī ir interesanti, vēršu tiesas uzmanību, ka nav īsti saprotama likumdevēja izvēle, jo, kā redzam no tālākajām šim likuma normām, tātad pašvaldības deputātiem tā situācija bija savādāka, jo pašvaldības deputāts faktiski šo statusu zaudē pilnībā un viņa vietā, atbilstoši tātad šī te likuma 8. pantam, tātad stājās nākamais kandidāts.

Savukārt kāpēc Saeima izdarīja šādu izvēli... atkal nu te ir tas jautājums par tā likuma pieņemšanas procedūru, kāds ir pamatojums šai te atšķirībai.

J. Briede.

Paldies.

Un tad otrs jautājums. Tas ir pārstāvim.

Jūs teicāt, ka tas solidaritātes princips te tā kā nevar tikt piesaukts, jo viens deputāts nevar mazināt to uzticību. Kā jūs to iedomājieties? Likumā vajadzēja rakstīt, ka neviens nevar, izņemot vienu... vai kādā veidā? Paldies.

A. Zvejsalnieks.

Godātā tiesa, ja nemaldos, tagad varu tagad kļūdīties... Manuprāt, Palkovas kundze jau ļoti precīzi aprakstīja to situāciju. Tātad solidaritātes princips jau nenozīmē, ka visiem ir jābūt vienādiem un visiem ir jādomā vienādi. Es uzskatu, ka Saeimas deputātam nav pienākums solidarizēties ar sabiedrības vairākumu, viņam drīkst būt cits viedoklis. Un šim viedoklim ir tiesības būt pārstāvētam Saeimā.

Nu, tāda ir tā mana doma par to, ka Saeimas deputātam nav pienākums atbalstīt to, ko atbalsta tajā skaitā kaut vai... jā nospiedošais sabiedrības vairākums.

J. Briede.

Nu nē... Man bija vairāk tas, ka jūs uzsvērāt to, ka tas viens deputāts nevar to izdarīt... Nu labi. Paldies.

A. Zvejsalnieks.

Nē, nu šeit ir ļoti liela atšķirība no tā, ka... Te, godātā tiesa, ir jāsaprot, ka pirmām kārtām Saeima jau nav valsts pārvaldes iestāde. Un šeit ir, protams, jautājums par to, ka drusku ir atšķirība, vai persona veic tur, piemēram, mediķa pienākumus un tamlīdzīgi, kur to veicot ir šī te epidemioloģiskā drošība jāievēro un teiksim, arī zinām,

ka profesijās ir medicīnas kritēriji ja, piemēram, lai ieņemtu tur policista vai celtnieka, kurš strādā uz krāna, vai strādā augstumā vai vēl kaut kur... ir šīs medicīniskās prasības, kuras ir objektīvi pamatotas, nepieciešamas tādā šīs te profesijas veikšanai. Bet Saeimā... nu, līdz šim īsti tādu, izņemot atrunu Saeimā par pilntiesīgu pilsoni... Nu, mēs saprotam, ka par Saeimas deputātu nevar būt rīcībnespējīga persona un tamlīdzīgi. Bet Saeimā jau līdz šim deputātiem veselības prasības un norādījumus, izņemot slimībām, kas ierobežo rīcībspēju, nu nekādu ierobežojumu nebija attiecībā uz veselības kritērijiem. Un faktiski šī... nu, man nav zināmi kaut kādi ierobežojumi, kas prasītu Saeimas deputātiem būt vakcinētiem pret kādām noteiktām slimībām un tamlīdzīgi.

Nu, faktiski šis ir tāds ļoti specifisks ierobežojums tādā tieši uz konkrētu saslimšanu, konkrētu vakcīnas esamību, neesamību. Un viņa objektīvais pamatojums faktiski ir tāds, ka nu jābūt kopā ar citiem sabiedrības locekļiem. Nu, piedodiet, tad es uzdošu jautājumu, ja... solidaritātes princips ir sabiedrības, teiksim, materiālais stāvoklis, nav pietiekami augsts, bet teiksim, Saeimas deputāts lido uz Saeimu tur ar privāto helikopteru vai, ja sabiedrība par viņu balso, nu, vai viņam ir pienākums solidarizēties un pārdot helikopteri? Kaut vai tādā veidā, ja. Varbūt tas nav īsti korekts piemērs, bet nu aptuveni tāpat. Šī te ir ļoti specifiska prasība. Saeimas deputāts nepārkāpj likumu nevakcinējoties, likums nenosaka viņam pienākumu to darīt, un tikai tāpēc, ka visa sabiedrība un sabiedrības vairākums uzskata, ka ir jābūt vakcinētam, tas nenozīmē, ka vienam Saeimas deputātam ir pienākums arī tieši tāpat darīt.

A. Laviņš.

Paldies.

J. Stepaņenko.

Vai drīkst, es vēl papildināšu kolēģi?

A. Laviņš.

Lūdzu!

J. Stepaņenko.

Jā. Par vienu deputātu es vēlējos vēl papildināt. Jā, patiešām arī no viena deputāta ir jēga un es kā vienīgais deputāts dažas reizes arī Saeimā esmu balsojusi viena „pret” pret kādiem konkrētiem likumprojektiem.

Tāpat es biju vienīgais deputāts, kas arī aktīvi pārstāvēja šo te cilvēku tiesības, kuriem joprojām tādā ir vairākas lietas tiesās, kuri cīnās par savām tiesībām par to, ka viņi, viņuprāt, ir tikuši nelikumīgi atstādināti un atlaisti no darba.

Tāpat par solidaritātes rīkiem runājot. Šī te solidaritāte tika prasīta no manis tādā trijās izpausmēs. Man bija jāizvēlas viena no trim izpausmēm. Pirmā izpausme – vakcinēšanās, otrā izpausme ir saslimšana ar Covid-19. Ja es būtu saslimusi, es arī netiešā veidā būtu solidarizējusies ar sabiedrību. Un trešais veids ir iegūt šo te attaisnojumu attiecīgi ārstu konsīlijā.

Tātad es neuzskatu, ka šī vispār... šeit varētu būt runa par kāda veida solidarizāciju, jo solidarizāciju mēs saprotam pavisam savādāk. Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Turpināsim ar tiesnešu jautājumiem un vārds tiesnesim Jānim Neimanim. Lūdzu!

J. Neimanis.

Jā, man jums jautājums saistībā ar likumdošanas procesu. Jūs sakāt, ka atvēlētais laiks nebija pietiekošs, ļoti straujš. Kāds tad ir tas atbilstošais laiks likumdošanas procesā ārkārtas situācijas laikā, lai likumdevējs pieņemtu kādus lēmumus?

A. Zvejsalnieks.

Godātā tiesa, nu, tas ir kā jebkurā situācijā jāvērtē no konkrētajiem apstākļiem.

Nu, protams, kad ir situācijas, kad ienaidnieka karaspēks ir šķērsojis Austrumu robežu un brūk iekšā, nu tad droši vien tas laiks ir ļoti īss. Bet konkrētajā gadījumā, ja mēs runājam par šo te Covid infekcijas attīstību... nu, mēs redzam, ka tas nav tāda krīze, kur ienaidnieka karaspēks pārvietojas, nezinu tur 3 kilometrus stundā. Līdz ar to šeit, neapšaubāmi, bija dodams tāds laiks, kas ļautu vismaz pārējiem deputātiem saņemt citu deputātu iesniegtos priekšlikumus, tos izvērtēt, apsvērt, ar tiem iepazīties un koriģēt varbūt tajā skaitā arī savus priekšlikumus. Un konkrētajā gadījumā tas viennozīmīgi...

J. Neimanis.

Tad jūs sakāt, ka nebija tādas iespējas?

A. Zvejsalnieks.

Nu, stundas laikā tas ir, piedodiet, nu acīmredzami neiespējami.

J. Stepaņenko.

Ja drīkst vēl papildināt.

Mēs runājam par ārkārtas stāvokli, ko godātā tiesa pieminēja. Es vērsu jūsu uzmanību uz to, ka šis konkrētais likums neatrisināja nevienu no valstī pastāvošajām problēmām, ņemot vērā to, ka Saeimas turpmākais darbs... tieši Saeimas lielākās daļas... nekādā veidā nemainījās. Kā Saeima bija attālinātā darbā, tā Saeima arī turpināja attālināti strādāt līdz pat 1. martam. Bet protams, tas vairs nebija aktuāli. Paldies.

J. Neimanis.

Un otrs jautājums. Par būtību.

Vai parlaments, Saeima, var regulēt savu darbību, iekšējo darbību, iekšējos noteikumus vienā vai vairākos likumos?

A. Zvejsalnieks.

Nu, neapšaubāmi, ka var.

J. Neimanis.

Un tad jautājums ir, vai šis noteikums, kas ir apstrīdēts, nav tāds noteikums, kas regulē parlamenta iekšējo darbību?

A. Zvejsalnieks.

Godātā tiesa. Protams. Bet parlamenta iekšējā darbība nevar skart parlamenta skaitlisko sastāvu un ievēlēto deputātu kopu, izņemot atsevišķus likumā atrunātus gadījumus... *(runā vienlaicīgi)*

J. Neimanis.

abi. Un tad mēs paskatāmies... Es sapratu jūsu... Jā, jā... es sapratu jūsu viedokli. Un tad mēs...

A. Zvejsalnieks.

... un tas nav procedūras jautājums, tas ir jautājums par Saeimas sastāvu. Tātad Saeima nevar nobalsot, ka šis deputāts mums nepatīk un mēs... tā brutāli runājot... mēs viņu sūtām mājās... izņemot atsevišķus gadījumus.

J. Neimanis.

Jā. Bet vai jūs esat lasījis Saeimas kārtības rulli, kurā ir teikts, ka Saeimas deputātu var izslēgt, piemēram, no Saeimas sēdēm noteiktu iemeslu pēc. Tātad, viņš saglabā deputāta statusu, bet tomēr viņš no noteiktām sēdēm tiek atstatīts

A. Zvejsalnieks.

Jā, godātā tiesa. Bet tas ir saistīts... līdz šim vienmēr ir bijis saistīts ar nu faktiski prettiesisku darbību. Tātad ievēlēts... precīzāk sakot atstatīts par Saeimas darba traucēšanu.

J. Neimanis.

Sakiet, lūdzu, tad man ir jautājums. Ja jūs sakāt, ka par prettiesisku darbību...

A. Zvejsalnieks.

Nu, par Saeimas darba traucēšanu...

J. Neimanis.

... bet, te, piemēram, es lasu Ētikas kodeksa noteikumus un tur ir rakstīts, ka, piemēram, deputāts atturas no pašmērķīgas izrādīšanās Saeimas tribīnē. Nu, un tātad par Ētikas kodeksa noteikumu pārkāpumu deputātu ar Saeimas lēmumu var izslēgt no Saeimas darba. Tātad, pašmērķīga izrādīšanās nav, kā jūs minējāt, ka, teiksim, vakcinēšanās būtu noteikts kā pienākums, tātad es nepildu šo likumisko pienākumu, tātad man par to tiek piemērots sods. Arī pašmērķīga izrādīšanās, kā mēs redzam sabiedrībā, bieži vien notiek un par to arī netiek piemērots nekāds sods.

Tomēr Saeimas deputāti paši sev ir pieņēmuši tādas uzvedības noteikumus, kas kalpo visticamāk laimam, lai sabiedrība samērā labi vērtētu Saeimas darbu un pēc iespējas mazāk kritiski to uztvertu.

Un vai velkot paralēles, teiksim, piemēram, ar šādiem noteikumiem... vai arī šeit tātad Saeima pieņēma sev faktiski šādu iekšēju noteikumu kā zināmu ētikas prasību, ka, kā mēs lasām Saeimas paskaidrojuma rakstā, ar mērķi tātad, lai atklātu, ka parlamentārieši ir nu, kā lai saka uz viena viļņa vai saprot, vai rāda priekšzīmi, vai kā citādi... nu, to mēs dzirdēsīm no Saeimas pārstāvja, bet ar šādu te mērķi mēs paši sev pieņemam šādu saistošu, sev saistošu uzvedības noteikumu, par kuru mēs esam vienoti, ka piemērosim noteiktas tiesiskās sekas.

Ja velkam paralēles ar šo, vai tas nebūtu tad iespējams?

A. Zvejsalnieks.

Nē, teiksim tā.

Pirmām kārtām, es stipri gribētu šaubīties par to, ka vakcinācija ir ētikas jautājums, jo tomēr tā ir medicīniska procedūra. Un tieši paralēli par to, vai tu esi aizgājis uz ārsta vai medmāsu kabinetu vai nu kur tā vakcinācija nenotika un saņēmis poti, nu es īsti nesaredzu tur saskarsmi ar ētiku, jo lielākā daļa deputātu, vai daļa to darīja publiski, daļa to darīja nepubliski, bet tā ir pirmām kārtām medicīniska

manipulācija. Un īsti tādu tiešu kopsakaru ar ētiku un ētikas vispār pieņemtajiem noteikumiem es neredzu. Tas ir viens.

Otrs. Nu, vai tas, ka persona uzskata, ka nav pienākums... un šeit jau nav runa... pieteicēja jau nekad nav teikusi un aicinājusi kādu nevakcinēties, tajā skaitā no Saeimas tribīnes. Viņa ir runājusi par to, ka vakcinācijas pienākums nedrīkst būt obligāts un aizstāvējusi viedokli, ka par to, ka tu neesi vakcinējies, nevar iestāties nelabvēlīgas sekas. Nu, vai šāds viedoklis būtu klaji neētisks? Protams, ka Saeima nosaka savus iekšējos noteikumus attiecībā uz ētikas normām vispārpieņemtām un tamlīdzīgi. Un varbūt mums varētu parādīties kādreiz diskusija, ja kāds tur nāktu uz Saeimu šortos un T kreklā un vai viņu par to drīkst izslēgt no Saeimas vai nedrīkst un tamlīdzīgi. Bet šajā gadījumā tas ir pieteicējas tomēr viedoklis. Un tas nav viedoklis... nu viedoklis var būt arī neētisks, protams, viņš var būt, precīzāk sakot, nelegitīms tajā ziņā, ka nu, jā, ja cilvēks aicina uz šīm te aizliegtajām darbībām tur rasu naidu, valsts graušanu un demokrātijas graušanu un tamlīdzīgi... bet nu tas jau tomēr nav salīdzināms. Šeit pieteicēja nevis darīja, manuprāt, kaut ko neētisku, bet aizstāvēja savu viedokli, pie tam, neaicināja nevakcinēties, neaicināja slimot, bet aizstāvēja viedokli, kas nedrīkst būt obligāts pienākums. Nu, manuprāt, uz šādu viedokli cilvēkam ir tiesības un nevar uzskatīt, ka tas būtu neētisks viedoklis.

A. Laviņš.

Jā. Saprātām atbildi.

J. Neimanis.

Jā, jā es jau sapratu tieši tā. Vienkārši, ja mēs lasām Kārtības ruļļa ietvertu ētikas kodeksu, tur ir ļoti daudz dažādu noteikumu, kam ir gan... nu, kā lai saka... tuvāka saistība ar morāli ētisku izturēšanos un ir arī tādi, kas ir saistīti pat arī ar tiesību pārkāpumiem.

Līdz ar to vienkārši velkot šīs te paralēles, neviļus gribas domāt, ka nav obligāti, kā jūs minējāt, lai likumā būtu noteikts obligāts vakcinācijas pienākums... Un, tā kā šis pienākums nebija noteikts, tad līdz ar to nekādas citas tiesiskās sekas, kas saistītas ar deputāta atstāšanu no aktīva darba parlamentā nevarētu noteikt.

Bet tad ir vēl viens jautājums. Piemēram, par Ētikas kodeksu. Tas nav obligāti... vai, teiksim, Saeimas kārtības rullis, vai šis te likums „Par Covid ietekmi uz parlamenta darbu”, nav obligāti jāpieņem vienbalsīgi. Mēs redzam arī, ka Saeimas kārtības ruļļa noteikumi, nu, piemēram, kaut vai par informācijas publiskošanu Saeimas sēdē, vai deputāts ir administratīvi sodīts vai nē, ir bijuši dažādi viedokļi un ir arī deputāti, lai gan mazākums, bet ir balsojuši, piemēram, arī „pret”. Līdz ar to tāpat arī tas, ka kāds no deputātiem nepiekrīt tam, ko vairākums parlamentā nosaka kā uzvedības noteikumu,

neatņem šim noteikumam juridiski saistošu raksturu un ka viņš ir saistošs arī tiem, kas ir balsojuši „pret” tāpat kā deputāti.

A. Zvejsalnieks.

Te ir jāsaka gan... varbūt tiesai es vērsīšu uzmanību uz to, ka ir viena būtiska atšķirība starp ētikas pārkāpumu un šo konkrēto gadījumu. Jo ētikas pārkāpums ne velti ir... Saeimas Mandātu un ētikas komisija prasa konkrētā pārkāpuma individuālu izvērtēšanu. Tātad, jebkurā gadījumā notiek individuāla izvērtēšana, vai šis ir rupjš ētikas pārkāpums un vai šis Ētikas kodeksa pārkāpums ir pamats kaut kādu sankciju pieņemšanai.

Šis konkrētais normatīvs neparedzēja nekādu individuālu izvērtēšanu. Un vērtēt šo te no ētikas viedokļa... tad būtu jābūt šim te individuālajam izvērtējumam, kāpēc deputāts šo lēmumu ir pieņēmis un kāpēc viņš šo pozīciju aizstāv. Un šeit jau nav tāda individuāla izvērtējuma. Vai nu tev ir iešpicēts vai nav... Pēc būtības tas ir tāds būtisks aspekts, kas šeit atšķir no ētikas.

A. Laviņš.

Labi. Saprātām jūsu atbildes būtību.

Turpinām ar jautājumiem. Vārds tiesnesim Gunāram Kusiņam. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Jā. Labdien.

Man ir vairāki jautājumi gan Stepaņenko kundzei, gan Zvejsalnieka kungam, gan par faktiem, gan arī par to vērtējumu.

Pirmais, acīmredzot, Stepaņenko kundzei. Jūs teicāt, ka jums bija tiesības iesniegt priekšlikumus. Sakiet, lūdzu, vai tas tiesiskais pamats jūsu tiesībām iesniegt priekšlikumus varētu būt tas, ka, saglabājās nemainīgā redakcijā Saeimas kārtības ruļļa 95. pants, kas reglamentē to, kam ir tiesības iesniegt priekšlikumus? Tajā ir norādīts, ka tiesības iesniegt priekšlikumus ir deputātam un, ja es pareizi sapratu Zvejsalnieka kunga pozīciju, ka jums tiek saglabātas deputāta tiesības. Vai 95. pants varēja būt tiesiskais pamats, kāpēc jūsu priekšlikumi tika pieņemti un uzskatīti kā leģitīmi?

J. Stepaņenko.

Jā, godātā tiesa.

Saeimas deputāti sniedz priekšlikumus, pamatojoties uz augstāk minēto pantu. Mans statuss attiecībā uz priekšlikumu iesniegšanu nedz ar šo likumu, nedz ar kādu citu apstākli netika mainīts.

G. Kusiņš.

Tad mēs varam secināt, ka šis apstrīdētais likums neierobežo 95. pantā piefiksētās deputāta tiesības iesniegt priekšlikumus? Tikai, lai mums ir skaidrība par faktiem.

J. Stepaņenko.

Tāpat, jā. Fakts ir tāds, ka mani priekšlikumi bija līdzvērtīgi citu deputātu priekšlikumiem, izņemot manas tiesības tos priekšlikumus mutvārdos pamatot un izņemot manas tiesības par šiem priekšlikumiem arī nobalsot.

G. Kusiņš.

Ļoti labi. Tieši par šo otro daļu...

A. Zvejsalnieks.

Te tāda viena būtiska nianse, ko es vēl gribēju uzsvērt. Varbūt tu precīzāk vari pastāstīt, kā tieši tika uzzināts, ka ir iesniegts, jo tas... Tur bija tāda nianse, es labošu Stepaņenko kundzi, ka faktiski tā likuma pieņemšanas brīdī neviens jau to neuzsvēra, ka tiks saglabātas tieši šīs tiesības. Cik es saprotu no Stepaņenko kundzes, tad viņa faktiski šo jautājumu uzdeva Juridiskajam birojam, kurš pēc nelielām pārdomām, tad deva atbildi, ka nē, nu šīs tiesības paliek, apmēram, ja... jo faktiski tas nebija vērtēts šī likumprojekta pieņemšanas gaitā.

G. Kusiņš.

Un sakiet, lūdzu, tad vai 95. panta tad tiesību izmantošana kaut kādā mērā ir saistīta ar to, kā un cik ilgi domāja Juridiskais birojs, lai sniegtu atbildi?

A. Zvejsalnieks.

Nē, nu praktiski ir jautājums, vai šie priekšlikumi tiks pieņemti vai netiks pieņemti.

G. Kusiņš.

Un tad, jūsuprāt, tā antikonstitucionalitāte izpaužas tā, ka nebija skaidrs, vai tiks iesniegts priekšlikums, vai šis likums ierobežo 95. pantā ietvertās deputāta tiesības...

A. Zvejsalnieks.

Sākotnējo nebija skaidrs, jā, tieši tā. Sākotnēji tas nebija skaidrs un šis jautājums komisijā vispār netika... ne komisijā, ne Saeimas debatēs vispār netika apskatīts kā tāds.

G. Kusiņš.

Labi. Paldies.

Otrais jautājums droši vien saistībā ar to, ko jūs norādījāt par šo neiespējamību reaģēt uz iesniegtajiem priekšlikumiem.

Sakiet, lūdzu, cik var redzēt no iesniegtajiem dokumentiem, Stepaņenko kundze iesniedza arī priekšlikumus šim likumprojektam pēc pirmā lasījuma. Sakiet, lūdzu, vai jūs izmantojāt Saeimas kārtības ruļļa 169. pantā otrajā daļā noteiktās tiesības piedalīties komisijas sēdē? Es šeit runāju par Aizsardzības komisijas sēdi.

J. Stepaņenko.

Godātā tiesa, piedalīties, ja?

G. Kusiņš.

Piedalīties.

J. Stepaņenko.

Tieši tā. Manuprāt, arī no pievienotajiem materiāliem, ja nemaldos, var secināt, komisijas ieraksti ir Saeimas arhīvā. Komisijas sēdē es piedalījos un arī aizstāvēju savus priekšlikumus. Vēršu jūsu uzmanību uz to, ka tas notika hibrīdrežīmā, kā jau arī iepriekš Saeima strādāja hibrīdrežīmā, ja nemaldos no oktobra vidus Saeima pārgāja attālinātā režīmā, strādājot gan e-Saeimā, gan arī komisijās.

G. Kusiņš.

Mans jautājums... tikai, lai būtu skaidrība. Mans jautājums ir Aizsardzības, iekšlietu komisijas sēdi, kas skatīja iesniegtos priekšlikumus pēc pirmā lasījuma. Jūs norādījāt, un jūsu pārstāvis norādīja, ka nebija iespējas reaģēt uz priekšlikumiem.

Mans jautājums. Sakiet, lūdzu, jūs piedalījāties... jūs tagad sakāt, ka jūs piedalījāties tajā komisijas sēdē. Kāpēc, jūsuprāt, jums nebija iespēju reaģēt uz citiem iesniegtajiem priekšlikumiem?

J. Stepaņenko.

Godātā tiesa, ņemot vērā to, ka šis likumprojekts bija steidzams, pie pirmā lasījuma, kā jau mēs redzējām to likumdevēja nodomu, Saeimas deputāti iesniedza savus priekšlikumus, lai mēģinātu uzlabot šo likumprojektu. Runa ir konkrēti par maniem nodomiem. Ja mēs runājam par to deputātu nodomiem, to četru deputātu no četrām frakcijām nodomiem, ar kuriem viņi mēģināja šo likumprojektu pilnībā pagriezt citā gultnē, tad viņu nodomi man personīgi tapa zināmi tikai konkrētās Saeimas komisijas sēdē...

G. Kusiņš.

Komisijas sēdē, saņemot tabulu.

J. Stepaņenko.

...un kaut ko mainīt un piedāvāt viņu priekšlikumā, protams, mēs nevarējām piedāvāt...

A. Zvejsalnieks.

Iesniegt jaunus priekšlikumus.

J. Stepaņenko.

Jā, iesniegt jaunus.

Tāpat vēršu arī godātās tiesas uzmanību uz to, ka komisijas sēde notika tādā ļoti nervozā režīmā, tika atslēgti mikrofoli regulāri gan manam kolēģim Mārim Možvillo, gan arī man netika ļauta iespēja pilnvērtīgi izteikties nedz par saviem priekšlikumiem, nedz arī par to Saeimas deputātu priekšlikumiem.

G. Kusiņš.

Tikai par faktu konstatēšanu.

Jūs apgalvojat, ka jums nebija iespējas reaģēt uz priekšlikumiem. Mans jautājums ir konkrēts. Vai jums netika dots vārds izsakoties par citu deputātu iesniegtajiem priekšlikumiem, vai arī tā kā jūs sakāt, ka netika dota iespēja iesniegt priekšlikumus par citu iesniegtajiem priekšlikumiem? Šādu kārtību Saeimas kārtības rullis neparedz.

A. Zvejsalnieks.

Nē, nu kāpēc... Saeimas kārtības rullis paredz priekšlikumu iesniegšanas termiņā, uzzinot, ka cits deputāts ir iesniedzis priekšlikumus gan koriģēt savu priekšlikumu, gan iesniegt kādu papildu priekšlikumu. Tā kā... bet šādas iespējas stundas laikā objektīvi nebija. Tas ir tas moments, kad nebija iespējams, piemēram, pēc šīs otrā lasījuma redakcijas iespējamās, ko faktiski bija redzams, ka to atbalstīja koalīcijas vairākums, piedāvāt jau kaut kā rediģēt šo te... Komisijas sēdes laikā to jau nevarēja...

G. Kusiņš.

Un mēģinot tad saprast tieši to jūsu pozīciju par otro manis uzdoto jautājumu, vai jūs uzskatāt, ka antikonstitucionalitāte izpaudās tādējādi, ka jums nebija tiesības iesniegt priekšlikumus uz tiem priekšlikumiem, kas jau bija iesniegti komisijā šīs stundas laikā?

A. Zvejsalnieks.

Nu, runa ir ne tikai par priekšlikumu kā tādu iesniegšanu vai neiesniegšanu. Runa ir vispār par ātrumu, kā tas notika bez objektīvas nepieciešamības, bez konsultēšanās ar jebko likumprojekts tiek ļoti ievērojami izmainīts, izmainīta faktiski tā būtība, kas no situācijas, kur deputāts var piedalīties attālināti rīkotajās sēdēs, uz situāciju, kur deputāts vispār nevar piedalīties. Tas ir ļoti ievērojams...

G. Kusiņš.

Mans jautājums ir varbūt nodalīt divas lietas. Man liekas, ka tagad veidojas pārpratumus. Tiesības iesniegt priekšlikumus nosaka Saeima. Tā ir stunda. Jūs tagad minat šo argumentu, ka jums nebija iespējas iepazīties ar citiem priekšlikumiem un tas, jūsuprāt, ir arguments, kāpēc stunda bija par maz. Vai es pareizi saprotu jūsu nostāju?

A. Zvejsalnieks.

Nu saprotiet, jebkura likuma pieņemšana, tas ir zināms process. Tātad, redzot, ko dara citi deputāti, redzot tos priekšlikumus, ko iesniedz tev... vai ja teiksim, šis likums tiktu pieņemts trīs lasījumos... Protams, redzot otrā lasījumā redakciju, iespējams jau pielāgojoties šai redakcijai, piedāvāt kaut kādus risinājumus. Konkrētajā gadījumā ir stunda laika, kurā tu vari iesniegt priekšlikumus, tev ir zināma redakcija tātad, kura ir sagatavota uz pirmo lasījumu, un tad stundas laikā ienāk faktiski valdošās koalīcijas priekšlikums, kurš, ņemot vērā, ka to ir parakstījuši valdošās koalīcijas, ja nemaldos, visi bija frakciju priekšsēdētāji tobrīd, nu skaidrs, ka visticamāk, ka tiks atbalstīts un šī stunda jau uz to brīdi jau ir beigusies un tev vairs nav iespējams ne konsultēties ar citiem deputātiem, ne veidot kaut kādu viedokli, lai sagatavot varbūt kaut kādu citu redakciju jau atsperoties no šī iesniegtā priekšlikuma un tamlīdzīgi.

G. Kusiņš.

Jā. Un tad konkrētais jautājums, vai pieteikums...

A. Zvejsalnieks.

Saeimas komisijas sēdēs jau to nevar... Saeimas komisijas sēdēs....

G. Kusiņš.

Ja mēs runāsim vienlaicīgi, būs ļoti grūti ierakstīt... droši vien.

Vai varētu būt tā, ka, ja deputātei ir tiesība piedalīties un izteikties, tad mēs varam konstatēt, ka pieteikuma iesniedzēja ir piedalījusies Aizsardzības komisijas sēdē un viņai bija tiesības izteikties par šiem priekšlikumiem, ko jūs norādījāt, arī ko bija iesnieguši vairāki deputāti, kas bija, frakciju vadītāji, man liekas, tajā brīdī.

A. Zvejsalnieks.

Izteikties, jā. Bet nu, ņemot vērā arī tā komisijas sēde, cik viņa ātri notika... nu pilnvērtīgi jau sagatavot pretargumentus, pilnvērtīgi sagatavot priekšlikumus redakcijas uzlabošanai jau nebija iespējas.

G. Kusiņš.

Jā, paldies.

A. Zvejsalnieks.

Un komisijas sēdē jau tu nevari vairs grozīt iesniegto.

G. Kusiņš.

Nākamais jautājums. Droši vien Stepaņenko kundzei. Jūs iesniedzāt priekšlikumus pēc pirmā lasījuma. Jūsu iesniegtie priekšlikumi attiecās uz divu pantu iesniegšanu un, man liekas, šo Covid eksprestesta papildus noteikšanu kā iespēju.

Sakiet, lūdzu, vai no tā var secināt, ka jūs piekrītat pirmajā lasījumā norādītajam ierobežojumu leģitīmajam mērķim?

J. Stepaņenko.

Godātā tiesa... Tātad vēlos uzsvērt, ka mēs runājam par dažādiem šobrīd likumprojektiem...

G. Kusiņš.

Jā, likumprojektu iesniedzot bija viens mērķis un pieņemot bija citā redakcijā. Mans jautājums ir par pirmā lasījuma redakciju, kas bija jūsu rīcībā un jums nav priekšlikumu par likumprojekta leģitīmo mērķi, par ierobežojumu leģitīmo mērķi, bet ir priekšlikums par likumprojekta 2. pantu un par 3. un 4. panta izslēgšanu.

Vai no tā... šā priekšlikuma var secināt, ka jūs piekrītat, ka pirmajā lasījumā ir saskatāms ierobežojumu leģitīmais mērķis?

J. Stepaņenko.

Nē, godātā tiesa, atļaušos nepiekrīst, jo pirmajā lasījumā par šo likumprojektu kopumā es balsoju „pret”. Tādējādi paužot savu nostāju un savu viedokli kā Saeimas deputāts, nepiekrītot arī šādam mērķim. Tieši tāpat es balsoju „pret” arī par likumprojektu, kurš paredzēja neļaut nevakcinētiem cilvēkiem piedalīties darbā. Līdzvērtīgi tieši tāpat kā gan par tiem cilvēkiem, kuri tika atstādināti, gan arī par Saeimas un pašvaldību deputātiem.

G. Kusiņš.

Un tad tikai lai saprastu un lai būtu skaidrība par faktiem.

Jūs nepiekrītat likumprojekta pirmā lasījuma leģitīmajam mērķim, bet priekšlikums jums par to nav. Jūs iesniedzāt priekšlikumus tikai pie 2. panta un par 3., 4. panta izslēgšanu. Vai es pareizi sapratu jūsu atbildi?

J. Stepaņenko.

Jā, godātā tiesa, kā opozīcijas deputāts apzinoties to, ka es varu mēģināt kaut mazliet uzlabot esošā jau pirmajā lasījumā pieņemtā likuma efektu, mazināt šo te kaitējošo efektu uz Saeimas deputātu, konkrēti uz mani, es varēju tikai mēģināt mazināt šo te, manuprāt, arī neleģitīmo likumu, kas attiecīgi kā mēs redzam, attiecīgi arī izpaužas tālāk.

G. Kusiņš.

Labi. Paldies.

Nākamais jautājums tikai tādēļ, ka jūsu teiktais vienā teikumā atšķīrās no Zvejsalnieka kunga teiktā, bet jābūt ir skaidrībai, kāda ir jūsu pozīcija.

Vai es pareizi pierakstīju jūsu teikto, ka „deputātiem ir obligāts pienākums vakcinēties”? Vai Zvejsalnieka kungs teica savādāk, ka deputātam nav obligāts pienākums vakcinēties, bet Stepaņenko kundze teica, ka deputātiem ir obligāts pienākums vakcinēties? Vai varētu būt tā, ka tas ir kaut kāds tikai tāds novērtējums... bet tas ir jautājums Stepaņenko kundzei... Vai šis likums uzliek deputātam obligātu pienākumu vakcinēties? Vai tas bija vienkārši tāds emocionāls teikums?

J. Stepaņenko.

Jā, godātā tiesa. Tā ir vārdu spēle, jo šis likums paredz ne tikai, iespējams, vakcinēšanos, Covid-19 sertifikāta uzrādīšanu, ne tikai vakcinēšanos, pārslimošanas vai arī šī te trešā situācija, ka ir ārstu konsīlija slēdziens.

G. Kusiņš.

Jā. Paldies.

A. Zvejsalnieks.

Ja drīkst, tad es arī papildināšu.

Godātā tiesa, es izteicos uz to, ka Latvijā neviens normatīvs akts nenoteic Latvijas pilsoņiem, iedzīvotājiem un tamlīdzīgiem pienākumu vakcinēties. Līdz ar to arī Saeimas deputātam, kā jebkuram Latvijas pilsonim, neviens normatīvs akts nenoteic obligātu pienākumu vakcinēties, tajā pašā laikā tā rezultātā iestājas negatīvas sekas.

Līdz ar to, protams, ka tīri sadzīviski, nu, to mēs arī varam nosaukt par obligātu pienākumu vakcinēties. Nu, šeit tā tiešām ir tāda frazeoloģija faktiski.

Un Stepaņenko kundze saprot, ka, ja viņa nevakcinēsies, tad viņa nevarēs pildīt Saeimas deputāta pienākumus, skaidrs, ka viņa to saprot kā obligātu pienākumu vakcinēties. Tajā pašā laikā tas nav noteikts normatīvajos aktos. Tā kā tās ir latviešu valodas īpatnības, vai kā vēl to pateikt... un es te nevarētu teikt, ka šeit mums būtu kādas pretrunas.

G. Kusiņš.

Tad tikai lai būtu skaidrība.

Mans jautājums bija, tikai lai būtu skaidra jūsu pozīcija.

Nākamais jautājums ir par leģitīmo mērķi. Tātad, ja nosaka ierobežojumus, šādam ierobežojumam ir jābūt leģitīmam mērķim.

Zvejsalnieka kunga uzstāšanās reizēs jūs vairākkārt norādījāt, ka Saeima norādījusi šo leģitīmo mērķi solidarizēšanās pienākumu un tādēļ jūs to kritizējāt.

Sakiet, lūdzu, vai antikonstitucionalitāte, jūsuprāt, izpaužas, ka Saeima ir norādījusi tieši šādu leģitīmo mērķi citu leģitīmu mērķu starpā? Un vai šāda viena leģitīma mērķa norādīšana uzreiz noved pie tā, ka likums ir antikonstitucionāls?

A. Zvejsalnieks.

Manā ieskatā šie trīs punkti tātad par 1. panta, apstrīdētā likuma 1. panta, tas ir, no 2. līdz 4. punktam, nu faktiski nesatur leģitīmus mērķus. Tātad, šajā gadījumā likumdevējs ir norādījis to, kāpēc šis likums tiek pieņemts.

Nu, attiecībā uz pirmo mērķi, tātad, nu viņš arī ir stipri diskutabls. Un šeit arī runājot par jūsu jautājumu sākotnējā kontekstā, sākotnējais likumprojekts norādīja tieši uz epidemioloģiski drošiem apstākļiem Saeimā. Un pieteicēja bija gatava pakļauties šai te kārtībai un piedāvāja to, ka viņa šo kārtību ievēros ar testu palīdzību, veicot testus. Viņa nepiekrīta tam mērķim, tā ir viņas iekšējā pārliecība, tas ir viņas uzskats, bet, pat nepiekrītot šim mērķim, viņa bija gatava tam pakļauties, piedāvājot alternatīvu risinājumu tātad ar testu palīdzību.

G. Kusiņš.

Zvejsalnieka kungs, es mēģināšu konkretizēt jautājumu, iespējams, es to uzdevu pārāk neskaidru. Līdz ar to, klausoties jūsu atbildi, man liekas, ka mēs nenonāksim pie būtības.

Leģitīmā mērķa norādīšana likuma tekstā nav obligāts priekšnoteikums. Likumdevējs var to norādīt tieši tekstā, var nenorādīt, bet tādām leģitīmam mērķim obligāti būtu jābūt.

Mans jautājums. Šobrīd likumā ir 1. pantā norādīti vairāki leģitīmie mērķi, ko Saeima uzskata par leģitīmiem mērķiem. Mans jautājums konkrēti. Vai tas, ka likumdevējs ir uzrakstījis šādi – sekmēt uzticēšanos pārvaldības politikai –, vai šāds ieraksts automātiski padara likumu par antikonstitucionālu?

A. Zvejsalnieks.

Nē, nu, protams, ka likums var kalpot arī tiem mērķiem, kas nav likuma tekstā tieši norādīti. Tas ir, protams, loģiski. Un, kā jūs pareizi norādījāt, ir pietiekami daudz likumu, kuros mērķi tiešā tekstā netiek norādīti.

Bet es runāju tieši par konkrētajiem likuma tekstā norādītajiem mērķiem, ka šie mērķi, manuprāt, nav leģitīmi. Un faktiski, kā jau es to minēju, tāpat šo te mērķi – epidemioloģiskās drošības nodrošināšana Saeimā tieši, Saeimas darbiniekiem, Saeimas deputātiem, apmeklētājiem un tamlīdzīgi... nu, šis līdzeklis īsti nebija samērīgs, nebija nepieciešams manā ieskatā, jo to varēja nodrošināt ar alternatīviem līdzekļiem, tajā skaitā arī, kā tas faktiski tika darīts, ar attālinātu darbu.

Un cik es saprotu gan no tās diskusijas, kas ir redzama komisijās izteiktajiem viedokļiem un tamlīdzīgi, faktiski likumdevējs atmeta šo iespēju strādāt attālināti, kas līdz ar to nodrošinātu neatkarīgi no vakcinācijas fakta šo te drošību tieši Saeimā, vai strādāt ar testēšanas sertifikātu palīdzību, tieši... nu, tas izriet, manuprāt, no tās diskusijas, kādu mēs redzam likumprojekta pieņemšanas laikā... ka tieši šis visradikālākais līdzeklis, kā deputātam pieprasīt tikai un vienīgi vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikātu, ir tikai šo mērķu dēļ. Nevis ka faktiski mērķis, kas bija likumprojekta pirmajā lasījuma redakcijā 1. pantā tieši Saeimas epidemioloģiskā drošība, tas mērķis jau faktiski palika otršķirīgs tajā brīdī. Un šie stiprākie ierobežojumi nāca tikai šo mērķu dēļ. Un tas arī izriet faktiski no tā priekšlikuma, kādu iesniedza šie te četri koalīcijas deputāti. Es tā to saprotu...

A. Laviņš.

Paldies. Atbildi saņēmām.

Turpinām ar jautājumiem.

G. Kusiņš.

Jā. Un pēdējais jautājums. Tikai atkal, lai būtu skaidrība jūsu pozīcijā.

Tāpat bija noteikts priekšlikumu iesniegšanas termiņš – viena stunda. Sakiet, lūdzu, vai es pareizi saprotu jūsu pozīciju vēlreiz. Jūs uzskatāt, ka šī stunda bija nepietiekoša, jo stundas laikā nevarēja iepazīties ar citu deputātu iesniegtajiem priekšlikumiem un paspēt iesniegt vēlreiz.

Tāpat, Saeima noteica stundu. Jūs sakāt, ka stunda ir nepietiekoša, jo stundas laikā nevar iepazīties ar visu citu iesniegtajiem priekšlikumiem un reaģēt uz tiem?

Vienkārši es gribu saprast, jo deputātam, ja ir stunda, tad viņam ir tiesības iesniegt 59. minūtē. Tad kā jūs saprotat, kādā veidā citi var iesniegt un iepazīties ar to 59. minūtē un plus vēl paspēt iesniegt savus?

A. Zvejsalnieks.

Nu, godātā tiesa, likumdošanas process nu, protams, nesastāv tikai no priekšlikumu iesniegšanas kā tādas. Likumdošanas process sastāv arī... tas ir politisks process, kurš sastāv arī no deputātu savstarpējām konsultācijām, kompromisu meklēšanas... piedodiet, arī iespējamo balsotāju, atbalstītāju apzināšanas, savstarpējas pārliecināšanas. Konkrētajā gadījumā ir priekšlikumu iesniegšanas termiņš, kas ir stunda. Priekšlikums tiek iesniegts, reaģējot uz to likumprojektu, kāds teksts ir. Pēc tam ļoti ātri... pēc tam ir tajā pašā dienā komisijas sēde. Šajā laikā nu nevar veikt... ne konsultēties ar speciālistiem, ne konsultēties ar kolēģiem, ne, teiksim, vienoties pat ar saviem frakcijas biedriem nav iespējams tik ātri... pat frakcijas sēdi nav iespējams noturēt un apspriest kaut vai...

G. Kusiņš.

Tātad, tā antikonstitucionalitāte izpaužas ne tikai stundas termiņā, kā es tagad dzirdu, bet arī tas, ka ļoti ātri tika organizēta atbildīgās komisijas sēde. Vai es pareizi sapratu?

A. Zvejsalnieks.

Visā šajā procesā, kurš notika triecientempā...

G. Kusiņš.

Labi. Paldies.

A. Zvejsalnieks.

... kura laikā nebija faktiski iespējams veikt nekādu normālu politisku procesu, kas būtu nepieciešams normāli izsvērtā, saprātīga likuma izstrādei.

G. Kusiņš.

Paldies.

A. Laviņš.

Jā. Paldies.

Šim aspektam par priekšlikumu iesniegšanas termiņu esam veltījuši ļoti daudz laika. Ir detalizētas atbildes sniegtas. Varam virzīties uz priekšu.

Šobrīd vārds jautājumu uzdošanai tiesnesei Anitai Rodiņai. Lūdzu!

A. Rodiņa.

Jā, paldies. Labdien.

Klausoties debates, man radās šāds jautājums. Tas laiks, par kuru mēs runājam, bija ļoti trauksmīgs laiks visai Latvijas sabiedrībai, turklāt mēs arī zinām, ka tajā laikā tika noteikti dažādi ierobežojumi arī citām personām, tostarp, personām tiek ierobežota tiesība pildīt valsts dienestu. Mēs zinām, ka, piemēram, arī par pedagogu varēja strādāt persona, kurai bija attiecīgs vakcinācijas sertifikāts.

Sakiet, lūdzu, kas tad ir tas būtiskais, kas, jūsuprāt, nošķir Saeimas deputātu no, piemēram, tiesneša, no skolotāja un citām personām? Jo jūs sakāt, ka Saeimas deputātam, neraugoties uz visu šo faktisko situāciju, tomēr bija jāļauj piedalīties Saeimas sēdē klātienē arī bez sertifikāta. Paldies.

A. Zvejsalnieks.

Pirmām kārtām šeit nav diskusiju par piedalīšanos Saeimas sēdē klātienē bez sertifikāta, jo, kā jau minēju, tātad priekšlikums bija no pieteicējas par to, ka viņa varētu uzrādīt šo te testēšanās sertifikātu jeb tas bija uz brīdi, kad bija runa par klātienē sēdēm.

Tātad... nu, pie tam jāsaprot, ka testēšanas sertifikāti tika atzīti, tādi tika ieviesti un vairākās jomās tie bija derīgi. Tas ir numur viens.

Otrām kārtām, šeit jau bija runa par to, ka liedz piedalīties attālināti. Arī vispār liedz piedalīties. Un šeit jau, kā es minēju, tātad nu mēs šeit nezīnu, droši nediskutējam un nevērtējam, cik pamatoti bija ierobežojumi tiesnešiem, cik pamatoti bija ierobežojumi citām profesijām un tamlīdzīgi. Tas ir citu lietu vai šobrīd administratīvajās tiesās pietiekami daudz lietu un tamlīdzīgi... iespējams, arī jūsu priekšā nonāks un tad jau tas būs vērtēšanas jautājums, cik tas bija pamatoti.

Bet attiecībā uz Saeimas deputātu... Saeimas deputāts nav klasisks, nu, viņš nav valsts pārvaldes iestādes darbinieks, viņš ir sava vēlētāja pārstāvis. Konkrētajā gadījumā pieteicēja aktīvi pārstāvēja to vēlētāju grupu, kuras uzskati sakrīta ar viņas uzskatiem attiecībā uz vakcināciju. Jā, viņas uzskati nesakrīta ar nospiedoši lielāko daļu parlamenta citu locekļu uzskatiem. Bet, kā jau to vairākkārt minēju, manuprāt, viņai bija tiesības uz šādiem uzskatiem, bija tiesības šādus uzskatus pārstāvēt un to darīt, par cik viņa bija likumīgi ievēlēta, arī realizējot savas deputāta pilnvaras. Ar to viņa arī atšķiras no valsts pārvaldes darbiniekiem, kuri ir pakļauti valsts pārvaldē noteiktajai kārtībai, jo viņa tātad reprezentē savu vēlētāju ar uzskatiem, kas sakrīta ar viņas uzskatiem.

A. Rodiņa.

Paldies.

A. Laviņš.

Labi. Paldies.

Tiesnešiem vairāk jautājumu nebūs. Vai Saeimas pārstāvim būs jautājumi pieteikuma iesniedzējai vai viņas pārstāvim? Lūdzu!

T. Krūmiņš.

Paldies, godātā tiesa. Būs daži jautājumi, pēc iespējas neatkārtojoties.

Pirmais jautājums. Vai pieteicēja varētu piekrist, ka brīdī, kad tika pieņemta apstrīdētā norma, Covid-19 izplatība Latvijas valstī bija sasniegusi visaugstāko līmeni?

J. Stepaņenko.

Tā tas jau bija jautājums, ja? Paldies. Tātad vēlos norādīt un, pirmkārt, vēlreiz atgādināt godātajam Saeimas pārstāvim par to, ka šis likums nekādā veidā ar tā stāšanos spēkā nemainīja epidemioloģisko situāciju valstī. Mēs runājam par to, ka man bija jābūt informētai par to, cik ļoti ir smaga situācija. Tālāk, protams, arī kā Saeimas deputāti mēs sniedzām regulāri deputātu jautājumus, precizējot šos datus no SPKC, kuros SPKC arī savā ziņā vienā brīdī arī mazliet apjuka, atzīstot to, ka vakcinācija vairs nepalīdz pret inficēšanos. Tāpēc mēs nevaram iegūt objektīvus datus, šajā gadījumā, lai tos balstītu... lai tajos balstītu konkrēto Saeimas pieņemto likumu.

T. Krūmiņš.

Paldies. Jautājums nebija par to, jautājums bija vienkāršs – vai jūs piekrītat, ka valstī tajā brīdī, kad tika pieņemts likums, saslimstība ar Covid-19 vīrusu bija visaugstākā, kāda tā jebkad ir bijusi.

A. Zvejsalnieks.

Nu, to droši vien vispareizāk būtu jautāt Slimību profilakses un kontroles centra pārstāvim, kurš droši vien varēs specifiski norādīt šos te datus, vai tas bija visaugstāk, vai bija mazāk augsts. Tas īsti nav jautājums mums.

A. Laviņš.

Pieņemu šādu atbildi. Turpinām.

T. Krūmiņš.

Paldies. Jūs norādījāt arī, ka apstrīdētās normas pieņemšanas gaitā nebija pieejama informācija vai pietiekama informācija par pieejamo vakcīnu drošumu. Kas jūsu ieskatā apstrīdētās normas pieņemšanas laikā tātad bija efektīvākais līdzeklis, lai cīnītos pret Covid-19 izplatību?

A. Zvejsalnieks.

Tātad, protams, mēs nevaram atbildēt jums, kas bija efektīvākais līdzeklis, cīnoties pret Covid-19 izplatību, ņemot vērā mūsu izglītību, kuras abas ir juridiskās un diemžēl man ļoti grūti ir atbildēt, kā vislabāk ārstēt slimību un ierobežot viņas izplatīšanos, jo tas absolūti neatbilst manai izglītībai.

Bet es vērsīšu uzmanību, atbildot uz jūsu jautājumu, ka... nu, es šeit atsaucos jau uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas lietu „*Vavrička* pret Čehiju”, es domāju, ka jums labi zināmo, un to es izteicu tajā kontekstā, ka šajā lietā Eiropas Cilvēktiesību tiesa norādīja uz konkrētām deviņām saslimšanām, kuras ir patiešām labi zināmas medicīnas zinātnē, nu, vismaz vairāk kā simts gadus. Un arī vakcīnas pret kurām ir nu ļoti ilgu laika periodu izplatītas, pārbaudītas ar plašiem klīniskiem pētījumiem un tamlīdzīgi. Apgalvot, ka konkrētā likuma pieņemšanas gaitā 2021. gadā Covid vakcīnas un vispār Covid ārstēšana, apkarošana, ierobežošana bija tikpat labi izpētīta, kā, piemēram, difterijas, poliomiēlīta, B-hepatīta, masalu un tamlīdzīgu slimību apkarošana, vakcīnas un tamlīdzīgi, viennozīmīgi nevar.

Bez tam, kā mēs zinām, likumdevējs arī izveidoja kompensācijas mehānismu cilvēkiem, kuriem ir vakcīnu blakņu rezultātā radīts kaitējums. Nu, mēs droši vien varēsim vai nu Veselības ministrijas vai Slimību profilakses un kontroles centra speciālistiem pajautāt, cik ilgi tiek veikti klasiski klīniskie pētījumi attiecībā uz vakcīnām. Bet viennozīmīgi un tā ir vispārzināma informācija, ka tajā brīdī šī te vakcīna bija jauna. Nu, teikt, ka viņa bija absolūti pārbaudīta tā, kā jau minēju iepriekš norādītajām izplatītajām sen notestētajām, pārbaudītajām slimībām, viennozīmīgi nē. Un es domāju, ka zinātniskie pētījumi par šīm vakcīnām vēl turpināsies un tad varbūt mēs kādreiz pēc gadiem uzzināsim, bet diez vai tas ir jautājums, kas šeit būtu tik smalki apspriežams.

A. Laviņš.

Paldies. Lūdzu, vai vēl ir jautājumi?

T. Krūmiņš.

Jā. Jautājums par jūsu tikko kā pieminēto „*Vavričkas* lietu”. No tiesneša Kusiņa uzdotā jautājuma tā kā mēs sapratām jūsu nostāju par to, vai bija obligāta vai nebija obligāta tā vakcinācija. Un savā nostājā jūs pretstatījāt apstrīdēto normu „*Vavrička* lietai”, kurā vakcinācija, kā jūs teicāt, tad bija obligāta. Jautājums, vai tas tiešām tā bija konkrētajā lietā, vai tas tā ir bijis arī pārējās Eiropas Cilvēktiesību tiesas izskatītajās lietās par vakcinācijas pienākumu?

A. Laviņš.

Piedošanu. Jautājuma būtība... kāda ir?

T. Krūmiņš.

Jautājuma būtība ir, vai *Vavrička* Eiropas Cilvēktiesību tiesas lietā vakcinācija bija obligāta?

A. Zvejsalnieks.

Nu, var atvērt lietu un paskatīties. Tagad no galvas es jums precīzi neatbildēšu, kāds bija Čehijas normatīvā akta tiešs precīzs formulējums. Tas bija pienākums vakcinēt bērnus tādā konkrētajā gadījumā un, kā rezultātā... pie tam... nu, mēs varētu...

A. Laviņš.

Šajā brīdī es pārtraukšu. Protams, jūs varēsiet sniegt savus apsvērumus par to, cik liela nozīme un kā ir jāpiemēro lietā konkrēto Eiropas Cilvēktiesību tiesas nolēmumu un tajās paustās atziņas. Šobrīd neanalizēsim šo. Ja reiz pastāv šādas debates par šo jēdzienu, vai tur bija tieši akcentēts par to, ka obligāta vakcinācija vai kā savādāk... došu iespēju jums katram par to izteikties.

Vai ir vēl citi jautājumi Saeimas pārstāvim?

T. Krūmiņš.

Paldies. Būs vēl divi precizējoši jautājumi.

A. Laviņš.

Lūdzu!

T. Krūmiņš.

Jautājums ir par apstrīdētajā normā ietvertu izņēmumu. Proti, jūs arī tik tikko kā sēdes laikā arī norādījāt, ka vakcīnām ir paliekošs efekts uz cilvēka ķermeni. Ja tāda ir jūsu nostāja, jautājums ir, vai pieteicēja izmantoja apstrīdētajā normā ietvertu izņēmumu un vērsās pie ārstu konsīlija, lai saņemtu atzinumu par vakcīnas vai vakcinācijas atlikšanu uz konkrētu laiku tā vietā, lai uzrādītu negatīvu sertifikātu?

A. Zvejsalnieks.

Nu, šeit droši vien, ka ir jāizprasa Veselības ministrijai... Ja atceramies, tad normu pieņēma 12. novembrī, stājās spēkā 15. novembrī un vai vispār konsīlijs fiziski bija iespējams šajā laikā. Manuprāt, tas diez vai vispār bija izdarāms pat teorētiski.

A. Laviņš.

Jautājuma būtība bija, vai vērsās konsīlijā. Jūs atbildat, ka laiks bija īss, nevarēja vērsties.

A. Zvejsalnieks.

Nu, līdz 15. novembrim, es domāju, ka tas... varbūt kāds... Veselības ministrija vai SPKC varēs atbildēt, bet tas fiziski nebija izdarāms. Pēc tam...

J. Stepaņenko.

Lai novērstu šīs normas efektu, kas iestājās, man nebija iespēju reaģēt attiecīgajā laikā. Tātad laikā no 12. novembra līdz 15. novembrim neviens ārsts konsilijā nebūtu varējis izvērtēt un kā mēs arī zinām, nav varējis izvērtēt nevienu gadījumu, lai cilvēkus atbrīvotu no obligātās vakcinācijas. Kā jūs sakāt... obligātās. Bet par obligāto vakcināciju mēs parunāsim vēlāk.

A. Laviņš.

Jā, šāda bija atbilde. Lūdzu.

T. Krūmiņš.

Jūs nevērsāties līdz 15. novembrim vai jūs vērsāties pēc tam? Jo, cik es saprotu, tas ierobežojums pastāvēja arī citiem Saeimas deputātiem un citi Saeimas deputāti veica šo te vakcinācijas kursu, vēlāk arī uzrādīja vakcinācijas sertifikātu, ja nemaldos, janvāra vidū, janvāra sākumā. Tad vai jūs pēc 15. novembra apsvērāt iespēju vai arī vērsāties pie ārstu konsilija, laik saņemtu šādu te atzinumu, ja jūsu pārliecība bija, ka šī te vakcinācija atstāj kaut kādu ietekmi uz jūsu ķermeni?

J. Stepaņenko.

Ja drīkst, vēlreiz... Atgriezīsimies pie manis teiktā par vakcīnu ietekmi uz ķermeni. Jā, tik tiešām vakcīnām ir paliekošs efekts, par ko attiecīgi arī liecina valsts izmaksātās kompensācijas ilgī pēc tam, kad šī te pandēmija ir beigusies. Taču, ja mēs runājam par konkrētu manu pienākumu mēģināt pierādīt konsilijā to, ka mana veselība nav savietojama ar konkrēto vakcīnu, nozīmē to, ka man ir principā jāriskē ar savu veselību, lai uz sevis pierādītu, ka vakcīna nav bīstama vai ka vakcīna ir bīstama. Šajā gadījumā pienākums uzliktais man ar šo likumu uzliek man par vēl īpašu papildus pienākumu uz sevis notestēt šīs vakcīnas drošumu vai nedrošumu.

A. Laviņš.

Jā. Bet, Stepaņenko kundze, jautājums, ko pretējā puse uzdod, vai pēc 15. novembra jūs vērsāties konsilijā. Uz pirmo jautājumu jūs atbildējāt, ka konsilijā nebūtu iespējams šajā īsajā laika posmā. Pēc kā sekoja nākamais jautājums: vai pēc tam jūs vērsāties? Jūsu atbilde bija cita, neattiecas uz šo jautājumu. Jautājums ir vienkāršs – vai vērsāties?

J. Stepaņenko.

Nē, es nevērsos konsīlijā, jo mans veselības stāvoklis bija pietiekami labs, lai es varētu turpināt savu dzīvi bez vakcinācijas vai bez pierādījuma, ka man šī vakcinācija varētu būt kaitējums.

A. Laviņš.

Jā. Paldies par konkrētu atbildi.

Lūdzu!

T. Krūmiņš.

Paldies. No jūsu atbildes tad seko tālāk jautājums. Vai vēršanās pie šī te ārstu konsīlija, vai tam priekšnoteikums bija vakcinācijas pārbaudīšana uz savu ķermeni, kā jūs tikko minējāt? Tā kā, ka jums būtu jāriskē ar šīs vakcinācijas pārbaudi uz sava ķermeni, lai saņemtu konsīlija atzinumu par, kā to nosaka norma, vakcinācijas atlikšanu uz noteiktu laiku.

A. Laviņš.

Piedošanu, es līdz galam nesapratu jautājumu, tāpēc to vēlos noskaidrot. Kāda ir jautājuma būtība?

T. Krūmiņš.

Jautājuma būtība ir saprast, vai vakcinācija pret Covid-19 bija priekšnoteikums, lai saņemtu ārstu konsīlija atzinumu.

A. Zvejsalnieks.

Cik es zinu, nē. Bet tāpat es vēlreiz saku, pirmām kārtām šajā īsajā laika periodā to pat teorētiski nevarēja izdarīt. Otrām kārtām, nu faktiski te ir trīs kritēriji: vai nu tu piekrīti tam, ka ir obligāts pienākums vakcinēties, kam, ko jau vairākkārt norādīja, pieteicēja nepiekrīta, principiāli nepiekrīta. Tā bija viņas pozīcija un viedoklis, ka vakcinācija nedrīkst būt obligāta.

A. Laviņš.

Zvejsalnieka kungs, es pārtraukšu. Piedodiet, te mazlietiņ ir tāds nedaudz juceklis ir iestājies.

Par šo beidzamo jautājumu. Jūs mēģinājāt uzdot jautājumu, vai vakcinācija bija priekšnoteikums tam, lai dotos pie ārstu konsīlija. Bet Saeimas pārstāvi, vai tad tas nav acīmredzams?

T. Krūmiņš.

Tas ir tas, ko apgalvo...

A. Laviņš.

Pagaidiet... klausāmie, lūdzu. Konsīlijs bija domāts tam, lai tās personas, kuras veselības stāvoklis ir tāds, ka objektīvi nevar vakcinēties, jo tas var novest pie negatīvām sekām veselībai, bija iespēja doties pie ārstiem, ārstu konsīlija un saņemt šādu atzinumu. Kāpēc jūs uzdodat šādu jautājumu, ka vakcinācijas priekšnoteikums ir došanās pie konsīlija? Tur ir savstarpēja pretruna. Kas par maldināšanu šobrīd? Izskaidrojiet, lūdzu.

T. Krūmiņš.

Paldies, godātā tiesa. Mēģināšu izskaidrot tiesai.

Jautājums tika uzdots kā sekojošs jautājums tam, ko teica Stepaņenko kundze.

Es jautāju, vai vērsās Stepaņenko kundze pie ārstu konsīlija, viņa teica, nē, es nevērsos, jo šādā te gadījumā man būtu jāriskē, pārbaudot vakcinācijas ietekmi, tās drošumu uz savu ķermeni. Un tāpēc viņa nedevas.

Un tāpēc arī sekoja mans pretrunīgais jautājums, vai tad faktiski sanāk pēc jūsu teiktā, ka vakcinācijas veikšana ir priekšnoteikums, lai saņemtu tādu konsīlija atzinumu? Tas nonāk pilnīgā pretrunā ar to, ko pasaka apstrīdētā norma.

A. Laviņš.

Jā. Paldies. Sapratu. Jūsu jautājums ir noņemts.

Turpinām ar nākamajiem jautājumiem. Lūdzu!

T. Krūmiņš.

Paldies.

Būs vēl pēdējais jautājums par jūsu kā Saeimas deputātes lomu. Vairākkārt dzirdējām gan no jums, gan arī no jūsu pārstāvja, ka jūs pārstāvat Saeimā savus vēlētājus vai opozīciju, vai jūs esat savu vēlētāju pārstāve. Jautājums ir, kā tas sasaucās kopā ar tautas priekšstāvju lomu kā visas Latvijas tautas kā kopuma pārstāvi... kā Latvijas tautas kopuma pārstāvi? Vai tiešām ar savu rīcību Saeimā jūs pārstāvat tikai konkrētu atsevišķu grupu, savus vēlētājus, vai ar savu rīcību jums ir jārikojas visas Latvijas tautas interesēs?

A. Zvejsalnieks.

Nu, tas ir tāds filozofisks jautājums, jo, pirmām kārtām, katram jau ir savs uzskats par to, kas ir Latvijas tautas interesēs un kas nav. Un, protams, ka... jā, nu faktiski tā ir arī atbilde uz jūsu jautājumu. Viņa pārstāv savu viedokli par to... savu

viedokli un savu vēlētāju viedokli par to, kas ir Latvijas tautas interesēs. Un viņas viedoklis, pieteicējas viedoklis, un viņas cilvēku, kas par viņu ir balsojuši, vai kuri piekrīt viņas uzskatiem, viedoklis ir, ka Latvijas tautas interesēs ir nenoteikt obligātu vakcīnas pienākumu. Nu, Saeimas deputāti katrs pārstāv savu sabiedrības daļu un kopā, protams, visu sabiedrību. Bet katram ir savs viedoklis par to, kā pareizi jārikojas, kā jāizlemj kurš konkrēts jautājums un tamlīdzīgi.

Nu, es nezinu kā vēl uz to atbildēt vēl.

T. Krūmiņš.

Paldies. Vairāk jautājumu nebūs.

A. Laviņš.

Paldies.

Turpinām uzklausiēt lietas dalībniekus.

Un vārds ir Saeimas pārstāvim. Jūsu rīcībā arī ir 30 minūtes, lai sniegtu faktisko apstākļu un juridiskā pamatojuma izklāstu. Lūdzu! Saeimas pārstāvim vārds.

T. Krūmiņš.

Paldies, godātā tiesa!

Paldies, pieteicējas pārstāvim par pozīcijas izklāstīšanu.

Dzirdējam arī atziņu, ka šobrīd Covid-19 infekcija vairs nav tāda bīstama infekcija.

Un es varbūt visus vēlētos atgriezt tajā situācijā, tajā brīdī, kas faktiski noritēja apstrīdētās normas pieņemšanas laikā.

Apstrīdētā norma tika pieņemta 2021. gada novembrī, un visi apstākļi saistās tieši ar šo te ārkārtējās situācijas laiku – 2021. gada beigās – 2022. gada sākums –, kad valstī bija ārkārtējā situācija un Covid-19 izplatība Latvijā bija sasniegusi visaugstāko līmeni. Un te mēs runājam gan par inficēto skaitu, gan par stacionēto skaitu personas slimnīcās, kas tur regulāri pārsniedza tūkstots personas. Mirušo skaits 2021. gada oktobrī un novembrī no Covid-19 sasniedza vairāk nekā tūkstoš cilvēku. Divas dienas pēc apstrīdētās normas pieņemšanas, 17. novembrī, no Covid-19 vienas dienas laikā mirst 79 cilvēki. Un vienu brīdi, kā to noteikti dzirdēsim arī no Slimību profilakses centra, tas ir atzīmēts arī lietas materiālos, Latvija bija pirmajā vietā pasaulē Covid-19 saslimstības ziņā.

Saeimas ieskatā valstī pastāvošā ārkārtējā situācija prasīja arī pieņemt ārkārtējus un uz sabiedrības veselības drošību vērstus pasākumus. Un viens no šādiem pasākumiem arī bija apstrīdētais regulējums un apstrīdētā norma. Un saprotams, ka pieteicēja apstrīdētajā normā ietvertās prasības neizpildīja un nebija tiesīga piedalīties

Saeimas darbā no 15. novembra līdz 31. martam. Un ar 1. aprīli šīs te tiesības tika atjaunotas.

Saeima pilnībā uztur savu pozīciju, kas ir pausta atbildes rakstā, un šodien izklāstīšu tikai varbūt būtiskākos elementus, sākot ar Satversmes 96. panta pārkāpumu.

Te jāakcentē, ka pieteicējas argumenti iedalīti ir divās daļās.

Pirmā daļa – par 96. panta pārkāpumu, ir saistīta ar šķietamo vakcīnu neskaidro juridisko statusu, blaknēm, it kā valsts īstenotu piespiedu vakcināciju, kā mēs varam lasīt pieteikumā. Otrkārt, ir apgalvojumi par leģitīmo mērķi un samērīgumu.

Varbūt no sākuma par šo te juridisko statusu, drošību, blaknēm un tā tālāk.

Uzreiz jānorāda, ka pieteicēja savu nostāju pieteikumā ir pamatojusi ar Saeimas ieskatā novecojušiem datiem, atsaucoties uz informāciju, kas ir datēta ar 2021. gada sākumu, kad vakcīnas tik tikko kā tika izstrādātas. Un nedz apstrīdētās normas pieņemšanas laikā, kas jau bija tā paša gada novembris, nedz arī šobrīd, es domāju, ka nevienam vairs nav šaubu par to, ka vakcīnas ir drošas un ka tas arī ir visefektīvākais līdzeklis cīņā pret Covid-19 pandēmiju. To ir atzinusi arī Pasaules Veselības organizācija un citas pasaules veselības aizsardzības organizācijas. Un ir skaidrs arī, ka pilnībā vakcinātiem cilvēkiem inficēšanās risks ir zemāks un ka arī kaut kādas šaubas par blaknēm, pat ja tādas ir, tad tās ir ļoti minimālas un risks šādām blaknēm parādīties ir ļoti, ļoti zems.

Tas būtu pirmām kārtām.

Otrkārt. Saeimas ieskatā neiztur kritiku arī pieteicējas apgalvojumi par izvēles brīvību nevakcinēties un it kā valsts pienākumu nodrošināt šo te izvēles brīvību. Te uzreiz arī jānorāda, ka jau atkal pieteicēja pamato savu viedokli ar novecojušiem datiem, jo Covid-19 pandēmijas laiks, kā mēs visi zinām, bija ļoti dinamisks laiks, apstākļi mainījās pat ne par mēnešiem, pat dienām, pat par nedēļām. Un, ja gada sākumā tā pati Eiropas Padomes Parlamentārā asambleja, uz ko atsaucās pieteicēja, iespējams arī norādīja uz šādu te valsts pienākumu, teiksim tā, cienīt šo te izvēles brīvību, tad jau vēlāk pēc dažiem mēnešiem mēs varam redzēt, ka šī te nostāja ir pilnībā mainījiesies un ka valstij ir arī pienākums nodrošināt sabiedrības drošību, pat ja tas prasa ieviest obligātu vakcināciju vai vakcināciju, kurai ir obligātas sekas, ja tas netiek izdarīts.

Treškārt. Vēlreiz jāakcentē, ka... un to mēs arī noskaidrojām tik tikko, ka pieteicēja nekad netika pakļauta piespiedu vakcinācijai. Saeimas ieskatā tas ir ļoti būtisks apstāklis, tas sasaucās arī ar citu valstu konstitucionālo tiesu praksi, arī ar Eiropas Cilvēktiesību tiesas praksi, ka obligāta vakcinācija nekad netika noteikta.

Jā, nevar noliegt, ka apstrīdētā norma paredzēja konkrētas sekas, bet tā nav nekāda piespiedu medicīniskas manipulācijas veikšana. Turklāt attiecībā arī uz šo te obligāto vakcināciju vai vakcināciju, kurai ir kaut kāda noteikta veida nelabvēlīgas sekas, arī šeit ir jānorāda, ka pasaules veselības organizācijas ir atzinušas: ja esošie ne farmaceutiskie līdzekļi nav bijuši efektīvi cīņā pret Covid-19, tad šāda te, nu, ne

piespiedu, bet obligāta vakcinācija ir pieļaujama, lai aizsargātu sabiedrības veselību un drošību. To arī norādīja... jā, Eiropas Cilvēktiesību tiesa „Vavrička un citi pret Čehiju” lietā. Saeimas ieskatā šī lieta arī pēc analogijas var tikt piemērota konkrētajiem lietas apstākļiem. Protams, mēs zinām, ka tā lieta neattiecas arī uz Covid-19 vakcināciju, bet spriedums tika taisīts jau brīdī, kad Covid-19 pandēmija bija pasaulē un arī šajā te lietā izdarītie secinājumi un tie priekšnoteikumi, kāpēc šāds te ierobežojums ir samērīgs ar personas pamattiesību aizskārumu, es domāju, ka var tikt attiecināts arī uz šo te lietu.

Un tie kritēriji, kurus izvirzīja Eiropas Cilvēktiesību tiesa, ir vairāki. Piemēram, vakcīnu drošība, efektivitāte, to uzraudzība, izņēmumu esamība, tas, ka vakcinācija netika izdarīta piespiedu kārtā un tā tālāk. Tā kā to visu arī mēs varam redzēt Covid-19 vakcinācijas sakarā, ka vakcīnas ir drošas, ir efektīvs līdzeklis, nebija piespiedu vakcinācija. Mēs arī redzam par noteikta veida seku samērīgumu un tā tālāk.

Tā kā es domāju, jā, Saeimas ieskatā nav pamata šaubām, ka šis te veids, kādā tika ierobežotas pieteicējas pamattiesības, kas nav noliedzams, tas tomēr bija samērīgs.

A. Laviņš.

Saeimas pārstāvi...

T. Krūmiņš.

Jā?

A. Laviņš.

Tātad, Satversmes tiesa šo lietu uzsāka izskatīt rakstveida procesā. Ir paskaidroti tie iemesli, kāpēc ir pāriets uz lietas izskatīšanu tiesas sēdē ar lietas dalībnieku piedalīšanos. Un ir uzdoti vairāki jautājumi. Un vismaz no 7 uzdotajiem jautājumiem 5 ir uzdoti Saeimai.

Es saprotu, ka varbūt vispārīgi vēlaties kādas atsevišķas tēzes vispirms norādīt un tad ķerties klāt pie jautājumiem, bet, ņemot vērā, ka laiks iet uz priekšu, man tomēr būtu lūgums varbūt otrādā secībā. Atbildiet, lūdzu, uz tiem jautājumiem, kas ir Saeimai adresēti. Un, ja paliks laiks norādiet tās vispārīgās tēzes, ko jūs uzskatāt par nepieciešamu uzsvērt lietā. Tā būs efektīvāk. Paldies.

T. Krūmiņš.

Paldies, godātā tiesa, jā, protams, arī tas ir iespējams... un tas, kā Saeima to bija iedomājusies, ka no sākuma tiek akcentēti šie te svarīgākie argumenti, bet, protams, mēs varam arī pievērsties tieši Saeimai uzdotajiem jautājumiem.

Ja mēs raugāties uz pirmo jautājumu, tad... un, ja es pareizi saprotu tiesas nostāju, jautājums ir par apstrīdētās normas un apstrīdētā regulējuma izvērtēšanu. Vai

Prezidijs izvērtēja šo te apstrīdēto regulējumu, cik bieži tas notika, kāda informācija tika ņemta vērā?

Te jāvērs godātās tiesas vērība uz lietas materiāliem – 4. sējuma 48. lapaspusi un 53. lapaspusi. Pēc pieprasījuma izteikšanas Saeima ir iesniegusi Saeimas Prezidija 13. janvāra sēdes protokolu un arī 15. marta sēdes protokolu, kur visi iemesli, kas bija par pamatu, vai nu janvārī tam, lai apstrīdētais regulējums saglabātu spēku, vai arī martā jau pēc tam, lai arī to atceltu. Tie visi ir tur norādīti.

Ja mēs raugāties uz 13. janvāri, tad Saeimas Prezidijs šajā sēdē akcentēja vēl joprojām trauslo epidemioloģisko situāciju valstī, kas tā arī bija, raugoties uz pieejamajiem datiem. Un pēc tam jau vēlāk, 15. martā, atbilstoši likumā noteiktajam, ka vērtējums ir jādara ne retāk kā reizi divos mēnešos, tad šāds vērtējums arī tika veikts 15. martā, secinot, ka tobrīd, lai arī situācija joprojām ir trausla, tā tomēr uzlabojas, ārkārtējā situācija ir atcelta. Tas, protams, pats par sevi nav iemesls, lai mazinātu kaut kādus ierobežojumus automātiski, bet, ņemot vērā uzlabošanos, tad no 1. aprīļa arī tika nolemts atcelt šo te apstrīdēto regulējumu.

Vai godātā tiesa vēlētos dzirdēt arī Saeimas viedokli par otro jautājumu, kas, šķiet, vairāk ir adresēts Veselības ministrijai vai Slimību profilakses centram?

A. Laviņš.

Nē, paldies.

Jūs minējāt, kāda informācija tika ņemta vērā, pārskatot. Kādi bija kritēriji ierobežojumu saglabāšanai un tālāk atcelšanai?

T. Krūmiņš.

Es domāju, ka kritērijus šajā te brīdī nevar īsti nošķirt arī no tās informācijas, kas bija pieejama un kas tika ņemta vērā. Kaut kādi konkrēti kritēriji... ciktāl zināms, netika izvirzīti. Tika skatīta kopējā situācija, ir vai nav pamatoti atstāt šos te ierobežojumus spēkā. Primārais mērķis, apstrīdētā regulējuma virsmērķis, protams, bija vērsts uz sabiedrības drošības un veselības aizsardzību. Nu, ja konkrētā situācija tajā brīdī prasīja saglabāt ierobežojumus, tad tas arī tika darīts. Ja tas tā nebija, kas faktiski bija marta vidus, tad arī tika lemts par ierobežojumu atcelšanu no 1. aprīļa.

A. Laviņš.

Labi. Paldies.

Otro jautājumu nē, bet trešais gan ir adresēts Saeimai. Lūdzu!

T. Krūmiņš.

Nu, jā tas īstenībā sasauca arī ar to, ko es jau iepriekš norādīju. Arī publiski pieejamie dati rāda, ka tieši martā ir vērojams ļoti liels pieaugums pilnīgi visos Covid rādītājos, gan saslimstība, gan testu veikšana, gan... faktiski visos rādītājos... mirstība un tā tālāk. Ja nemaldos, tad konkrētajā brīdī, kas ir marta mēnesis, Latvijā pozitīvo testu īpatsvars bija pat piecas reizes lielāks nekā Eiropas Savienībā vidējais un tas ir saistīts ar jauno omikrona paveidu, kas tajā brīdī plosījās un arī visas līknes iet uz augšu. Kā mēs redzam, tad arī stacionēto personu skaits atgriežas pie tūkstots un vairāk cilvēkiem slimnīcās. Tā kā mēs faktiski jau nonācām tajā pašā situācijā, kāda tā bija, kad apstrīdētā norma tika pieņemta. Un lai arī ārkārtējā situācija tika atcelta, nu tas tomēr nebija šķērslis tam, lai šie te ierobežojumi vismaz attiecībā uz to, kas ir noteikts apstrīdētajā normā, netiktu saglabāti.

Tā kā tādi arī bija Saeimas apsvērumi. Un tā kā regulējums paredzēja izvērtējumu veikt ne retāk kā reizi divos mēnešos, tad, sanākot Saeimas Prezidijam, 15. martā šāds izvērtējums arī tika veikts un norma arī tika atcelta no 1. aprīļa.

Turklāt jāuzsver, ka 3. martā Saeima sanāca arī klātienē uz sēdi pēc ilgāka pārtraukuma, kad notika Saeimas sēdes attālināti. 3. martā sēdes pirmo reizi notika klātienē deputātiem bija konkrētie ierobežojumi arī prasības, bija jāvalkā maskas gan Saeimas sēžu zālē, gan arī no tribīnes uzstājoties... un šāds te ierobežojums vēl jo vairāk... bija saprotams tieši brīdī, kad tika atsāktas klātienē sēdes.

Un tas virsmērķis, sabiedrības drošības aizsardzība, nekur nepazuda tajā konkrētajā brīdī. Tiktāl par trešo jautājumu.

Es saprotu, ka arī ceturtais jautājums ir adresēts Saeimai.

Par to, kāpēc Covid-19 testu laikā, kad bija spēkā apstrīdētā norma, Saeima neatzina par drošu un atbilstošu līdzekli deputātu tiesību ierobežojumu un leģitīmo mērķu sasniegšanai?

Un te arī jāuzsver tas, ka, piemēram, Juridiskā biroja atzinumā, kas ir lietas materiālos un datēts ar 11. novembri, tur ir atsauce uz šo te salīdzinošo tabulu, kurā valstī ir kādi ierobežojumi, tajā skaitā arī parlamentu deputātiem. Un tā informācija ir datēta ar 2021. gada septembra mēnesi. Septembra mēnesī mēs vēl nerunājām par ārkārtējo situāciju. Covid-19 izplatība ir normalizējusies tā teikt. Tā tikai tobrīd sāka kāpt uz augšu. Un tādā dinamiskā laikā, kāds bija tobrīd, tad ir skaidrs, ka arī oktobrī, kad arī tika pieņemts Ministru kabineta rīkojums par ārkārtējās situācijas izsludināšanu, mēs vairs nevaram runāt par to, ka Covid-19 testēšanās būtu tikpat efektīvs līdzeklis, lai apkarotu Covid-19 pandēmiju. Saeimas ieskatā tāds apgalvojums vispār nonāk pretrunā ar to, ka vakcinācija ir atzīta par visefektīvāko un visdrošāko līdzekli, lai apkarotu Covid-19 pandēmiju. Nu, ja tas tā nebūtu, tad mēs visi it kā būtu varējuši pārvarēt šo te pandēmiju tikai veicot testēšanos. Saeimas ieskatā tas noteikti tā nav.

Tas arī ir tas primārais, kāpēc testēšanās ne oktobrī, ne novembrī, ne arī pārējos mēnešos, kuru laikā bija spēkā apstrīdētais regulējums, nevarēja tikt uzskatīts par alternatīvu līdzekli. Nu, jā, tas mazāk ierobežotu pieteicējas tiesības, bet noteikti ne tikpat efektīvs.

A. Laviņš.

Piedošanu. Es pārtraukšu jūs.

Es redzu, ka jūs jau sākat runāt par piekto jautājumu, bet ceturtajā jautājumā tas konteksts ir ieskicēts nedaudz plašāks. Jūs norādījāt, kāda bija situācija Latvijā un kāpēc Saeimas ieskatā tātad Covid-19 tests nebija uzskatāms par atbilstoši drošu līdzekli.

Bet te ir sākotnēji ieskicēts arī, kā es jau teicu, konteksts un... piemēram, saskaņā ar Eiropas Parlamenta Prezidija 2021. gada 27. oktobra lēmumu „Par ārkārtas noteikumiem veselības un drošības jomā”, attiecībā uz piekļuvi parlamenta ēkām, Eiropas Parlamenta deputāts varēja uzrādīt vakcinācijas vai pārslimošanas vai Covid-19 testa sertifikātu.

Tātad, konteksts ir tāds, ka citur... citviet Eiropā šis bija līdzeklis, kādā veidā tomēr varēja piedalīties vēlētas personas vēlētu orgānu darbībā.

T. Krūmiņš.

Protams, Saeima nenoliedz, ka citviet tas bija iespējams, bet es domāju, ka konkrētajā brīdī nebūtu korekti salīdzināt ābolus ar bumbieriem, jo Latvija tieši šajā te brīdī, oktobra beigās, saslimstības ziņā, kā to norāda SPKC, bija pirmajā vietā pasaulē. Un tas, ka, iespējams, Briselē šī saslimstība varbūt nebija tik liela, jo, kā mēs visi zinām, Latviju šie te viļņi sasniedza nedaudz novēloti. Tas automātiski nenozīmēja to, ka arī mums šeit, skatoties uz savu situāciju konkrētajos apstākļos, arī būtu jāvadās pēc tiem priekšrakstiem, kādi bija tur. Tā kā es domāju, ka tas noteikti nebūtu pamatoti tā darīt.

Arī Eiropas Cilvēktiesību tiesa lietā „*Acmanne* pret Beļģiju” ir atzinusi, ka tas vien, ka citas valstis neievieš kaut kādus konkrētus ierobežojumus vai nenosaka pienākumu vakcinēties, kā tas bija konkrētajā lietā, nenozīmē, ka kāda cita konkrēta valsts šādu te pienākumu nevar noteikt. Faktiski, tas ir iespējams pašai valstij uz vietas raugoties, kāda ir tā veselības situācija.

A. Laviņš.

Jā. Varam pāriet pie piektā jautājuma. Piektā jautājuma būtība ir saistīta ar to, ka situācijas izmaiņas bija vērojamas. Un jautājums – vai pēc 1. marta 2022. gadā tomēr šis pats līdzeklis, par kuru nupat runājām, varēja būt derīgs, lai piedalītos vēlēta konstitucionāla orgāna darbībā? Lūdzu!

T. Krūmiņš.

Es domāju, ka daļēji Saeima jau atbildēja uz šo te jautājumu, norādot gan uz to, ka 3. martā atsākās klātienēs sēdes Saeimā, lai gan, protams, tika noteikti arī kaut kādi nefarmaceutiski līdzekļi – masku valkāšana un distancēšanās, bet vēl joprojām vakcinācija palika kā obligāts priekšnoteikums tam, lai deputāti varētu piedalīties Saeimas darbā. Un Saeimas ieskatā negatīva testa uzrādīšanu noteikti nevarētu uzskatīt par tikpat efektīvu līdzekli, lai sasniegtu to pašu mērķi, jo tas mērķis, jau bija plašāks kā mēs uzzinājām. Tas vairs nebija sākotnēji noteikt epidemioloģiski drošas prasības Saeimā un Saeimas sēdēs, komisiju sēdēs, bet tas mērķis jau bija faktiski vairojot uzticību un pasargāt sabiedrības veselības drošību. Tā kā tas mērķis vēl joprojām bija klātesošs un tāpēc arī ārkārtējās situācijas atcelšana ar 28. februāri nu nebija iemesls tam, lai šīs te prasības atceltu. Arī godātā Satversmes tiesa vairākās lietās ir norādījusi, ka tas, ka kaut kāds konkrēts ierobežojums tiek pieņemts tad, kad ārkārtējā situācija vairs nepastāv, nenozīmē to, ka nebija objektīvi iemesli tam, lai noteiktu šādu te ierobežojumu.

Tad visbeidzot sestais jautājums par to, ka pieteicējam tika saglabāts un tika ļauts īstenot daļu no deputāta tiesībām un par to netika piešķirta atlīdzība.

Kā mēs dzirdējām, tieši tas arī bija, kā pēc godātā tiesneša Kusiņa jautājuma varēja noprast, ka konkrētas tiesības tika saglabātas, tās bija tiesības uzdot jautājumus, iesniegt, parakstīt priekšlikumus un tā tālāk, bet nu regulējums konkrēti paredzēja, ka deputātam ir ierobežotas tiesības piedalīties Saeimas darbā. Tā kā tas ierobežojums, pirmām kārtām, bija daudz plašāks attiecās uz visu Saeimas darbu un tad tikai jau pēc tam, pēc apstrīdētās normas pieņemšanas, pieteicējam vēršoties pie Juridiskajā birojā, tika precizēts, ka konkrētas tiesības vēl joprojām tiek saglabātas. Bet nu šajā ziņā jāuzsver arī tas, ka tas vairāk varbūt bija pieteicējas pašiniciatīva šīs te tiesības realizēt, jo normā ietvertais ierobežojums bija plašs un attiecās uz pilnīgi visu Saeimas darbu. Tas ir arī iemesls, kāpēc netika kaut kā skaldīta atlīdzība konkrētajā situācijā.

A. Laviņš.

Bet šo aspektu papildinot.

Ja reiz jūs uzsvērāt to, ka nosakot šo ierobežojumu sākotnēji nebija īsti precīzi skaidrs, kāds tad tiesību apjoms ir atlicis Saeimas deputātam un tas pēc Saeimas deputātes iniciatīvas ir ticis noskaidrots un ticis atzīts, ka noteiktas tiesības pastāv, kāpēc tad par šo daļu netika pēc tam risināts jautājums, ka noteikta atlīdzība būtu jāparedz?

T. Krūmiņš.

Tas, iespējams, vairāk tika darīts, lai mazinātu un veidotu šo te pamattiesību ierobežojumu samērīgāku nekā tas ir ietverts apstrīdētajā normā. Tā kā, ja normā tika noteikts, ka ierobežojums attiecas uz Saeimas darbu kopumā, tad pieteicējai, izrādot pašiniciatīvu un precizējot šos te jautājumus, tad tika arī izdarītas šīs te atsauces uz Saeimas kārtības rullī noteikto, bet tas jau nemainīja to, ka norma palika tāda, kāda tā bija. Ierobežojums attiecās uz pilnīgi visu Saeimas darbu kopumā, tajā skaitā arī priekšlikuma jautājumam.

A. Laviņš.

Jā. Saprotami bija, ka jūs sakāt, ka tas ierobežojums bija jānosaka pēc iespējas precīzāks un tāds, kas atbilstu samērīguma principam un tāpēc jūs secinājāt, ka noteiktas tiesības ir jā saglabā.

Bet jautājuma būtība, ja reiz secinājāt, ka noteiktas tiesības saglabājas, tad vai pēc tam nebija iespējams risināt par to, ka noteikta atlīdzība par šo tiek saglabāta deputātam?

T. Krūmiņš.

Es domāju, ka tas noteikti būtu bijis jārisina ar konkrētā likuma grozījumiem, jo tā likuma normas bija diezgan skaidras. Ierobežojums attiecas uz Saeimas darbu kopumā un tad, ja prasības netiek izpildītas, tad arī netiek izmaksāta šī te kompensācija.

A. Laviņš.

Labi. Paldies par atbildēm.

Vēl ir atlikušas vairāk kā 6 minūtes. Tās būtiskās tēzes, ko jūs labprāt gribētu uzsvērt, kas paskaidro šā likuma satversmību, lūdzu, ir iespēja.

T. Krūmiņš.

Es domāju, ka par pieteikumā izklāstītajiem argumentiem par vakcīnu drošumu, efektivitāti, blaknēm es domāju, ka tur ir diezgan acīmredzami un skaidri. Mēs nevaram noliegt to, ko ir atzinušas pasaules veselības organizācijas, ka vakcinācija ir droša, tā ir visefektīvākais līdzeklis cīņā pret Covid-19 un par to es domāju, ka nekādām šaubām nevajadzētu būt.

Savukārt, kas attiecas uz to otru pieteicējas argumentu bloku par leģitīmiem mērķiem un samērīgumu, nu arī šeit, kā jau es norādīju, tas virsmērķis... nu, aptverot faktiski visus tos mazos apakšmērķus, kas bija ietverti likuma 1. pantā... tas virsmērķis bija aizsargāt sabiedrības veselību nu faktiski kritiskā brīdī valstī. Saeimas ieskatā pat varētu teikt, ka tas bija viskritiskākais brīdis kopš neatkarības atgūšanas, kādā Latvijas valsts atradās. Ārkārtējā situācija, slimnīcas pārslogotas, Ministru kabinets izsludinājis

ārkārtējo situāciju pamatojoties citastarp arī uz to, ko ieteica Latvijas ārsti... ja mēs to nedarīsim, tad tas ir dažu nedēļu jautājums, ka visa veselības sistēma faktiski sabruks. Tā kā tas bija tas virsmērķis. Un konkrētajā brīdī arī Saeima kā likumdevējs varēja saprātīgi paļauties, ka vakcinācija ir visefektīvākais veids, kā apkarot Covid-19 pandēmiju un tas arī tika noteikts vairākām cilvēku grupām. Tā kā nav šaubu Saeimas ieskatā par to, ka apstrīdētajam regulējumam un tieši apstrīdētajai normai būtu legītīms mērķis.

Kas savukārt attiecas uz samērīgumu, nu arī šeit ir skaidrs, ka tie līdzekļi bija piemēroti, lai sasniegtu šo te mērķi. Saeima savā atbildes rakstā arī ir atsaukusies uz Vācijas Konstitucionālās tiesas lietu un praksi lietā par obligātās vakcinācijas noteikšanu konkrētai cilvēku grupai. Tad arī šajā te lietā tika atzīts, ka likumdevējs varēja saprātīgi paļauties, ka... nu lai mazinātu šo te Covid-19 pandēmijas ietekmi, tieši vakcinācija ir tas piemērotākais līdzeklis, nevis kādi citi nefarmaceutiski līdzekļi, kas kā mēs visi zinām, uz to brīdī nebija pietiekami efektīvi, lai mēs uzvarētu šo te cīņu ar Covid-19 pandēmiju.

Par nepieciešamību. Es jau norādīju, ka visefektīvākais līdzeklis ir vakcinācija nevis kādi citi. Ar Covid-19 testēšanos noteikti nevarētu pārvarēt Covid-19 pandēmiju. Tā kā es domāju, ka ja pat varētu pieļaut, ka ir alternatīvi līdzekļi, kas varētu kaut kā ietekmēt pieteicējas tiesības mazāk, nu, tie noteikti nav tikpat efektīvi, ja mēs raugāmies tieši uz to izvirzīto apstrīdētās normas virsmērķi.

Un kas attiecas arī uz samērīgumu šaurākā izpratnē, es domāju, ka te ir diezgan skaidrs, ka konkrētajā situācijā salāgojot pieteicējas aizskārumu ar visas sabiedrības interesēm, ka tām sabiedrības interesēm tomēr būtu jāgūst virsroka. Tieši tā tas bija arī lietā „*Vavrička* un citi lietā pret Čehiju”, tā tas ir bijis arī citās Eiropas Cilvēktiesību tiesas lietās, kurās ir tikusi vērtēta obligāta vakcinācija. Jā, protams, ierobežojums ir, bet, ja mēs raugāmies uz to virsmērķi, tad ir skaidrs, ka konkrētajā situācijā, nu bija saprātīgi paļauties ar to informāciju, kas likumdevējam bija, ka tikai ar vakcināciju mēs varam uzvarēt Covid-19 pandēmiju.

Savukārt kas attiecas uz pieteicējas kā deputātes tiesībām, kas izriet no Satversmes 101. panta, arī šeit Saeima neiebilst noteikti pret tām atziņām, kas ir izteiktas attiecībā uz Eiropas Cilvēktiesību tiesu 1. protokola 3. pantu, arī Satversmes tiesas atziņām par deputāta tiesībām, bet nu ir jāatgādina arī tas, ka šīs te tiesības var tikt ierobežotas. Pati norma pasaka, ka tiesības tiek īstenotas likumā noteiktajā kārtībā... pārfrāzējot. Tā kā ierobežojumus Saeima var paredzēt deputāta tiesībām un tajā skaitā arī faktiskai deputāta kaut kādai rīcībai pēc deputāta ievēlēšanas, šādu ierobežojumu noteikšana ietilpst Saeimas autonomijā, kas izriet no autonomijas principa Satversmes 21. pantā ietvertā un Saeima konkrētajā brīdī bija vistiesīga. Attiecīgi arī tika pieņemts regulējums, kas faktiski iedzīvināja to, ko jau paredzēja Ministru kabinets ar savu rīkojumu, Saeimai paredzot konkrētas sekas, kas tad izpildās,

ja netiek izpildīts šis te pienākums. Un Saeimas ieskatā, jā, atkal raugoties uz to plašāko mērķi – sabiedrības veselības un drošības aizsardzība – nav šaubu, ka viena deputāta pamattiesību ierobežošana, turklāt uz ļoti ierobežotu laiku, atsvērtu visas sabiedrības ieguvumus no šādas te Covid-19 pārvaldības politikas.

Tas tā īsumā akcentējot būtiskāko.

A. Laviņš.

Paldies Saeimas pārstāvim par sniegtajām atbildēm un sniegto argumentāciju.

Būs vēl arī tiesnešu jautājumi un vispirms vārds tiesnesim Artūram Kučam.

Lūdzu!

A. Kučs.

Paldies.

Tā, man būtu jautājums par to, ar ko jūs nobeidzāt, par Konvencijas 3. panta pirmo daļu. Tieši par Saeimas deputātu.

Un pieteikuma iesniedzēja ir norādījusi, līdzīgi kā jūs, ka Konvencija pieļauj ierobežot tiesības pildīt deputāta mandātu, bet pieteikuma iesniedzējas uzskats ir tāds, ka šinī gadījumā ir atņemta pati būtība, proti, aizstāvēt savus priekšlikumus, par tiem izteikties, balsot Saeimas sēdēs. Viņa uzskata, ka tā ir pati deputāta būtība un ka principā šinī gadījumā nevar šīs tiesības atņemt pēc būtības. Kāds ir jūsu viedoklis? Vai jūs nepiekrītat, ka te ir būtība ierobežota? Vai jūs uzskatāt, ka būtību arī var ierobežot?

T. Krūmiņš.

Paldies.

Es domāju, ka pamatā Saeimas viedoklis ir tāds, ka arī būtību konkrētos apstākļos var ierobežot.

Un te uzreiz jāakcentē tomēr, ka kaut kādas tiesības pieteicējai tomēr tika saglabātas tā kā arī. Nevar teikt tā, ka pieteicējai tika liegts realizēt savas deputāta pilnvaras pilnībā.

Bet, ja mēs raugāties tieši uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas praksi, tad nu ir skaidrs, ka it īpaši situācijās, kurās valda ļoti liela nenoteiktība, nekonkrētība, neziņa par to, kā rīkoties, kā tas bija faktiski Covid-19 pīķa laikā, kad tika pieņemta apstrīdētā norma, arī likumdevēja un valsts rīcības brīvība ir vērtējama plašāk, lai sasniegtu šos te izvirzītos leģitīmos mērķus. Tā kā... Ja politiskās izšķiršanās rezultātā tika secināts, ka tikai un vienīgi apstrīdētā norma, kāda tā tika pieņemta, tikai ar tādu var sasniegt šo te virsmērķi, vairojot sabiedrības uzticību Covid-19 pārvaldībai, nu tad likumdevējam arī bija šāda te rīcības brīvība noteikt konkrētos ierobežojumus.

A. Kučs.

Paldies. Sapratu.

Tad turpinot par deputātu. Es skatos uz iesniegto likumprojektu otrajam lasījumam, tad tur ir norādīts: atbalstīt likumprojekta nepieciešamību, ar kuru Saeimas deputātiem, līdzīgi kā citu profesiju grupām, varētu pieprasīt sertifikātu.

Un man ir jautājums šajā saistībā kā Saeima redz. Vai Saeimas deputāts ir tāds pats kā citas profesijas, vai viņa statuss ir kaut kādā ziņā atšķirīgs, ja mēs runājam par pamattiesību ierobežojumu un arī konstitucionālo tiesību statusu?

T. Krūmiņš.

Es domāju, ka raugoties šauri tieši konkrētā jautājuma izpratnē, es domāju, ka tiesības ir tādas pašas, kādas ir visiem pārējiem vai konkrētajā gadījumā visām valsts amatpersonām, uz kurās attiecas Ministru kabineta rīkojums. Saeima konkrētajā gadījumā īstenoja un paredzēja likumā tikai sekas tam, kas notiek, ja deputāts neizpilda prasības, kas tam faktiski jau tika noteiktas ar Ministru kabineta rīkojumu par ārkārtējās situācijas izsludināšanu. Tā kā šādā ziņā... nu, es domāju, Saeimas ieskatā nebūtu korekti nostatīt Saeimas deputātu un uz to attiecināt kaut kādas citādākas tiesības, kādas bija citām valsts amatpersonām vai citām personām, kuru tiesības tika ierobežotas, konkrētajā gadījumā nosakot obligātu vakcināciju vai vakcināciju, kurai iestājās kaut kādas obligātas, neizbēgamas sekas.

A. Kučs.

Labi. Paldies.

Plašāk vēl arī... kāpēc tika nolemts pretēji sākotnējam likuma iecerei attiecināt tieši uz klātienes sēdēm. Kādi bija tie galvenie apsvērumi, ja jūs varētu vēl vien reiz tā īsi apkopot, attiecināt arī uz neklātienes sēdēm?

T. Krūmiņš.

Es domāju, ka tie galvenie apsvērumi tie jau ir redzami tieši frakciju iesniegtajā priekšlikumā, pēc tam arī iztīrāti vēlāk 11. novembra Saeimas Aizsardzības komisijas sēdē. Sākotnēji vēl nebija tā apziņa par situācijas, iespējams, nopietnību, jo ir skaidrs, ka tas brīdis bija ļoti trausls. Un ja mēs ilgstoši nespējam panākt labvēlīgus kaut kādus rezultātus ar nefarmaceutiskiem līdzekļiem, tad bija jāķeras arī pie kaut kādiem ārkārtējiem līdzekļiem un politiskās izšķiršanās rezultātā šis te ārkārtējais līdzeklis, lai faktiski vairotu šo te Covid-19 vakcināciju sabiedrības vidū, tad arī tika nolemts, ka šāds te ierobežojums attiecībā uz Saeimas darbu kopumā tiktu arī noteikts Saeimas deputātiem. Tā kā tas mērķis mainījās, kļuva daudz plašāks, apzinoties tieši valstī valdošo situāciju. Kā jau es norādīju... mirstība... katru dienu mira desmitiem cilvēku no Covid-19 un bija skaidrs... Ja gada sākumā varbūt tāda pārliecība par vakcīnu

drošumu un efektivitāti varbūt vēl, iespējams, nebija tik liela, tad jau uz gada beigām, brīdī, kad tika pieņemta apstrīdētā norma, nu faktiski nepastāvēja šaubu, ka tieši ar vakcināciju un nevis ar kaut kādiem nefarmaceutiskiem līdzekļiem varam apkarot Covid-19 pandēmiju. Un tāpēc tas arī tika paredzēts kā galvenais ierocis, lai sasniegtu šo te mērķi.

A. Kučs.

Vai jūs varat nosaukt vēl kādu valsti, kurā parlamenta deputātiem arī tika noteikta attālināto sēžu laikā nepieciešamība vakcinēties, nu teiksim, šāds plašāks mērķis? Pieteikuma iesniedzēja ir norādījusi, ka Latvija ir vienīgā valsts pasaulē, kur šāds ier... Varbūt jums ir citi fakti?

T. Krūmiņš.

Saeima vēlētos vērst uzmanību uz to, kas jau ir norādīts Saeimas atbildes rakstā, ka Latvija nebūt nebija vienīgā, kas šādu te pienākumu noteica. Varbūt tā uz sitienu es tagad nevarēšu atrast... kaut gan varbūt tomēr arī varēšu... Tas ir Saeimas atbildes raksts...

A. Kučs.

Nu, atbildes rakstā tur bija vairāk norādīts par valsts pārvaldes darbiniekiem un tad bija par Kanādu, kas vēlāk, es sapratu, tika atcelts, kas bija ļoti īss laiks.

T. Krūmiņš.

Jā, tieši tā. Kanāda, Austrālija un arī... tā uz sitienu nepateikšu, bet nu jebkurā gadījumā šādas te prasības... Nu, protams, tā nebija izplatīta parādība. Kā jau es norādīju, izplatīta parādība arī nebija tik augsti Covid-19 saslimstības rādītāji, kādi pastāvēja Latvijā konkrētajā brīdī. Tā kā ņemot vērā to informāciju, kas likumdevējam bija attiecīgajā brīdī, tās sekas, ko izjuta Latvijas sabiedrība, tika arī paredzēts šāds te ierobežojums.

Tā kā, nu un vēlreiz jāakcentē varbūt Eiropas Cilvēktiesību tiesas prasība „*Acmanne* pret Beļģiju” lietā 1984. gadā, kur arī tika paredzēts, nu tas vien, ka citas valstis nenosaka obligātu vakcināciju, nenozīmē to, ka pārējās valstis šādu te ierobežojumu nevarētu noteikt. Tā kā tas ir konkrēti vērtējams tieši valsts rīcības brīvības ietvaros. Šajos apstākļos šī te rīcības brīvība bija diezgan plaša un rīkojoties sabiedrības interešu labā tas arī tika noteikts.

A. Kučs.

Labi. Paldies.

Vēl drusciņ jautājumi arī par procesu, kādā šis likumprojekts tika virzīts. Man ir jautājums, vai pirms otrā lasījuma, kurā tika diezgan būtiski mainīts tas sākotnējais mērķis, jo uz pirmo lasījumu es redzu, tur bija gan Latvijas pārstāvis starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās pieaicināts, gan dažādi tiesību zinātņu eksperti. Vai pirms otrā šī lasījuma, kas mainīja, bija arī kādi viedokļi, kur vērtētu atbilstību Latvijas starptautiskajām saistībām, vai arī mediķu viedokļi, teiksim, pirms tam, kad tika mainīts šis mērķis daudzkārt paplašinot?

T. Krūmiņš.

Varbūt tad sākot no otra gala par mediķu viedokļiem un to situāciju, kāda tā bija.

Tā bija publiski pieejama informācija. Šie te saslimstības rādītāji. Tā kā primāri Saeima vadījās no tiem un attiecībā uz kaut kādiem pētījumiem vai kaut ko tādu, es domāju, ka konkrētajā brīdī vismaz Saeimas ieskatā nebija nozīme tam, vai tas mērķis paliek tāds, kāds viņš bija, vai arī viņš tiek paplašināts, jo šie te viedokļi jau bija saņemti pirmā lasījumā ietvaros un šie viedokļi diezgan viennozīmīgi pateica to, ka Saeima ir vistiesīga, parlamenta autonomijas princips paredz, ka ierobežojumus var noteikt, lai arī Ministru kabinets jau tos ir noteicis, sekas ir tomēr jāparedz Saeimai un šī te brīvība nekādi Saeimas ieskatā neiet pretrunā ar to, ka tiek paplašināti kaut kā likuma mērķi, lai sasniegtu uz sabiedrības interesēm vērstu kaut kādu rezultātu.

A. Kučs.

Un tad varbūt vēl pēdējais jautājums no manas puses. Likumprojekts, kā jau pieteikuma iesniedzēja norādīja, tika virzīts steidzamības kārtībā divos lasījumos ar stundu pārtraukumu. Ņemot vērā, ka uz to brīdi Latvijā Covid jau bija vairāk nekā pusotru gadu, nebija tā, ka to mēs Covid tikko iepazīnām. Kādi bija tie apsvērumi, kāpēc tas tika virzīts tādā steigā?

T. Krūmiņš.

Covid-19 noteikti, ka nebija pirmo nedēļu, tomēr ir jāvērtē šī te viļņveidība. Vasarā mēs visi jau bijām aizmirsuši par Covid-19 pandēmiju un ierobežojumi lielākoties neeksistēja, bet tad jau sākoties rudenim atkal tā līkne gāja uz augšu un... Jāatzīst, protams, ka tie lēmumi brīžam, kā mēs visi to ļoti labi zinām, tika pieņemti steidzīgi gan valdībā, gan arī Saeimā. Valdība pieņēma rīkojumu par ārkārtējās situācijas izsludināšanu 9. oktobrī. Pēc tam tā līkne gāja vēl joprojām uz augšu, bet jau pašā valdības rīkojumā tika noteikts termiņš, 15. novembris, līdz kuram ir jāuzrāda šis te Covid vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāts. Protams, diskusijas jau par to, kā iedzīvināt šo te prasību un... jā, kā iedzīvināt attiecībā uz Saeimas deputātiem, viņas jau

sākās oktobra beigās. 2. novembrī pirmā sēde un pēc tam ir 11. novembris, 13. novembris. Tā kā tam termiņam tuvojoties attiecīgi arī tas lēmuma pieņemšanas process palika arvien steidzīgāks un tādi arī bija tie apsvērumi, lai pieņemtu likumu līdz 15. novembrim, kad faktiski šīs te prasības tika attiecinātas arī uz Saeimas deputātiem. Bija jārikojas. Saeimas ieskatā, kā jau mēs dzirdējām, neskatoties uz to, ka steiga bija, viena stunda priekšlikumu iesniegšanai, šādi priekšlikumi tika iesniegti. No Saeimas Aizsardzības komisijas sēžu protokoliem mēs redzam, ka diskusijas notika, priekšlikumi tika prezentēti, par tiem tika balsots. Tā kā es domāju, ka tas nu nekādīgi neatsver to, ka regulējumam bija jābūt un ka bija faktiski pēc iespējas ātrāk jārikojas ar kaut kādiem farmaceitiskiem līdzekļiem, lai apkarotu pandēmiju.

A. Kučs.

Ja es varu vēl vien reizi precizēt. Jūs teicāt, ka tas, ka paplašināja mērķi, nu daudz neko nemainīja, jo Saeima var autonomi regulēt.

Attiecībā uz to, vai šī tiesību norma atbilst Latvijas starptautiskajām saistībām, jūs arī teiktu tas, ka attiecinās uz klātesošajiem vai attiecinās arī uz neklātieni, arī neko nemainīja, jūsuprāt?

T. Krūmiņš.

Es domāju, ka noteikti. Jo, kā jau es minēju, šī te rīcības brīvība šādos te apstākļos, kad nav vienas konkrētas atbildes, kā rīkoties, valstīm tā ir diezgan liela. Un ja mēs raugāties konkrētajā situācijā, ka tiešām tā Latvijas situācija bija unikāla, mēs to nevaram salīdzināt ne ar kaimiņu zemēm, ne ar veco Eiropu, tad, protams, arī tie līdzekļi, kā apkarot šo te pandēmiju, arī tur bija diezgan liela izvēles brīvība, kādus likumdevējam izvēlēties. Un tieši konkrētajā situācijā šī te vakcinācijas noteikšana, lai tiešām vairotu uzticību sabiedrībā, lai šī te aptvere arvien vairāk pieaugtu, nu, tas tika izvēlēts par līdzekli, lai pasargātu sabiedrības drošību. Un, protams, kaut kādas tiešas korelācijas nav iespējams veikt vai modelēt scenārijus, kā būtu bijis, ja šāda likuma nebūtu vai tiešām apstrīdētā norma vairoja uzticību, bet nu viens ir nepārprotami – tas, ka šī te vakcinācijas aptvere pieauga... novembris, decembris, arī janvāris, pēc tam mēs redzam nelielu kritumu... un atkal atsākoties kaut kādai datu augšupejai marta mēnesī, kad tas ierobežojums vēl joprojām tika saglabāts.

Tā kā es domāju, ka tā uzticēšanās sabiedrībai tika vairota konkrētajā brīdī un tas mērķis bija sasniegts.

A. Kučs.

Labi. Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Vārds tiesnesei Irēnai Kucinai. Lūdzu!

I. Kucina.

Sveicināti. Paldies.

Jā, man būs vairāki precizējoši jautājumi, kas skar konkrēti Saeimas darbību.

Un, proti, no 2021. gada 21. novembra līdz 2022. gada 1. aprīlim. Sakiet, lūdzu, kādā režīmā, jeb precīzāk, kādos režīmos šajā konkrētajā periodā Saeima strādāja? Mēs dzirdējām, ir bijis hibrīdrežīms, ir bijusi visticamāk e-Saeima, un tad 3. martā attiecīgi nu jau sanāca klātienē.

Izstāstiet, lūdzu, hibrīdrežīma būtību, proti, vai tas pieprasīja obligātu klātbūtni, un attiecīgi attiecībā uz tām ierīcēm, kas tikai atradās Saeimā vai, pieņemsim, deputāti varēja izmantot arī savus portatīvos datorus? Tīri tās tehniskās pielāgošanās iespējas, kā deputāts šajā hibrīdrežīmā strādā. Un, otrs, protams, ir jautājums par to, ko mēs jau te dzirdējām, varēja vai nevarēja balsot, kādā veidā šis hibrīds nodrošināja šo te deputātu tiesību izmantošanu?

Nākamais – par e-Saeimu. Brīdis, no kura e-Saeima tika, nu teiksim, iedarbināta, kur jau attālināti, cik mēs saprotam šo režīmu, Saeimas deputāti varēja darboties, atrodoties... atceros arī... kaut vai atrodoties mašīnā un izmantot šo e-Saeimas režīmu un, protams, arī balsošanas režīmu, kā tas viss ir strādājis?

Tas ir viens jautājums. Tieši par Saeimas darbu šajā režīmā, šajā periodā. Paldies.

T. Krūmiņš.

Paldies.

Sākotnēji ir jānorāda, es domāju, ka ņemot vērā to, ka pieteicēja ir Saeimas deputāte, varbūt tās tehniskās nianšes, kā tieši notika balsojumi konkrētajā brīdī, vairāk zināja to atbildēt pieteicēja.

Es varu pastāstīt par to režīmu, kāds bija apstrīdētās normas laikā. Apstrīdētās normas laikā Saeimas darbs notika attālināti. Faktiski visas apstrīdētās normas laikā, izņemot sākot ar 3. martu, kad Saeima sanāca klātienē un šīs te sēdes tika noturētas klātienē, pastāvēt vēl joprojām konkrētiem ierobežojumiem – maskas, distancēšanās un tā tālāk.

A. Laviņš.

Jums bija uzdots jautājums par hibrīdrežīma izpratni. Vai klātiešana bija kā obligāts elements tajā? Arī bija uzdots. Lūdzu.

T. Krūmiņš.

Es precīzi tās tehniskās nianse tiešām nevarēšu atbildēt. Es domāju, ka noteikti pieteicēja varētu precizēt, kā tas dabā strādāja, kā tas notika hibrīdrežīmā tieši.

A. Laviņš.

Bet man jāteic, ka jūs esat Saeimas pārstāvis un Satversmes tiesa sagaida, ka uz tiem jautājumiem, uz kuriem jābūt atbildēm, ka jūs būtu spējīgs sniegt atbildes.

T. Krūmiņš.

Es saprotu, bet uz konkrēto jautājumu par tehniskām niansēm, kā tas tieši notika, es atbildi nevarēšu sniegt.

A. Laviņš.

Labi. Saprātu.

I. Kucina.

Paldies. Tad es vēl precizēšu jautājumu, dzirdot to, ko jūs minējāt.

Vai es pareizi saprotu, ka no 21. novembra līdz 3. martam... precizēsim, jo 3. martā klātienē... strādāja e-Saeima, un hibrīdrežīms netika izmantots vispār?

T. Krūmiņš.

Tā ir arī vairāk kā Saeimas pārstāvja izpratne, ka viss darbs notika attālināti, hibrīdrežīms netika, un 3. martā Saeimas deputāti atkal sanāca klātienē.

A. Laviņš.

Es atļaušos šajā brīdī papildus precizējošu jautājumu. Kas attiecas uz Saeimas komisiju darbu? Vai arī attiecībā uz komisiju sēdēm, tās norisinājās e-Saeimas vidē vai tās norisinājās tā saucamajā hibrīdrežīmā?

T. Krūmiņš.

Arī komisiju sēdes norisinājās attālināti, tā ka nekāds klātienes elements nebija. Visi šie te audioieraksti, komisiju protokoli norāda uz to, ka darbs notika attālināti attiecīgās platformas ietvaros.

A. Laviņš.

Labi.

Lūdzu, Kucinas kundze, turpiniet.

I. Kucina.

Paldies.

Tad nākamais precizējošais jautājums attiecībā uz normas, apstrīdētās normas tvērumu, proti, ka tiek liegta darbība Saeimas darbā. Un jūs minējāt, ka tā interpretācija, kas pamainīja to tiesību tvērumu, ka tomēr daļā varēja īstenot deputāta tiesības, izrietēja no Juridiskā biroja vērtējuma, atzinuma, skaidrojuma... vai tam ir kāds... teiksim, ka pieteicēja devās un tad tā bija mutiska saruna? Tā tvēruma interpretācija, normas interpretācija, kas deva tālākās, principā citas sekas normas īstenošanai, piemērošanai.

T. Krūmiņš.

Paldies.

Jāatzīst, ka tas tieši tā arī notika. Norma, kā mēs to lasām, ir ļoti plaša, ierobežo Saeimas darbu, tātad arī deputāta darbību Saeimā, bet, kā mēs noskaidrojām, Saeimas kārtības rullis arī paredz atsevišķas tiesības deputātam. Pieteicēja nezaudēja savu statusu kā deputāte, pat ja viņai tika liegtas tiesības piedalīties Saeimas darbā. Un, kā mēs redzam no Saeimas kārtības ruļļa, deputātam ir tiesības tomēr arī iesniegt priekšlikumus vai kopā ar četriem citiem deputātiem iesniegt jautājumus un tā tālāk. Tā kā tās tiesības pieteicējai tika saglabātas un Saeimas ieskatā tas arī norāda uz šo te tiesību ierobežojuma samērīgumu.

I. Kucina.

Paldies.

Un no manas puses pēdējais jautājums par to, ko jūs minējāt attiecībā uz Prezidiju. Proti, ārkārtas situācija beigusies... vismaz tajā periodā... 2022. gada 28. februārī. Tad jūs minējāt, 3. martā Saeima jau sanāca klātienē. Principā pāris dienu jautājums. Savukārt Prezidijs lēma par jautājuma aktualizēšanu tikai 15. martā.

Kādēļ bija nepieciešams tik ilgs laiks, zinot, ka ir ierobežojums deputātam piedalīties Saeimas darbā, bet tajā pašā laikā paši deputāti ir sanākuši 3. martā jau klātienē diezgan ātri un efektīvi, jāsaka, pēc ārkārtas situācijas beigām, bet pats jautājums par deputāta tiesību kā tāda ierobežojumu tiek aktualizēts 15. martā, bet vēl divas nedēļas uz priekšu atcelts no 1. aprīļa.

Kādi ir tie faktiskie apstākļi, kas traucēja izlemt šo jautājumu ātrāk?

T. Krūmiņš.

Es domāju, ka, pirmām kārtām ir jānorāda uz ietvertajām tiesībām apstrīdētajā regulējumā, ka šis te izvērtējums ir jāveic ne retāk kā reizi divos mēnešos, kas konkrētajā gadījumā arī tika darīts. Otrkārt, deputātiem sanākot klātienē, vēl joprojām tika noteikti diezgan stingri ierobežojumi – masku valkāšana – un situācija ar Covid-19 saslimstību valstī nebūt nebija ideāla, neskatoties uz to, ka ārkārtējā situācija tika

atcelta. Tie rādītāji dažos aspektos bija pat vēl sliktāki nekā brīdī, kad apstrīdētā norma tika pieņemta.

Tā kā tie arī bija tie apstākļi, kas varbūt nelika šo te jautājumu steidzamības kārtībā risināt kaut kā pēc iespējas ātrāk, kā tas būtu noteikts apstrīdētajā regulējumā. Un, ja mēs raugāmies uz pieejamajiem datiem par Covid-19 saslimstību, marta mēnesis viss faktiski vēl joprojām ir vai nu ar augšupejošu vai maženīt lejupejošu līkni visos Covid-19 rādītājos. Un tikai marta beigās faktiski tā situācija ir tik droša, lai arī atceltu šo te ierobežojumu.

Tie arī tad bija tie apsvērumi.

A. Laviņš.

Paldies.

Lūdzu, vārds tiesnesim Gunāram Kusiņam.

G. Kusiņš.

Jā, man arī vairāki jautājumi attiecībā uz faktoloģisko situāciju un arī Saeimas pozīciju.

Pirmais jautājums. Es jau uzdevu arī pieteikuma iesniedzējai un pārstāvim, attiecībā uz to konkrētā ierobežojuma apmēru, kas tika noteikts. Un arī jūs tagad savā runā norādījāt. Sakiet, lūdzu, tad man ir jautājums, vai, pieņemot likumu, Saeimai pašai bija skaidrs noteikto ierobežojumu apjoms? Jo Stepaņenko kundzei nācās vērsties Juridiskajā birojā, lai saprastu... Saeimai pašai bija skaidrs, kādas tiesības ir ierobežotas jeb tas bija tāda nejaušība vai kas?

T. Krūmiņš.

Paldies.

Es domāju, ka skaidrība noteikti bija. Ņemot vērā to, kā tā norma tika formulēta, ka ir aizliegts piedalīties Saeimas darbā. Tā skaidri... faktiski tad deputātam arī šīs te tiesības bija ierobežotas. Nu, bet tad jau konkrētāk raugoties uz tām tiesībām, kas izriet deputātam saglabājot savu mandātu, kas ir noteikts Saeimas kārtības rullī, tad tur mēs redzam, ka kaut kādas tiesības tomēr var tikt realizētas. Un nu te uzreiz arī jāatzīst, ka deputātam ir vairākas tiesības, tā pati debatēšana, priekšlikumu iesniegšana, jautājumu iesniegšana, kādas no tām varbūt tieši konkrētajā situācijā, ņemot vērā to virsmērķi, nu varbūt arī nebija tik būtiski ierobežot kategoriski, tā kā, piemēram, jautājumu vai priekšlikumu iesniegšana. Tā kā konkrētajā brīdī nebija plāna atņemt pieteicējai viņas Saeimas deputāta mandātu.

G. Kusiņš.

Jā. Paldies.

Otrs jautājums tad tikai faktu noskaidrošanai. Kā es sapratu no Stepaņenko kundzes... Stepaņenko kundze ir arī šajā laikā, kad viņa nevarēja, ir mēģinājusi pieslēgties komisijas sēdēm un es saprotu, tad šeit ir nepieciešama skaidrība. Vai es pareizi saprotu, ka komisiju sēdes jau nenotiek e-Saeimā? Komisiju sēdes tad ir notikušas *Webex* vai teiksim tajā *Zoom* kaut kādā platformā. Vai ieslēgšanās iespēja *Webex* un *Zoom* ar tika liegta pieteikuma iesniedzējai?

T. Krūmiņš.

Netika liegta. Ir pat vairākas komisiju sēdes, kur pieteicēja ir bijusi klātesoša. Tomēr viņas tiesības balsot par...

G. Kusiņš.

Nu tad man uzreiz ir jautājums. Tad kāda ir atšķirība starp *Webex* pieslēgšanos atļaušanu komisijas sēdē un aizliegumu pieslēgties e-Saeimai? Kā Saeima redz šīs divas situācijas, kas, manuprāt, tad tiek regulētas atšķirīgi.

T. Krūmiņš.

Es domāju, ka tas primārais arguments ir tajā, ka pat ja apstrīdētā norma pastāvēja tādā redakcijā, kāda tā pastāvēja ar to vārdisko formulējumu par ierobežojumu Saeimas darbā, Saeima nebūt kategoriski nevēlējās ierobežot vai teiksim liegt pieteicējai pēc savas iniciatīvas tomēr būt klātesošai komisijas sēdēs. Tā kā ierobežojumi, protams, pastāvēja attiecībā uz tiem elementiem, kas ir tie būtiskākie deputātu tiesību īstenošanai, kā balsošana, piemēram, debatēšana, bet tas pašmērķis noteikti nebija tiklīdz kā pieteicēja pieslēdzās, automātiski izslēgt viņu no klausītāju, tā teikt loka.

G. Kusiņš.

Bet tad atvainojiet, tagad skaidrību par faktiem. Es saprotu, ka Stepaņenko kundze ir mēģinājusi pieslēgties jau pirmajā sēdē tad, kad bija šis likums stājies spēkā, pieslēgties e-Saeimai. Viņai šī iespēja tiek liegta, netiek atļauta. Un jūs sakāt, ka tas virsmērķis nebija viņiem liegt. Likums attiecas gan uz Saeimas, gan uz komisijas sēdēm. Bet jūs sakāt tagad, ka viņai bija atļauts pieslēgties komisijas sēdēm... ko varētu arī redzēt, ka tas ir pretrunā ar likumu. Tad kāda ir ... konsekventa tāda attieksme vai kā tas ir? No gadījuma uz gadījumu? Vai kā?

T. Krūmiņš.

Nu, jāatzīst, ka, protams, zināmā mērā tur ir redzama nekonsekvence šādā te rīcībā, bet, kā jau es minēju, ka Saeima kategoriski nevēlējās ierobežot pilnīgi visas deputāta pilnvaras konkrētajā gadījumā un par visām varītēm liegt pieteicējam būt pat klātesošanai Saeimas komisiju sēdēs, pat ja viņai nebija iespējas balsot par priekšlikumiem.

G. Kusiņš.

Labi. Paldies. Skaidrs.

Tad jautājums attiecībā uz pieņemtā likuma 2. pantu. Tātad ir noteikts, ka Saeimas darbā ir tiesīgs piedalīties tikai tāds deputāts, kurš ir uzrādījis sadarbspējīgu Covid sertifikātu, kas apliecina vakcinācijas vai pārslimošanas faktu.

Sakiet, lūdzu, vai šī likuma pieņemšanas gaitā Saeima vērtēja, vai pati vakcinācija padara neiespējamu citu personu inficēšanu? Citiem vārdiem sakot, vai vakcinācijas fakts kaut kā ietekmē, kā ir iespējama vakcīnas pārnese?

T. Krūmiņš.

Saeima vērtēja to, ka konkrētajā brīdī un tā tas arī izriet no diskusijām komisijas sēdē, ka vakcinācija konkrētajā brīdī bija atzīta par visdrošāko un visefektīvāko līdzekli, lai apkarotu Covid-19 pandēmiju. Un ņemot vērā, ka tas bija virsmērķis, varbūt tad tie pārējie argumenti par to, ka, iespējams... nezinu septiņu mēnešu laikā pēc pamatkursa beigšanas persona tomēr var būt inficēta... nu, ka tie varbūt netika virzīti priekšplānā, tā kā tas...

G. Kusiņš.

Es varbūt precizēšu savu jautājumu. Iespējams es izteicos kaut kās pārprotami... Vai Saeima vērtēja, vai pats vakcinācijas fakts izslēdz vai mazina vīrusa pārneses iespēju? Par to tikai bija mans jautājums. Vai, pieņemot likumu, šāds fakts tika vērtēts?

T. Krūmiņš.

Ciktāl ir zināms, konkrēti šāds fakts netika vērtēts. Tika vērtēts tas, ka vakcinācija ir visefektīvākais līdzeklis cīņā pret Covid.

G. Kusiņš.

Cīņā pret Covid un tas varbūt neietekmē vīrusa pārnesi no vienas personas uz otru, ja?

T. Krūmiņš.

Nē tas, protams, arī ietekmē, jo ir zinātniski pierādīts, ka pēc pamatkursa pabeigšanas sešu mēnešu laikā personai ļoti maza iespēja inficēt pārējos. Un tikai tad, kad tā imunitāte zūd, tikai tad parādās iespēja inficēt apkārtējos. Tā kā nu nevar izslēgt, ka arī vakcinēta persona var inficēt apkārtējos.

G. Kusiņš.

Labi. Paldies.

Un tad divi atlikušie jautājumi. Tika noteikts ierobežojums arī saņemt atalgojumu, Satversmē noteikto atalgojumu pieteikuma iesniedzējai. Sakiet, lūdzu, šis ierobežojums tomēr attiecas uz ilgu periodu – četrarpus mēneši. Kāds ir Saeimas viedoklis, tad kā vajadzēja pieteikuma iesniedzējai apgādāt sevi un citas personas, kas no pieteikumu iesniedzējas ir atkarīgas, situācijā, kad viņai saglabājās valsts amatpersonu atbilstoši statusam noteiktie ierobežojumi četrarpus mēnešu garumā. No kā tad... no kādiem līdzekļiem vajadzēja eksistēt? Persona nevarēja pieteikties par bezdarbnieku. Viņai ir deputāta statuss. Kā tad vajadzēja rīkoties četrarpus mēnešu garumā?

T. Krūmiņš.

Protams, jāteic, ka Saeima konkrētajā situācijā nevērtēja, kā pieteicēja varēs uzturēt sevi šo te ierobežojumu laikā. Tā kā tas aspekts netika vērtēts. Likums konkrēti pateica ierobežojumu un tā sekas pārtraucot mēnešalgu un tad nu tādas arī...

G. Kusiņš.

Un no kā tad pieteikuma iesniedzējai vajadzēja... ja tā drīkst vienkāršoti... pārtikt šos četrarpus mēnešus?

T. Krūmiņš.

Es domāju, ka tas varbūt labāk ir jautājums...

G. Kusiņš.

Nē, bet Saeimai vajadzēja.... Saeima liedz Saeimas deputātam atlīdzības saņemšanu uz četrarpus mēnešiem. Vai tad nevajadzētu būt kaut kādai... mēs zinām, ka cilvēkiem, kam nav citu ienākumu, tad maksā kaut kādas atlīdzības... Pārtrauc ienākumus... par bezdarbnieku nevar... Tad vajadzēja pieteikties kaut kam?

T. Krūmiņš.

Es domāju, ka tas regulējums, kas nosaka Saeimas deputāta atalgojumu un arī tas atalgojuma apmērs, tajā skaitā kompensācijas, ir nu var tā teikt pietiekami dāsnas, ņemot vērā to vidējo līmeni, lai...

G. Kusiņš.

Vai es pareizi saprotu, ka viņai vajadzēja pārtikt no iepriekšējiem it kā uzkrājumiem?

T. Krūmiņš.

Saeimai ir grūti atbildēt uz šo te jautājumu, kā tieši pieteicējai vajadzēja pārtikt konkrētajā brīdī. Likums pateica konkrētu ierobežojumu un tā sekas, rezultātu... un tad nu tas, kā pieteicēja pārtika, tas ir jautājums pieteicējai.

G. Kusiņš.

Jā.

Un pēdējais jautājums ir attiecībā uz pieņemtā likuma 2. pantu. Tātad jūs arī vairākkārt norādījāt, vairojot sabiedrības uzticību kā tādu leģitīmu mērķi, jūsu izpratnē.

Un tad mans jautājums ir saistībā ar 2. pantu. Tātad, mēs redzam, ka 2. pants nosaka pienākums vakcinēties. Bet 2. pants paredz arī otru iespēju, kā deputāts varēja piedalīties Saeimas darbā tātad: kā arī deputāts, kurš ir saņēmis klīniskās universitātes slimnīcas speciālista vai konsīlija atzinumu par vakcinācijas atlikšanu uz noteiktu laiku un uzrādījis negatīvu veikta testa rezultātu.

Mans jautājums. Sakiet, lūdzu, vai tad uzticēšanās sabiedrībai ir kaut kā saistīta ar cilvēka veselības stāvokli, jo šinī gadījumā tādas personas, kuru veselības stāvoklis neatļāva vakcinēties, varēja uzrādīt tikai to testa rezultātu. Kāpēc šāds risinājums nav pieejams tādiem cilvēkiem, kas nevis veselības stāvokļa dēļ, bet pārlicības dēļ nevēlas vakcinēties un var uzrādīt testa rezultātus? Tad tas nebūtu kaut kā savādāk sabiedrības uzticības vairošanai?

T. Krūmiņš.

Es domāju, ka primāru ir jāuzsver tas, ka likums bija vērsts uz to, lai vairotu sabiedrības uzticību īstenotajai Covid-19 politikai. Un tā politika ietvēra kā galveno līdzekli pandēmijas apkarošanai tieši vakcināciju un nevis negatīvu testu uzrādīšanu vai konsīlija atzinuma saņemšanu. Bet, protams, šie te divi elementi, kas ir pārslimošanas fakts un šis te konsīlija atzinums kopā ar negatīvu testu tie tika ietverti apstrīdētajā normā kā izņēmumi, tādējādi arī samērojot šīs te personas pamattiesības. Ja persona kaut kādu iemeslu dēļ nebija pārliecināta par vakcīnu drošumu, kā mēs to dzirdējām šodien tiesas sēdē, tad faktiski pastāvēja iespēja vērsties arī pie ārstu konsīlija, lai šīs te

bažas tiktu apstiprinātas tieši attiecībā uz konkrēto personu un tādā gadījumā, ja tās ir pamatotas, tad, uzrādot negatīvu testu, tad tomēr darbā... Saeimas darbā varētu piedalīties. Bet nu jāsaprot, ka šie te izņēmumi nu nebūt nav tie galvenie ieroči, lai sasniegtu to mērķi. Jo nu, ja tas tā būtu, tad mēs varētu apgalvot, ka pandēmiju uzvarēt mums ir palīdzējusi tikai un vienīgi Covid testēšanās vai negatīva testa uzrādīšana, kas tā nebūt nav. Pandēmiju pārvarēt ir palīdzējusi tieši vakcinācija kā efektīvākais līdzeklis.

G. Kusiņš.

Jā. Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Vārds tiesnesei Anitai Rodiņai. Lūdzu!

A. Rodiņa.

Jā, godātais Krūmiņa kungs, es ļoti atvainojos, bet es tomēr mēģināšu saprast šo te faktisko situāciju, kāda mums izveidojas.

Tātad, sanāk tā, ka tātad pieteikuma iesniedzēja varēja piedalīties caur *Zoom* un *Webex* komisijas sēdēs, bet e-Saeimā, kas ir raksturota kā drošs rīks, kas nodrošina visas Saeimas deputātu funkciju īstenošanu, ir saņēmusi Zelta vai Sudraba peli, tātad ļoti augstu novērtēta platforma, šajā e-Saeimā Stepaņenko kundze nedrīkstēja strādāt.

Vai no šā ir jāsaprot, ka tad Saeimas ieskatā komisijas darbs vai tas darbs, kas tiek veikts komisijās, ir nozīmīgāks nekā tas darbs, ko parlamentārietis veic Saeimas sēdēs?

T. Krūmiņš.

Es domāju, ka tā atbilde ir tieši otrāda. Saeimas sēdē veiktais darbs ir nosacīti nozīmīgāks tieši balsojot par tiem likumprojektiem, kas ir izgājuši jau komisiju sietu. Un, ņemot vērā tieši tās tiesības, kas pieteicējai tika saglabātas, tās ir vairāk saistītas arī varbūt ar šo te sākotnējo likumdošanas procesu nevis tieši ar debatēšanu un balsošanu par likumprojektiem, tieši Saeimas sēdēs nevis komisiju sēdēs. Un tāds ir tas skaidrojums.

A. Rodiņa.

Tātad vēlvienureiz precizējot. Kāds tad ir, jūsuprāt, tas Saeimas deputāta tiesību apjoma kodols? Tad iesniegt priekšlikumus un strādāt komisijas sēdēs?

T. Krūmiņš.

Tieši otrādi. Tas kodols, tās būtiskākās tiesības, kas pieteicējai arī tika ierobežotas, ir debatēšana un balsošana par likumprojektiem tieši Saeimas sēdēs. Tās tiesības arī tika ierobežotas. Bet, ņemot vērā, ka Saeimas kārtības rullis arī paredz saglabājot deputāta mandātu arī kaut kādas konkrētas atsevišķas varbūt... grūti tā teikt... bet nosacīti mazāk nozīmīgas Saeimas deputāta tiesības, tad šādas te tiesības arī tika saglabātas un noteiktā veidā arī tika realizētas.

A. Rodiņa.

Paldies.

Un vēl. Es centos piefiksēt precīzi faktus, kurus mums prezentēja pieteikuma iesniedzēja, un proti, tika teikts, iespējams es kļūdos, bet jūs man noteikti varēsiet izstāstīt, ka deputāta palīgi varēja piedalīties Saeimas darbā un, iespējams, arī citi Saeimas darbinieki varēja doties uz Saeimas ēku un pildīt savus darba pienākumus arī pēc 2021. gada 15. novembra. Un tad sanāk, ka Saeimas darbinieki varēja bez šiem sertifikātiem doties uz Saeimas ēku un pildīt savus pienākumus, bet Saeimas deputāts to nedrīkstēja darīt. Vai tiešām tāda situācija bija? Paldies.

T. Krūmiņš.

Apstrīdētais regulējums un tieši apstrīdētā norma iedzīvināja to, ko jau Kabinets bija paredzējis rīkojumā Nr. 720, izsludinot ārkārtējo situāciju, ka šis te ierobežojums... noteikums uzrādīt Covid-19 pārslimošanas vai vakcinācijas sertifikātu attiecās uz noteiktām personu grupām, tajā skaitā arī valsts amatpersonām. Ņemot vērā, ka Saeimas deputāti bija un vēl joprojām ir valsts amatpersonas, tad šāds te ierobežojums arī tika noteikts. Rīkojums neparedzēja konkrētus ierobežojumus attiecībā uz Saeimas deputātu palīgiem vai citiem Saeimas darbiniekiem. Tā kā tāds varētu būt tas skaidrojums, kāpēc šāda situācija arī bija izveidojusies konkrētajā situācijā.

A. Laviņš.

Labi.

Pieteikuma iesniedzējai vai viņas pārstāvim, vai būs jautājumi Saeimas pārstāvim? Lūdzu!

A. Zvejsalnieks.

Jā. Pirmām kārtām, nu atgriežoties vienkārši tad sākumā pie faktiskajiem aspektiem, lai domu nepārrautu. Attiecībā uz komisiju sēdēm. Tātad, faktiski jā, iespēja pieslēgties bija, bet vai bija iespēja debatēt komisijās? Cik ir saprotams, tad pieteicējai bija atslēgts mikrofons komisiju sēdēs.

T. Krūmiņš.

Jautājums tieši attiecībā uz apstrīdētās normas termiņa laiku?

A. Zvejsalnieks.

Jā, tieši tā.

T. Krūmiņš.

Pieslēgties iespēja bija, debatēt iespēju nebija, balsot arī pieteicēja nedrīkstēja.

A. Zvejsalnieks.

Tātad, drīkstēja tikai klausīties, kā es saprotu?

T. Krūmiņš.

Tā sanāk.

A. Zvejsalnieks.

Labi.

Attiecībā uz... Jā, sakiet, vai jums ir zināms tas, vai Saeimā esošā tābrīža e-Saeimas sistēma tehniski ļāva nodrošināt to, ka, teiksim, daļa Saeimas deputātu atrastos klātienē, savukārt konkrētajā gadījumā pieteicēja – neklātienē Saeima sēdēs vai komisijas sēdēs.

Nu, par komisiju sēdēm, tas būtībā ir lieks jautājums, pats es esmu piedalījies komisiju sēdēs, kur daļa deputātu ir klātienē, daļa attālināti un balso un tamlīdzīgi. Bet tieši par Saeimas sēdēm. Vai šīs tehniskās iespējas atļāva nodrošināt šādu režīmu?

T. Krūmiņš.

Kā jau es minēju atbildot uz Satversmes tiesas jautājumiem, par pavisam tehniskiem jautājumiem, kurš kurā brīdī var pieslēgties kam, es uz to nemācēšu atbildēt, bet es pieļauju, ka šāda iespēja, jā pastāvēja, ka varēja notikt dažādās modifikācijās darbs caur šo te e-Saeimas platformu.

A. Zvejsalnieks.

Sakiet, lūdzu, vai... tālāk jau par pašu pieņemšanas procedūru un to, kas tika vērtēts.

Sakiet, lūdzu, vai jau pieņemot otrajā lasījumā... nu, kā redzam tīri vēsturiski, tātad mums arī lietā ir nu gan 2. sējuma 1. lapā sākotnējais Juridiskā biroja atzinums, kas attiecas uz likumprojekta pirmo redakciju tātad... Vai jau pēc Juridiskās komisijas sēdes netika un kāpēc netika prasīts Juridiskā biroja atzinums jau par šo te redakciju, kas, es piekrītu, ievērojami atšķīrās no tā... Un faktiski arī Juridiskā biroja viedoklis nu

acīmredzami norāda, ka šādu redakciju nevajadzētu pieņemt. Vai tika prasīts viedoklis vai netika Juridiskā biroja viedoklis prasīts?

T. Krūmiņš.

Es domāju, ka daļēji es jau atbildēju uz šo jautājumu, sniedzot atbildi uz Satversmes tiesas uzdotajiem jautājumiem. Bet ir arī skaidri redzams no komisijas protokola, kas ir 2. sējumā sākot ar 13. lapaspusi un precīzi 21. lapaspuse, ka Juridiskā biroja kaut kādi priekšlikumi un iebildumi attiecībā uz to, kā tad tika mainīts šis te mērķis, tika vērtēti un par tiem tika arī diskutēts konkrētajā komisijas sēdē. Bet nu tas vien, ka konkrēts priekšlikums vai iebildums netiek ņemts vērā, nenozīmē uzreiz, ka ir kaut kādi procedūras iespējami pārkāpumi. Par tiem tika diskutēts un politiskās izšķiršanās rezultātā, ņemot vērā tieši to galveno virsmērķi, sabiedrības veselības un drošības aizsardzību, arī tad tika nolemts varbūt šos te iebildumus neņemt vērā un domāt tieši par plašāku Latvijas sabiedrības aizsardzību.

A. Zvejsalnieks.

Nu, sakiet, bet tad atkal kā jau tas noskaidrojās šeit, tad tomēr daļa no deputāta funkcijām, nu, teiksim tā, tika saglabāta.

Sakiet, kurā brīdī tad bija tas vērtējums un kā viņš izpaudās, kuras tad funkcijas deputātam saglabāt? Kāpēc, piemēram, atļaut tikai un vienīgi... kāpēc atļaut piedalīties, piemēram, komisijas sēdēs tikai kā klausītājam, kāpēc atļaut iesniegt priekšlikumus, bet neatļaut par tiem debatēt un tamlīdzīgi? Kurā brīdī notika šis vērtējums, kuras funkcijas pieļaut un kuras funkcijas nepieļaut deputātam? Un kur atspoguļojas šāda vērtējuma esamība?

T. Krūmiņš.

Šāds vērtējums vismaz likumprojekta pieņemšanas gaitā, ciktāl zināms, tieši netika veikts. Uz otro lasījumu iesniegtie priekšlikumi attiecās uz Saeimas darbu kopumā un tad jau, ņemot vērā šo te steidzamību tieši likumprojekta pieņemšanai, arī kaut kādas nianšes, kas tad ietilpst Saeimas darbā, kas neietilpst, kuras tiesības ir ierobežotas un kuras netiek ierobežotas, tad tika arī attiecīgi paskaidrotas pieteicējam jau pēc likumprojekta pieņemšanas, to izvērtējot.

A. Laviņš.

Saņēmāt atbildi? Vai tomēr atbilde bija...

A. Zvejsalnieks.

Es sapratu atbildi, pēc tam tika vērtēts.

A. Laviņš.

... atbilde bija nu skaidrs, ka pēc tam jau tika tas precizēts. Jūs sniedzāt atbildi par to, ka pieņemšanas laikā tas netika precizēts, bet jautājuma būtība bija, kad tas tika precizēts un kas to precizēja?

T. Krūmiņš.

Tieši attiecībā uz pieteicēju, ja nemaldos, to precizēja Saeimas Juridiskais birojs, sniedzot atbildi uz pieteicējas pieprasījumu, jautājumu par to, kādas tad tiesības var tikt realizētas un kādas nē. Un tas attiecīgi arī tika paskaidrots, ka konkrētas tiesības – jautājumu iesniegšana, pieprasījumu iesniegšana, priekšlikumu parakstīšana, ka tās netiek ierobežotas.

A. Laviņš.

Paldies.

A. Zvejsalnieks.

Varbūt pārejot pie mērķa. Jūs te tādas ļoti skaļas frāzes minējāt, ka tas bija steidzami jārikojas, virsmērķis bija aizsargāt visas sabiedrības veselību un, ja nedarīs, veselības sistēma sabruks. Nu, sakiet, lūdzu, kā tieši veselības sistēma varētu sabrukt, ja pieteicēja varētu piedalīties attālinātā Saeimas sēdē? Kā tas veicinās, novērsīs, nenovērsīs, kaut kādā veidā mainīs situāciju veselības sistēmā un novērsīs vai nenovērsīs tās sabrukumu?

T. Krūmiņš.

Nu es domāju, ka konkrētajā situācijā mēs nevaram un arī likumdevējs neraudzījās tik šauri, kā jūs to darījāt tikko savā jautājumā. Protams, ka apstākļi, ka viens Saeimas deputāts nevar piedalīties attālinātajā sēdē... nu, tiešu korelāciju ar veselības sistēmas sabrukšanu nu mēs nevaram veikt. Bet vienlaikus mēs nevaram arī noliegt, ka Ministru kabinets izsludināja ārkārtējo situāciju balstoties uz ārstu sabiedrības iesniegto vēstuli par to, ka, ja netiks pieņemti ārkārtēji kaut kādi līdzekļi ārkārtējā šādā te brīdī, tad veselības sistēma faktiski sabruks pēc pāris nedēļām un šāds te viedoklis tika sniegts oktobra sākumā.

A. Zvejsalnieks.

Bet kā tas ir atkarīgs no viena deputāta piedalīšanās vai nepiedalīšanās attālinātajā Saeimas darbā? Kā tas tieši ietekmē?

T. Krūmiņš.

Kā jau es minēju, tiešu šādu te korelāciju mēs izdarīt konkrētajā brīdī nevaram. Tas mērķis, kāpēc tika noteikta prasība, bija daudz plašāks un konkrēti tieši raudzīties vai nu uz epidemioloģiski drošas vides nodrošināšanu Saeimā vai viena konkrēta Saeimas deputāta iespējām ietekmēt Latvijas veselības sistēmas kaut kādu sabrukumu vai nē, to mēs tā nevaram konkrētajā brīdī un situācijā darīt, nu, kāda tā pastāvēja tad, kad tika pieņemta apstrīdētā norma. Virsmērķis bija faktiski vērsts uz veselības, visu Latvijas iedzīvotāju veselības un drošības aizsardzību un Covid-19 pandēmijas apkarošanu. Tā kā vakcinācija bija efektīvākais līdzeklis, lai šo te sasniegtu, likumdevējs varēja saprātīgi paļauties un šāda te saprātīga paļaušanas konkrētajā brīdī, kad pastāv noteikta veida neziņa, ir atzīta gan Eiropas Cilvēktiesību tiesas praksē, gan Vācijas Konstitucionālās tiesas praksē, ir pietiekama, lai pamattiesību ierobežojumu atzītu par samērīgu.

A. Zvejsalnieks.

Sakiet, lūdzu, bet šis likums attiecas uz Saeimas deputātiem, pašvaldību deputātiem. Bet nu, piemēram, man nav zināmas analogiskas tiesību normas, kas attiektos, piemēram, uz Ministru kabineta locekļiem. Kamdēļ teiksim nu tad, ja ir jautājums par uzticēšanos varai, tad kāpēc Saeimas deputātiem ir jābūt visiem un Ministru kabineta locekļiem, piemēram, šādas prasības netiek izvirzītas?

T. Krūmiņš.

Tas ir jautājums varbūt, uz kuru es precīzi atbildēt nevarēšu, jo Ministru kabinets ar rīkojumu izsludinot ārkārtējo situāciju paredzēja, ka šī te prasība attiecas uz pilnīgi visām valsts amatpersonām. Cik zināms, arī Ministru kabineta locekļi ir valsts amatpersonas, tāpat nu sanāk... ja sekas var būt konkrēti netika paredzētas šajā te Saeimas pieņemtajā likumā, tad pienākums iesniegt šo te vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikātu tika ietverts jau Ministru kabineta rīkojumā, ja nemaldos, 5.3. punktā.

A. Zvejsalnieks.

Sakiet, lūdzu, vai tika izvērtēta šīs te prasības par sertifikātu uzrādīšanu kopsakars arī ar Satversmes 9. pantu, tāpat, kas nosaka, ka Saeimā var ievēlēt katru pilntiesīgu Latvijas pilsoni? Nu, es jau te domāju, ka mēs esam vienisprātis par to, ka tiesības ievēlēt nozīmē arī ievēlētam esot strādāt.

Un sakiet, lūdzu... nu, tā varbūt vienkārši prasot, vai cilvēks, kurš nav vakcinējies, nav pilntiesīgs Latvijas pilsonis? Un kāpēc viņu nevarētu ievēlēt un nevarētu pieļaut viņa darbību Saeimā?

T. Krūmiņš.

Pirmkārt, šodien mēs, nu, tā šauri runājot, nerunājam par iespējamo Satversmes 109. panta...

A. Zvejsalnieks.

9. panta, es atvainojos, nevis 109. panta, bet 9.panta tieši konkrēti.

T. Krūmiņš.

Jā... arī par tā panta iespējamu pārkāpumu mēs nerunājam konkrētajā brīdī, bet jebkurā gadījumā vispārīgi tiesības ierobežot Saeimas deputāta tiesības konkrētajā brīdī tika vērtētas un tas izriet arī no attiecīgās komisijas protokoliem. Diskusijas bija. Bija viedokļi „par” un „pret” šo te tiesību ierobežošanu, bet, ņemot vērā plašo rīcības brīvību, tika šāds te ierobežojums arī noteikts. Tā kā.

A. Zvejsalnieks.

Un ja runājam par šo pieņemšanas ātrumu. Jūs norādījāt, bija nepieciešams arī rīkoties nekavējoties, atsaucoties uz jūsu frāzēm. Bet, sakiet, lūdzu, ko konkrēti mainītu, ja priekšlikumu iesniegšanas termiņš būtu nevis stunda, bet, piemēram, viena diena vai komisijas sēde nenotiktu tās pašas dienas vakarā, bet, teiksim, būtu viena, divas, trīs dienas, lai tomēr apsvērtu, izvērtētu, varētu koriģēt priekšlikumus un tamlīdzīgi. Kas tieši noteica, ka šādā ātrumā? Var steidzamības kārtībā pieņemt arī tomēr drusku ilgākā laika periodā. Kāpēc bija nepieciešams tieši tik ātri?

T. Krūmiņš.

Es domāju, ka tas pamatā bija nu šis te piesardzības princips, ko arī Satversmes tiesa ir akcentējusi savā praksē. Tas, ka konkrēts akts tiek pieņemts steidzamības kārtībā, automātiski nenozīmē to, ka labas likumdošanas princips netiek ievērots. Tas ir jāvērtē kopsakarā ar piesardzības principu, proti, nevajag it īpaši tādā situācijā, kāda bija novembra vidū, nevajag vēl vairāk gaidīt uz kaut kādu seku iestāšanos, lai pieņemtu šādu te konkrētu regulējumu, kas ir vērsts uz visas Latvijas tautas veselības aizsardzību. Tāda ir tā atbilde. Tā kā konkrētajā situācijā varbūt tad tie apstākļi arī bija spiedoši. Kā jau es minēju, ik dienu mira desmitiem cilvēku. Nu, jā, iespējams, varēja pagaidīt vēl vienu dienu... nu tad mēs...

A. Zvejsalnieks.

Un tad kaut kā mainītos mirušo skaits, jūsuprāt, šajos apstākļos?

T. Krūmiņš.

Es domāju, nu to mēs apgalvot nekādīgi nevaram.

A. Zvejsalnieks.

Jūs norādījāt, ka viens no mērķiem vismaz noteikti bija veicināt, vairot šo te vakcināciju sabiedrībā, vai ne? Pareizi es sapratu?

T. Krūmiņš.

Tieši tā.

A. Zvejsalnieks.

Sakiet, lūdzu, mums ir lietā 4. sējumā Veselības ministrijas atbilde 38. lapā, mums ir 6. attēls tabuliņa. Kā redzam, tad uz 2021. gada novembri tā pirmatnējā pirmās vakcinācijas aptvere... nu, uz to likumdošanas pieņemšanas brīdī, ir tuvu pie 60... nu, te precīzi, protams, nav norādīts, bet pēc līknes redzams, ka gandrīz 60 procenti. Nu, faktiski pēc likuma pieņemšanas stipri augstāk par 60, nu tuvāk pie 70 pieaug un tur arī paliek.

Sakiet, lūdzu, vai jūs varat kaut kā paskaidrot, kā tieši...

Jā, un vēl otra tabuliņa mums ir iepriekšējā lappusītē... vakcinācijas skaits pa dienām... Un redzam, ka vakcinācijas skaits pa dienām pēc likumprojekta pieņemšanas radikāli krītas. Tā mums 37. lappuse, 5. tabuliņa.

Sakiet, lūdzu, vai šie jūsu minētie... vai šie rādītāji gadījumā nav pretrunā tam, ko jūs sakāt, ka likumprojekta mērķis bija veicināt vakcināciju un ka šis bija piemērots līdzeklis, ja mēs redzam, ka faktiskie vakcinācijas rādītāji... kopējais vakcinēto skaits pieaug ļoti minimāli un nu, protams, es neesmu datu analītiķis, bet nu es nekādu korelāciju neredzu un faktiskais ikdienā vakcinēto skaits pēc likuma pieņemšanas pat kritās.

Kā tad jūsu ieskatā tas likums faktiski veicināja šo vakcināciju? Viņš veicināja viņu kaut kādā veidā?

T. Krūmiņš.

Es domāju, ka veicināja noteikti. Un, ja mēs raugāties uz jūsu...

A. Zvejsalnieks.

Kas to pamato?

T. Krūmiņš.

Tie paši dati, uz kuriem jūs tikko atsaucāties. Ja mēs raugāties uz to pašu 6. attēlu Veselības ministrijas atbildē, 4. sējums, 38. lappuse. Mēs redzam, ka oktobra sākumā vakcinācijas aptvere ir tikai nedaudz vairāk kā 40 procenti, kas tajā brīdī ir viens no zemākajiem rādītājiem visā Eiropas Savienībā, kur jau tas rādītājs konkrētajā brīdī ir 60 procenti. Un, protams, tā šauri raugoties uz tiem procentiem... nu varētu arī

apgalvot, ka kāda tur starpība – 50 vai 60 procenti vai 70 procenti – bet ir jāatceras, ka konkrētajā brīdī ikkatrs procents bija no svara. 1. novembris, vai mēs raugāties tieši uz apstrīdētās normas pieņemšanas laiku, nedaudz vairāk kā 50 procenti Latvijā ir vakcinēti pret Covid-19, kas vēl joprojām ir viens no zemākajiem rādītājiem Eiropas Savienībā, kur tā aptvere jau tajā brīdī bija 70 procenti. Un, kā mēs zinām, pie 70 procentiem arī tā puļa imunitāte arvien vairāk tiek sasniegta un tieši tāpēc arī tas ir iemesls, kāpēc tā līkne apstājas. Ja mēs raugāties, ka viņa faktiski... jā, no 1. aprīļa ir statistiska. Līdz tam 1. aprīlim vēl ir augoša līdz 70 procentiem, bet no 1. aprīļa, kad jau tā situācija ir normalizējusies, kritās arī vakcinācijas aptvere.

Tā kā es domāju, ka noteikti nevarētu izdarīt tādus secinājumus, kā jūs to tikko izdarījāt.

A. Laviņš.

Saeimas pārstāvi, paldies. Skaidrojumu saņēmām.

Turpinām ar jautājumiem.

A. Zvejsalnieks.

Nu, jā. Jūs arī minējāt, ka Latvija, atsaucoties uz to, ka nu nebūtu korekti norādīt, ka nekur citur Eiropā šādu līdzīgu noteikumu nebija, ka Latvijas situācija esot bijusi unikāla un tāpēc arī prasīja šādu unikālu risinājumu.

Jūs varat konkrēti norādīt, bet nu nevis vienkārši uz apgalvojumiem, bet uz kādiem konkrētiem avotiem, ka Latvijas situācija bija unikāla un kaut kā ievērojami atšķīrās no citām, tajā skaitā Eiropas Cilvēktiesību konvencijas dalībvalstīs esošajām situācijām?

T. Krūmiņš.

Vienu mirklīti...

A. Laviņš.

Mēs šim jautājumam jau pieskāramies. Tika minēts Kanādas piemērs, runa par valsts pārvaldi, tika minēts Austrālijas piemērs. Kāds mērķis tam jautājumam ir īsti?

A. Zvejsalnieks.

Nē, nu... sadzirdēju šādu te frāzi, ka Latvijas situācija bija unikāla, līdz ar to arī bija nepieciešami atšķirīgi risinājumi nekā citās valstīs. Un tad arī tā jautājuma būtība ir, kas pamato to apgalvojumu, ka Latvijas situācija bija ievērojami atšķirīga no citām valstīm.

A. Laviņš.

Labi. Saeimas pārstāvi, lūdzu.

T. Krūmiņš.

Es varbūt varētu vērst jūsu uzmanību uz tiesībsarga viedokli, lietas materiāli 3. sējums, 100. un 101. lapaspuse, kur tiesībsargs, atsaucoties uz SPKC datiem, norāda, ka Latvija oktobra beigās 2021. gadā ir pirmajā vietā pasaulē Covid-19 saslimstības ziņā. Varbūt tos pārējos publiski pieejamos datus gan no Pasaules Veselības organizācijas, gan no Eiropas Slimību un profilakses kontroles centra es neminēšu, bet tā ir publiski pieejama informācija, kur ļoti skaisti salīdzināmā formātā var redzēt, kādi rādītāji kurā brīdī konkrētajā valstī bija, tos pretstatot ar citu valstu rādītājiem. Un no tiem ir acīmredzami, ka oktobrī un novembrī Latvija bija vienā no sliktākajām vietām pasaulē Covid-19 apkarošanas ziņā.

A. Zvejsalnieks.

Un sakiet, lūdzu, varbūt jūs tomēr varat paskaidrot to būtību, kas noteica to apsvērumu, ka deputāta piedalīšanās attālināti Saeimas darbā, nu jebkādā veidā... Nu teiksim tā, kas nosaka to, ka pat ja sēdes, lai gan viņas klātienē faktiski notika tikai no 3. marta, bet pat ja šīs sēdes notiktu ātrāk, tad deputāta liegta iespēja piedalīties klātienē, bet atļaut piedalīties attālināti... nu, neļautu sasniegt šos te sabiedrības drošības un veselības aizsardzības mērķus?

T. Krūmiņš.

Es domāju, ka arī uz šo jautājumu atbilde jau ir tikusi sniegta.

Vēlreiz jāatgādina, ka tik šauri raudzīties uz konkrēto situāciju Saeimas ieskatā nav iespējams. Virsmērķis bija tieši ar vakcinācijas palīdzību vairot un pārvarēt Covid-19 pandēmiju, tas ir, vairot sabiedrības uzticēšanos valsts politikai, kuras galvenais ierocis, tāpat kā visur citur pasaulē un kā ir atzīts, ka vakcinācija ir visefektīvākais līdzeklis. Tā kā mēs nevaram šauri raudzīties uz klātienes vai neklātienes darbu un tieši šī iemesla dēļ arī likumprojekta mērķi tika precizēti. Tā kā mēs vairs neraugāties šauri uz drošu darbību Saeimā vai apkārtējo cilvēku aizsardzību situācijā, kur ir pienākums iesniegt vakcinācijas sertifikātu. Mēs raugāties daudz plašāk.

A. Zvejsalnieks.

Tātad, ja es pareizi saprotu, tad šie te jau galējā redakcijā noteiktie ierobežojumi, neļaut piedalīties nekādā veidā Saeimas sēdē, nav saistīti vairs ar mērķi tieši šīs epidemioloģiskās drošības un sabiedrības veselības aizsardzība, bet tieši ar šo mērķi – veicināt uzticību un tamlīdzīgi. Es pareizi saprotu?

T. Krūmiņš.

Nu, tos mērķus nav iespējams nošķirt. Visi četri mērķi, tajā skaitā arī pirmais mērķis, kas bija likumprojekta sākotnējā redakcijā, tie visi ir vērsti uz Latvijas sabiedrības kā kopuma veselības aizsardzību. Tā kā nav iespējams nošķirt vienu apakšmērķi no tā galvenā virsmērķa, kā jūs to tikko mēģinājāt pasniegt.

A. Zvejsalnieks.

Sakiet, man tad drusku arī nav skaidra tā loģika. Ja jūs minat... jums uzdeva jautājumu pa to vērtēšanu un kritērijiem, atkal skatoties Veselības ministrijas sniegto informāciju 4. sējumā par tiem Covid saslimstības rādītājiem...

Nu, jāsaka, faktiski mēs redzam, ka laikā pēc likumprojekta pieņemšanas, tātad gan 1. attēlā 35. lappusē, tātad laboratoriski apstiprināto gadījumu skaits ir zems apmēram līdz janvārim, kad atkal ir 2022. gada sākumā... janvāris, februāris... sāk pieaugt. Līdzīgi ir stacionēto pacientu skaits... Tajā pašā laikā Saeima strādā attālināti, pieteicējai liegts piedalīties Saeimas darbā. Tīkmēr martā, kad Saeima atsāk darbu, mēs redzam, nu tur patiešām saslimušo skaits ir vairākus desmitus reižu lielāks nekā tajā brīdī, kad tiek pieņemti ierobežojumi un tajā brīdī 2021. gada nogalē, tātad, kamēr viņi ir spēkā... Bet tomēr šie ierobežojumi pie daudz lielākas saslimstības skaita tiek atcelti un vairs nav nepieciešami.

Kāpēc tāda ... pēc kā tad īsti vadījās? Pēc kādiem kritērijiem Saeima šādi tad vadījās, vērtējot šo te ierobežojumu saglabāšanu vai nesaglabāšanu? Jo faktiski redzam, ka pirmais vērtējums notiek pie daudz zemākiem rādītājiem un ierobežojumi netiek atcelti, savukārt otrais vērtējums, kad ierobežojumi tiek atcelti 15. martā, tie rādītāji ir daudz augstāki. Kas tad ir tie kritēriji, pēc kuriem Saeima to izvērtēja?

T. Krūmiņš.

Es domāju, ka galvenokārt tas ir ietverts tajā skaitā arī Ministru kabineta grozījumos, ar kuriem tika pagarināts šis te ārkārtējās situācijas laiks līdz 28. novembrim, tie ir grozījumi, kas datēti ar 2022. gada 7. janvāri, kur anotācijā ir diezgan izvērsti paskaidrots, kas tad tie ir par iemesliem, kāpēc 2022. gada janvārī ārkārtēja situācija vēl joprojām Latvijā pastāv un tajā skaitā arī būtu jāpagarina līdz 28. februārim. Primāri tas ir omikrona paveida izraisītie saslimšanas gadījumi, kas strauji progresēja. Un tas ir arī paskaidrots Saeimas Prezidija protokolā 13. janvāra sēdē, kas tie ir par iemesliem, kāpēc šis te ierobežojums vēl joprojām tika saglabāts.

Un tas, ka marta sākumā tie dati vēl joprojām bija slikti, martam progresējot mēs redzam, ka tā līkne krītas, un, neskatoties uz to, ka varbūt tie pozitīvo testu īpatsvars ir daudz lielāks, ir skaidrs, ka tie visi ir saistīti ar omikrona paveidu, kas varbūt arī nav tik infekciozs tieši... Bet uz to, es domāju, ka precīzāk uz to spēs atbildēt Veselības ministrija un SPKC pārstāvji lietas izskatīšanas gaitā.

Bet es domāju, ka tā informācija tika ņemta vērā gan janvārī, gan arī pēc tam martā. Vienā brīdī tā lika saglabāt ierobežojumus, otrā – vairs ne.

A. Zvejsalnieks.

Bet saki, lūdzu... Jūs minējāt tomēr, ka tas mērķis, kāpēc tik lieli tie ierobežojumi, ir tomēr vakcinācijas veicināšana. Sakiet... mēs acīmredzami atkal pēc tiem pašiem vakcinācijas datiem redzam, ka nu tas vakcinēto skaits vairs ievērojami nepieaug. Ir sasniegts apmēram tas līmenis, kāds...

A. Laviņš.

Zvejsalnieka kungs, te es jūs pārtraukšu. Jautājums atkārtojas. Virzāties uz priekšu.

A. Zvejsalnieks.

Nē, es tieši par...

A. Laviņš.

Bija jautājums par to, kāpēc noteiktajā brīdī...

A. Zvejsalnieks.

... par pieņemšanas brīdī, bet par izvērtēšanas brīdī...

A. Laviņš.

Ko, lūdzu?

A. Zvejsalnieks.

Tas jautājums bija par izvērtēšanas brīdī, jo izvērtēšanas brīdis jau... pirmās izvērtēšanas brīdis pēc diviem mēnešiem... tāpat, janvāris... nu, tajā brīdī tur vairs vakcinācijas dati absolūti vairs nemainās faktiski.

A. Laviņš.

Jā. Un jūs uzdevāt jautājumu gan par 60 procentiem, gan par līkni, kas izauga teju pie 70 procentiem un norādījāt uz dienā vakcinēto personu skaitu, kur teicāt, ka tas ir saglabājies šādā līmenī. Un jautājums bija, kā tad tas veicina šo mērķu sasniegšanu?

Man šķiet, ka jautājums ir viens uz vienu.

A. Zvejsalnieks.

Nē, nē... Vai izvērtējot pēc diviem mēnešiem jau janvārī, tika vispār izvērtēti šie dati par vakcināciju un vai vēl aizvien bija nepieciešams... Jo, nu ja mērķis pieņemot ir vakcinācija, tad janvārī šis mērķis saglabājās un kas to pamato? Jo redzam, ka tie dati faktiski jau ir sasnieguši to līmeni, kāds tam galu galā bija.

A. Laviņš.

Jā, tad kad tika veikts izvērtējums... atkārtots izvērtējums, kā šie dati ietekmēja lēmuma pieņemšanu?

T. Krūmiņš.

Jā, izvērtējums tika veikts. Tas izriet no Saeimas Prezidija 15. marta protokola, 4. sējums, 53. lappuse, kur Saeimas Prezidijs secināja, ka ir būtiski uzlabojusies epidemioloģiskā situācija Latvijā. Par to liecināja arī tas, ka ir noslēgusies ārkārtējā situācija un visi pārējie argumenti, kas ir minēti tūlīt pēc tam, tā kā izvērtējums tika veikts un konkrētajā situācijā tika atzīts, ka šis te likums ir jāatzīst par spēkā neesošu no 1. aprīļa, pat samazinot sākotnēji iecerēto darbības laiku.

A. Zvejsalnieks.

Bet janvārī?

T. Krūmiņš.

Arī janvārī šāds izvērtējums tika veikts un tas izriet no pirmā Saeimas Prezidija protokola, kas ir datēts ar 13. janvāri un atrodams lietas materiālos.

A. Zvejsalnieks.

Paldies.

J. Stepaņenko.

Godātais Saeimas pārstāvi, man ir jautājums atgriežoties pie dalības komisijas sēdēs.

Kā mēs secinājam tad... un, kā es arī empīriskā veidā noskaidroju, dalība komisijas sēdēs daļēji man tika atļauta kā klausītājam. Taču man ir jautājums par saziņu ar Saeimas kolēģiem, tostarp, par saziņu ar citu valstu pārstāvjiem.

Nenoliedzami, Saeimas darbs sevī ietver arī saziņu ar ārvalstu tātad delegātiem gan arī no parlamentiem un no valdības. Tāpēc ar ko atšķiras, piemēram, dalība... iespēja klausīties Saeimas komisijas sēdes, pieslēdzoties *Webex* no iespējas klausīties konkrēti, piemēram, Ungārijas Tieslietu ministrijas valsts sekretāru Eiropas lietās. Man

tika liegta iespēja klausīties arī šajās tikšanās reizēs attālinātajā sēdē. Varbūt jūs varētu paskaidrot, kāda ir atšķirība šajā gadījumā?

T. Krūmiņš.

Es domāju, ka tā atšķirība ir meklējama tajā, kas tieši tiek reglamentēts Saeimas kārtības rullī, kā tās tiesības, kas deputātam vēl joprojām pastāv saglabājot deputāta mandātu, atšķirībā no tām tiesībām, kas varbūt tieši nav noteiktas un tad ietilptu tās definīcijas plašākā tvērumā kā Saeimas darbā.

J. Stepaņenko.

Es nesapratu jūsu atbildi, atvainojiet... Varbūt jūs varētu vēl mazliet paplašināti?

T. Krūmiņš.

Konkrētas jūsu kā bijušās Saeimas deputātes tiesības ir atrunātas Saeimas kārtības rullī. Saglabājot deputāta mandātu, kā mēs noskaidrojām, jums vēl joprojām bija tiesības iesniegt priekšlikumus, arī iesniegt deputātu jautājumus. Tās tiesības jums tika saglabātas.

J. Stepaņenko.

Nu, labi. Es tad varbūt... lai lielāka skaidrība. Es saprotu, ka pastāv kaut kāda zināma atšķirība Saeimas izpratnē par to, kādas ir deputāta tiesības. Un kā es saprotu arī no jūsu atbildēm, tad ir attiecīga gradācija. Un man kā Saeimas deputātam tika liegtas stiprākas vai vājākas tiesības?

T. Krūmiņš.

Es domāju, ka uz šo jautājumu arī atbildi mēs radām un tika liegtas, jūsu vārdiem, pēc gradācijas būtiskākas tiesības.

J. Stepaņenko.

Tātad būtiskākās tiesības, jūsu izpratnē ir debatēšana nevis priekšlikumu iesniegšana? Tas ir principā kopsakarā viens un tas pats likumdošanas process?

T. Krūmiņš.

Nu, beigu beigās jau tas lēmums par konkrēta likumprojekta pieņemšanu vai nē tiek izdarīts debatējot un Saeimai balsojot par konkrēto likumprojektu, nevis iesniedzot to komisijā.

J. Stepaņenko.

Jūs gribat teikt, ka tie priekšlikumi, par kuriem vispār netiek debatēts, viņiem tā kā mazāk tiesību uz pastāvēšanu nekā tiem, par kuriem ir debatēts?

T. Krūmiņš.

Es domāju, ka Saeimas deputāta tiesību katalogs ietver daudz un dažādas tiesības, dažas no tām ir būtiskākas, dažas no tām ir mazāk būtiskas. Protams, arī būtiskas, bet mazāk būtiskas.

J. Stepaņenko.

Paldies.

Ja drīkst, vēl viens jautājums par 3. martu. Cik saprotams, tātad ar 3. martu Saeimas deputāti atsāka savu klātienes darbu.

Vai jūs varat norādīt, cik Saeimas deputātu sadarbspējīgie sertifikāti jeb viņu derīgums tika pārbaudīts uz 3. marta Saeimas sēdi?

T. Krūmiņš.

Konkrētajā brīdī šādu informāciju es norādīt jums nevaru. Ja nemaldos, arī neatrodas lietas materiālos. Ja tas ir būtiski konkrētās lietas izskatīšanā, tad šādu informāciju mēs varam sagatavot un attiecīgi arī jums pasniegt. Bet, ciktāl ir zināms, konkrētās prasības vēl joprojām netika atceltas, tās bija spēkā... apstrīdētā regulējuma prasības... un visiem tiem Saeimas deputātiem, kas piedalījās 3. marta klātienes sēdē, viņi arī šīs te prasības ievēroja.

J. Stepaņenko.

Paldies.

Mans jautājums bija vairāk tieši par to, ka 19

d sertifikātam, kā mēs zinām, viņiem ir derīguma termiņš. Un vienreiz iesniegtie Covid sertifikāti pirms 15. novembra, varbūt daži, iespējams, varēja būt tātad vairāk nederīgi. Tāpēc ir jautājums. Jā... varbūt arī, ka šis jautājums būtu būtisks, jo tas nozīmē, ka te varētu būt nevienlīdzīga situācija, ka uz mani joprojām attiecās šis likums, kurš tika atcelts, bet pārējie Saeimas deputāti, sanākot kopā uz Saeimas sēdi, iespējams, varbūt netika pārbaudīti attiecībā uz sertifikātu derīguma termiņu.

T. Krūmiņš.

Es saprotu jūsu jautājumu. Konkrētajā brīdī, tieši šeit un tagad, es atbildi nevarēšu sniegt, bet informāciju varu sagatavot, noskaidrot un tad arī darīt jums zināmu lietas izskatīšanas laikā.

J. Stepaņenko.

Un pēdējais jautājums par Austrāliju. Drīkst, ja? Tātad, jā... rūpīgi izpētot arī Saeimas Juridiskā biroja atzinumu un informāciju, kura pastāvēja pasaulē lēmuma pieņemšanas brīdī. Jā, atsauce uz Austrāliju tika pārbaudīta. Ņemot vērā Austrālijas valsts iekārtas specifiku, es vēlos vēlreiz pārjautāt, vai Saeimas pārstāvis ir pilnībā drošs, ka šis konkrētais ierobežojums attiecās uz attālināto darbu Saeimas... tātad Austrālijas parlamenta locekļiem, nevis pašvaldības, kā tas ir mūsu izpratnē, locekļiem? Tātad, varbūt, ka tā ir kaut kāda tulkojuma problēma vai izpratnes varbūt tāda kā nepietiekamība attiecībā uz Austrālijas valsts iekārtu?

A. Laviņš.

Saeimas pārstāvi, lūdzu, lakoniski sniedziet atbildi uz šo jautājumu, kam ir vairāk vai mazāk tāds salīdzinoša aspekta raksturs. Lūdzu!

T. Krūmiņš.

Tātad tāda arī būs mana atbilde, ka, protams, mēs varam tikai pēc analogijas salīdzināt. Kā jau es minēju, konkrētajā situācijā Latvija bija unikāla un mēs nevaram salīdzināt pat ar Lietuvu un tur noteiktajiem ierobežojumiem, kur nu vēl ar Austrāliju. Bet kā piemēru, protams, ka šādas te tiesības tika ierobežotas. Bet par tām niansēm... attālinātais vai klātienē darbs... es domāju, ka būtu lieki konkrētajos apstākļos runāt, ņemot vērā valsts rīcības brīvību.

A. Laviņš.

Labi. Paldies.

Un šajā brīdī būs viens tiesneša jautājums Saeimas pārstāvim.

Lūdzu, vārds tiesnesim Gunāram Kusiņam.

G. Kusiņš.

Jā. Man viens jautājums jums. Man šis jautājums radās pēc jūsu atbildes uz Zvejsalnieka kunga uzdoto jautājumu.

Apstrīdētās normas paredz tiesību ierobežošanu un atbilstoši apstrīdētajām normām Saeimas deputāts nevar piedalīties ne klātienē sēdēs, ne arī... nu, tas, ko mēs saucam par attālinātajām... bet šīs sēdes, tad notiek ar e-Saeimas starpniecību. Un jūs norādījāt uz atbildi, kāds tad ir leģitīmais mērķis, vai tiek sasniegts leģitīmais mērķis šādam ierobežojumam... jūs teicāt, ka nav tiešas korelācijas...

Mans jautājums. Sakiet, lūdzu, Saeimas atbildes rakstā 18. lapaspusē ir norādīts, nu ka tie leģitīmie mērķi ir demokrātiskās valsts iekārtas un sabiedrības drošības aizsardzība. Tagad jūs sakāt... izmantojiet vārdus, ka nav tiešas korelācijas.

Man ir jautājums. Vai tas nozīmē, ka jūs atzīstat, ka tad saglabāt ierobežojumu attālinātām sēdēm nav leģitīma mērķa? Jeb ir leģitīms mērķis? Citiem vārdiem, paskaidrojiet, ko nozīmē „nav tiešas korelācijas”?

T. Krūmiņš.

Nebūt nē. Mana atbilde uz Zvejsalnieka kunga jautājumu, kurā es izmantoju šo te vārdu salikumu, attiecās uz specifisku uzdoto jautājumu par veselības sistēmas esamību uz galējās sabrukšanas robežas. Tieši ar šo te aspektu mēs nevaram izdarīt tiešu korelāciju, ka Saeimas deputāta darbs Saeimā attālināti vai kā citādi ietekmētu veselības sistēmas sabrukšanu vai nē.

G. Kusiņš.

Un tad attālinātajām sēdēm jūs redzat, ka ir leģitīms mērķis – sabiedrības drošības aizsardzība... tāpat konkrētajā situācijā, ka tas saglabājas?

T. Krūmiņš.

Protams, protams. Tas mērķis, virsmērķis apstrīdētās normas, tika saglabāts visas normas darbības laikā.

G. Kusiņš.

Un tad kā izpaužas attiecībā uz attālinātajām sēdēm, kādā veidā tad šis leģitīmais mērķis tiek sasniegts?

T. Krūmiņš.

Vēlreiz jāatgādina, ka mēs neraugāties tik... Nu, mēs raugāties daudz plašāk. Mēs neraugāties šauri uz Saeimas deputāta darbību attālināti vai klātienē. Mēs raugāties daudz plašāk uz to, ka Saeimas deputāts, izpildot konkrētās prasības, kas tika noteiktas arī citām iedzīvotāju grupām, šādā veidā liek arī manīt pārējiem sabiedrības iedzīvotājiem, ka tieši vakcinācija pret Covid-19 ir tas efektīvākais līdzeklis, kā sasniegt pandēmijas apkarošanu vai kā apkarot pandēmiju. Tā kā ir jāraugās daudz plašāk uz šo te virsmērķi.

G. Kusiņš.

Labi. Paldies.

A. Laviņš.

Zvejsalnieka kungs, ko jūs vēlējāties bilst?

A. Zvejsalnieks.

Es vēlējos uzdot vēl vienu papildu jautājumu. Kā redzams, Saeimas Prezidijs ir izstrādājis vairākus nu, teiksim tā, iekšējos normatīvus nu, piemēram, viens no tiem ir pievienots pieteikumam. Tas ir 2021. gada, ja nemaldos, 30. augusta lēmums, piemēram. Tas mums arī ir pievienots pieteikumam, 72. lappuse 2. sējumā, lēmums „Par klātienē organizēto Saeimas un Saeimas komisiju sēžu apmeklēšanas kārtību Covid-19 epidemioloģiskā riska situācijā”. Nu, tāpat arī ir Saeimas Prezidija 2021. gada 18. oktobra lēmums „Par kārtību, kādā Latvijas Republikas Saeimā tiek īstenoti epidemioloģiskās drošības pasākumi Covid infekcijas izplatības ierobežošanai, apstiprināšanu”.

Nu, redzam, ka Saeimā tomēr tā kā iekšējie normatīvi, kas attiecās uz Covid izplatības ierobežošanu gan ēku apmeklēšanu, gan Saeimas sēžu laikā, komisijas sēžu laikā... tātd Saeimas telpās un tamlīdzīgi... bija.

Sakiet, lūdzu, kāpēc ar šiem iekšējiem normatīviem, kas noteica šo kārtību, nebija pietiekami, bet bija papildus nepieciešams nu tātd šāds te īpašs likums, tieši, lai nodrošinātu šo te epidemioloģisko drošību? Jo nu ir iekšējie lēmumi, saistoši gan deputātiem, gan darbiniekiem un viens no pēdējiem pieņemts, nu 18. oktobris.

A. Laviņš.

Jautājuma būtība ir skaidra. Lūdzu, gaidām atbildi.

T. Krūmiņš.

To pašu iemeslu dēļ, kāpēc, piemēram, ne farmaceitiskie līdzekļi Covid-19 apkarošanai nebija tikpat efektīvi, progresējot šai te vīrusa izplatībai. Tā kā mēs nevaram raudzīties un atsaukties uz augusta datētu kaut kādu dokumentu, ja Covid-19 situācija Latvijā tūlīt pēc tam, pēc pāris nedēļām strauji progresēja. Tā kā arī šajā nenoteiktības laikā, brīdī arī tad attiecīgi likumdevējs, pārējās valsts institūcijas pielāgoja savu darbību, pieņēma kaut kādus konkrētus lēmumus, kas tajā brīdī likās saprātīgi, lai apkarotu Covid-19 izplatību.

A. Zvejsalnieks.

Bet pēc tam tika pieņemta oktobrī... šī te kārtība par drošības pasākumiem.

A. Laviņš.

Jā, tātd, paldies. Skaidrojums par šādu jautājumu ir saņemts no Saeimas pārstāvja.

Šajā brīdī vēl būs viens jautājums tiesnešiem, bet pieteikuma iesniedzēja pārstāvei un vārds tiesnesei Irēnai Kucinai. Lūdzu!

I. Kucina.

Jā. Paldies.

Diemžēl Saeimas pārstāvis man nevarēja konkrēti atbildēt uz jautājumu, kas attiecas uz hibrīdrežīma būtību un darbā konkrēti komisijas sēdēs.

Jautājums jums, Stepaņenko kundze. Pastāstiet, lūdzu, hibrīdrežīma būtību. Vai hibrīdrežīma izmantošanas laikā deputātiem, kas bija vakcinējušies, bija jāatrodas Saeimā? Tā bija tāda prasība? Vai kāds no viņiem varēja būt arī attālināti no mājām?

Un, proti. Nākamais jautājums. Ja jā, ja viņiem bija jābūt klātienē, jo komisijas sēdēs piedalās jau daudz mazāk deputātu attiecīgi... katrā komisijas sēdē, atkarībā no komisijas jautājuma, kas tiek izskatīts... Nu, lūk, vai šeit viņu tā tehnisko līdzekļu izmantošana bija arī saistīta tikai ar viņu atrašanos, proti, tas, ka darbā tie datori... vai tomēr viņi varēja izmantot tehniskos līdzekļus, kā es teicu, mobilos telefonus... *Zoom* iekārtā... *Zoom* aplikācijā...

Tīri praktiskais aspekts. Kā tas īsti darbojās praktiski? Paldies.

J. Stepaņenko.

Paldies.

Godātā tiesa. Tātad, cik man ir zināms, tad tāds hibrīdrežīms laika posmā no 15. novembra līdz 3. martam kā tāds vispār nepastāvēja Saeimas darbā. Tātad Saeimas darbā, runājot tieši par Saeimas sēdēm, pastāvēja e-Saeimas lietošanas režīms, kurā, kā jau mēs zinām, Saeimas deputāti varēja balsot, neatrodoties Saeimas sēžu zālē, atrodoties jebkurā vietā, pat ārvalstīs, mājās un lietojot attiecīgi arī savas ierīces. Tātad Saeimas konkrētais dators nebija nepieciešams, laik pieslēgtos e-Saeimai.

Es ceru, ka es ar šo arī atbildēju uz otro jautājumu attiecībā uz tehnisko līdzekļu izmantošanu, jo tehniskie līdzekļi, jebkuri tehniskie līdzekļi, kuri bija pieejami Saeimas deputātiem, vai tas būtu mobilais telefons, vai tas būtu jebkuras citas markas dators, bija izmantojami Saeimas komisijas sēžu dalībai, neatrodoties Saeimas telpās.

A. Zvejsalnieks.

Par komisijām varu atbildēt ļoti konkrēti. Tātad komisijās tika izmantots režīms dažāds, jaukts režīms. Es pats esmu šādās sēdēs piedalījies. Tur tika izmantotas parastās platformas, kas ir *Webex*, *Zoom* vai tamlīdzīgi. Un balsojumi... gan deputātu daļa atradās klātienē, daļa atradās ārpusē... Nu, cik es saprotu pēc personīgajiem novērojumiem, ka mājās un tamlīdzīgi... un balsošana notika vienkārši ar balsu palīdzību, kā teikt pasakot „par” vai „pret” un tamlīdzīgi un tā arī tika fiksēts.

Attiecībā uz Saeimu. Tad sākotnēji, cik es saprotu, tas, kas bija attālināti pirms e-Saeimas izstrādes, tas bija ar atrašanos Saeimas telpās saistīts, tas bija pats, pats pirmsākums.

Apskatāmajā periodā tieši ar e-Saeimas sistēmu... nu, tas tāpēc es arī uzdevu Saeimas pārstāvim jautājumu, vai ir iespējama šāda situācija, jo šāds mēģinājums, cik es saprotu, cik man vismaz ir zināms, neviens nebija. Bet tīri tehniski vismaz man neviens nav noliedzis, ka to varēja realizēt vienkārši kādam deputātam atkal no jebkuras vietas un ar jebkuru pieejamo tehniku pieslēdzoties un viņš varētu piekļūt... Bet praktiski, cik es saprotu, šāds mēģinājums nav bijis.

I. Kucina.

Es tad pareizi saprotu, deputāti varēja piedalīties *Zoom* platformā, tostarp, attālināti komisijas sēdēs un nodrošināt savu balsojumu par attiecīgo jautājumu, kas tika izskatīts komisijas sēdēs?

A. Zvejsalnieks.

Jā, precīzi tā tas arī notika regulāri un man liekas, ka pat vēl ilgi pēc apskatāmā perioda... iespējams, ka pat vēl tagad tiek praktizēts.

I. Kucina.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Cienījamie lietas dalībnieki! Jūs esam uzklaušījuši. Jautājumus savstarpējos esam dzirdējuši, atbildes saņēmuši.

Šajā brīdī tiks izsludināts pārtraukums uz vienu stundu. Pēc tās turpināsim tiesas sēdi ar pieaicināto personu uzklaušīšanu.

Pārtraukums līdz pulksten 15.00.

(Pārtraukums.)